

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ: «ΕΝΤΑΞΗ ΤΣΙΓΓΑΝΟΠΑΙΔΩΝ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ»

ΜΙΛΩ ΚΑΙ ΓΡΑΦΩ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΔΑΣΚΑΛΟΥ

**ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΤΟΥ ΜΑΘΗΤΗ ΣΤΑ ΤΜΗΜΑΤΑ ΕΝΙΣΧΥΤΙΚΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ**

ΕΠΙΠΕΔΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ Α, Β, Γ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΒΟΛΟΣ 2007

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

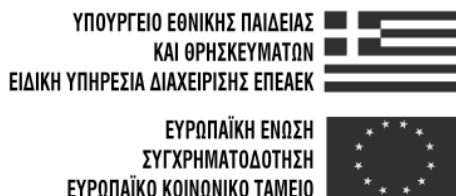
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ: «ΕΝΤΑΞΗ ΤΣΙΓΓΑΝΟΠΑΙΔΩΝ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ»

ΜΙΛΩ ΚΑΙ ΓΡΑΦΩ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΔΑΣΚΑΛΟΥ

**ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ
ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΤΟΥ ΜΑΘΗΤΗ
ΣΤΑ ΤΜΗΜΑΤΑ ΕΝΙΣΧΥΤΙΚΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ**

ΕΠΙΠΕΔΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ Α, Β, Γ

ΕΠΕΑΕΚ - Γ' ΚΠΣ

Άξονας 1

Μέτρο 1.1

Ενέργεια 1.1.1

Προγράμματα Ένταξης των Παιδιών με Πολιτισμικές και Γλωσσικές Ιδιαιτερότητες στο Εκπαιδευτικό Σύστημα

Πρόγραμμα: «Ένταξη Τσιγγανοπαίδων στο Σχολείο»

Χρηματοδότηση: Ευρωπαϊκή Ένωση - ΕΚΤ,

Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων

Φορέας Παρακολούθησης: ΥΠΕΠΘ, Ειδική Γραμματεία Π.Ο.Δ.Ε.

Ειδική Γραμματέας: Ισμ. Κριάρη, Διεύθυνση Γ' ΚΠΣ

Φορέας Υλοποίησης: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Σχολή Επιστημών του Ανθρώπου, Αργοναυτών και Φιλελλήνων, 382 21 Βόλος

Website: www.roma.uth.gr

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ναπολέων Μήτσης

Υπεύθυνος Υποέργου: Δημήτριος Μπενέκος

Επιστημονική Επιμέλεια: Ναπολέων Μήτσης, Δημήτριος Μπενέκος, Γεωργία Ανδρέου

Ομάδα Συγγραφής: Γεωργία Ανδρέου, Αφροδίτη Αντωνοπούλου,

Ιωάννης Γαλαντόμος, Βασιλική Γιολδάση, Νικόλαος Καλυβάς,

Χρύσα Καραμανέ, Κωνσταντίνος Κατσιγιάννης,

Αντωνία Μήτση, Ναπολέων Μήτσης, Δημήτριος Μπενέκος

Γλωσσική και Φιλολογική Επιμέλεια: Ναπολέων Μήτσης, Δημήτριος Μπενέκος

ISBN: 978-960-6774-04-1

Εκδοτική Παραγωγή **ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ Α.Β.Ε.Ε.**

Αρδηττού 12-16, 116 36 Αθήνα
Τηλ.: 210.921.7513, 210.921.4820 • Fax: 210.923.7033
www.eptalofos.gr • e-mail: info@eptalofos.gr

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Μια από τις πολλαπλές προκλήσεις που καλείται να αντιμετωπίσει σήμερα το εκπαιδευτικό μας σύστημα, είναι η ομαλή κοινωνική ένταξη μαθητών που ανήκουν σε πληθυσμιακές ομάδες με γλωσσικές και πολιτισμικές ιδιαιτερότητες.

Η συνύπαρξη στις ίδιες αίθουσες, εδώ και τρεις περίπου δεκαετίες, παιδιών που προέρχονται από ποικίλα πολιτισμικά περιβάλλοντα και διαθέτουν διαφορετικά γλωσσικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά, έφεραν το σύγχρονο ελληνικό σχολείο αντιμέτωπο με μια σειρά πρωτόγνωρων καταστάσεων και νέων δεδομένων, τα οποία έπρεπε να αντιμετωπιστούν επειγόντως και μάλιστα με τον καλύτερο δυνατό επιστημονικά τρόπο. Με τη βοήθεια της σύγχρονης επιστημονικής έρευνας και παιδαγωγικής γνώσης, το εκπαιδευτικό μας σύστημα οδηγήθηκε σταδιακά στην υιοθέτηση του μοντέλου της *διαπολιτισμικής προσέγγισης*, επειδή αυτό χρησιμοποιείται διεθνώς σε παρόμοιες καταστάσεις και είναι το μόνο που εγγυάται τα καλύτερα δυνατά αποτελέσματα. Η προσαρμογή του όμως στην ελληνική πραγματικότητα απαιτούσε ακριβή αποτίμηση και πλήρη γνώση των δεδομένων της.

Με την ευκαιρία της καταγραφής των σχετικών προβλημάτων συνειδητοποιήσαμε, ως κοινωνία, ότι, πέρα από τους μετανάστες, υπάρχει και η πληθυσμιακή ομάδα των Τσιγγάνων που διαθέτει διαφορετικά κοινωνικά και πολιτισμικά χαρακτηριστικά και της οποίας τα μέλη δεν έχουν ενταχθεί πλήρως στο κοινωνικό μας σύστημα, παρότι ζουν και εργάζονται σ' αυτόν εδώ τον χώρο για πολλούς αιώνες. Πρόκειται για άτομα με μια δυναμική παρουσία στην ελληνική οικονομία και την τέχνη και, επομένως, χρέος της Ελληνικής Πολιτείας και του εκπαιδευτικού μας συστήματος είναι να τους εντάξει αρμονικά, επιχειρώντας τώρα αυτό που έπρεπε να είχε γίνει στο μακρινό παρελθόν. Η μέχρι σήμερα περιθωριοποίησή τους οφείλεται εν μέρει σε άγνοια των κοινωνικών δεδομένων αλλά και στην παραδοσιακή πεποίθηση ότι η κοινωνία μας είναι ομοιόμορφη και ομοιογενής, γεγονός που δεν δημιουργούσε ευκαιρίες ένταξης για τα παιδιά της συγκεκριμένης ομάδας.

Ύστερα όμως από τις κοσμογονικές εξελίξεις που σημειώθηκαν κατά τα τελευταία αυτά χρόνια στον τόπο μας, το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα μετέβαλε τους σχεδιασμούς του, αφού υποχρεώθηκε εκ των πραγμάτων να εκσυγχρονιστεί και να αναπροσαρμόσει ριζικά τις χρησιμοποιούμενες κατά το παρελθόν διδακτικές προσεγγίσεις και στρατηγικές του.

Η εισαγωγή του *διαπολιτισμικού μοντέλου* δεν σήμαινε απλώς τη χρήση νέων και πιο επιστημονικών τρόπων διδασκαλίας, αλλά κάτι ουσιαστικότερο: την αλλαγή της υπάρχουσας νοοτροπίας και την υιοθέτηση μιας νέας αντίληψης που οδηγεί στην αποβολή των προκαταλήψεων και την αποφυγή της ρατσιστικής αντιμετώπισης όσων είναι «διαφορετικοί» από μας, πράγμα που προϋποθέτει σύγχρονο τρόπο σκέψης, ευρύτητα πνεύματος και προπαντός ανθρωπιστική διάθεση.

Προς την κατεύθυνση αυτή φιλοδοξεί να κινηθεί και το πρόγραμμα «*Ένταξη Τσιγγανοπαίδων στο Σχολείο*», το οποίο έχει ανατεθεί από το ΥΠΕΠΘ στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας και με το οποίο επιχειρείται η ομαλή ένταξη των Τσιγγανοπαίδων στο εκπαιδευτικό μας σύστημα, και κατ' επέκτασιν, στην κοινωνική ζωή της χώρας.

Μια από τις βασικές επιδιώξεις του εν λόγω Προγράμματος είναι να βοηθήσει τους μαθητές της συγκεκριμένης ομάδας – στόχου να γνωρίσουν τον εαυτό τους και να τον εντάξουν σωστά στον περιβάλλοντα χώρο. Πιο συγκεκριμένα, με τις προβλεπόμενες στον τομέα αυτόν δράσεις,

επιχειρείται να τους δοθεί, μέσω του σχολείου, η δυνατότητα να συνειδητοποιήσουν τις ικανότητες, τις προτιμήσεις, τις ιδιαίτερες κλίσεις και τα ταλέντα τους και να τα καλλιεργήσουν σ' ένα κλίμα αποδοχής και ελευθερίας. Η γνώση του εαυτού τους και του έξω κόσμου, συνδυασμένη με μια προσπάθεια για περαιτέρω ανάπτυξη των δυνατοτήτων και των δεξιοτήτων τους, πιστεύεται ότι θα τους οδηγήσει σταδιακά στην υπέρβαση της απομόνωσης και θα τους καταστήσει εν τέλει ικανούς να λειτουργήσουν αποτελεσματικά ως άτομα και ως μέλη του κοινωνικού συνόλου. Για την πραγματοποίηση της επιδίωξης αυτής το Πρόγραμμα προβλέπει, μεταξύ άλλων, και τα ακόλουθα:

– Την ίδρυση και λειτουργία μιας σειράς Τμημάτων Ενισχυτικής Διδασκαλίας σε πανελλήνια κλίμακα. Στα Τμήματα αυτά πραγματοποιούνται, πέραν του κυρίου προγράμματος και εκτός των ωρών λειτουργίας του σχολείου, δέκα (10) ώρες ενισχυτικής διδασκαλίας εβδομαδιαίως, από τις οποίες οι έξι (6) διατίθενται για τη διδασκαλία της *Ελληνικής γλώσσας*. Διευκρινίζουμε στο σημείο αυτό ότι η ενισχυτική γλωσσική διδασκαλία δεν έχει φροντιστηριακό χαρακτήρα αλλά αποβλέπει στην καλλιέργεια της γλωσσικής ικανότητας κατά τρόπο που θα επιτρέπει στους συγκεκριμένους μαθητές να επικοινωνούν επαρκώς, άρα και να εντάσσονται αποτελεσματικότερα και ταχύτερα στο σχολικό και το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον.

– Για την επίτευξη του ανωτέρω στόχου της ενισχυτικής γλωσσικής διδασκαλίας έχει παραχθεί το αναγκαίο για τους μαθητές διδακτικό υλικό το οποίο περιλαμβάνεται στα Βιβλία Γλωσσικής Διδασκαλίας για τον Μαθητή. Για τη λειτουργικότερη και αποδοτικότερη χρήση του υλικού αυτού έχει συνταχθεί το παρόν εγχειρίδιο που απευθύνεται στον εκπαιδευτικό και του παρέχει τη σχετική πληροφόρηση αλλά και τις αναγκαίες τεχνικές και μεθοδολογικές υποδείξεις για την ευχερέστερη επίτευξη των επιδιωκόμενων στόχων.

Η αναγκαιότητα και οι αρχές δημιουργίας του γλωσσικού υλικού

Είναι προφανές ότι, στην περίπτωση των Τσιγγανοπαίδων, βασικός στόχος της ενισχυτικής γλωσσικής διδασκαλίας είναι να αναπτύξει σ' αυτούς σταδιακά και μεθοδικά την ικανότητα επαρκούς επικοινωνίας μέσω της Ελληνικής γλώσσας. Ως «επικοινωνιακή επάρκεια» των ατόμων της εν λόγω κατηγορίας ορίζεται η δυνατότητά τους να κατανοούν και να παράγουν ποικιλία προφορικού και γραπτού λόγου που θα τους επιτρέψει να καλύπτουν τις καθημερινές επικοινωνιακές τους ανάγκες και παράλληλα θα τους καθιστά ικανούς να εντάσσονται ομαλά τόσο στο σχολικό, όσο και στο ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον. Απώτερη επίδιωξη της όλης προσπάθειας θα είναι η εξασφάλιση της ισότητας ευκαιριών στους τομείς της εκπαίδευσης και της απασχόλησης, με σεβασμό στα ιδιαίτερα ατομικά και πολιτισμικά τους χαρακτηριστικά.

Για την επίτευξη όμως του ανωτέρω γενικού στόχου απαιτούνται ορισμένες βασικές προϋποθέσεις κυριότερη από τις οποίες είναι η παραγωγή κατάλληλου διδακτικού υλικού, το οποίο να ανταποκρίνεται στα δεδομένα της συγκεκριμένης πληθυσμιακής ομάδας και να αξιοποιείται διδακτικά μέσω της χρήσης επικοινωνιακών τεχνικών. Λαμβάνοντας υπόψη τον ιδιαίτερο τρόπο ζωής και τις ανάγκες των Τσιγγάνων, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι η βελτίωση της γλωσσικής τους ικανότητας θα επιτευχθεί πρωτίστως με τη συστηματική και συνεχή άσκηση στη χρήση της γλώσσας. Με την εμπλοκή τους δηλαδή σε σκόπιμη γλωσσική δραστηριότητα η οποία θα συνδυάζεται με την παρουσία πραγματικών συνθηκών επικοινωνίας και θα κατατείνει, με τη βοήθεια συγκεκριμένων τεχνικών διδασκαλίας, στη σταδιακή και μεθοδική ανάπτυξη της επικοινωνιακής τους ικανότητας.

Οι τεχνικές διδασκαλίας που χρησιμοποιούνται στο γλωσσικό μάθημα δεν συνιστούν παρά σειρές δραστηριοτήτων, οι περισσότερες από τις οποίες προϋποθέτουν τη χρήση ενός υλικού, μέσω του οποίου και καθίστανται τελικά πραγματοποιησίμες. Υπό το πρίσμα αυτό, η αρμόδια συγγραφική ομάδα του παρόντος έργου, ύστερα από εξαντλητική μελέτη του θέματος και πολλές σχετικές συζητήσεις, κατέληξε στη δημιουργία του συγκεκριμένου διδακτικού υλικού που περιλαμβάνεται στα βιβλία του μαθητή. Το εν λόγω όμως υλικό δεν έχει συνταχθεί για κατά γράμμα διδασκαλία, αλλά είναι λειτουργικό, ευέλικτο και παρέχει τη δυνατότητα διαφοροποίησης και περαιτέρω προσαρμογής της διδασκαλίας στα δεδομένα και τις απαιτήσεις του συγκεκριμένου μαθητικού κοινού στο οποίο κάθε φορά απευθύνεται ο διδάσκων. Αυτό σημαίνει ότι **το διδακτικό υλικό που προορίζεται για τους Τσιγγανόπαιδες, σε καμιά περίπτωση δεν συνιστά αυτοσκοπό αλλά έχει χαρακτήρα ενδεικτικό και καθοδηγητικό**, αποβλέποντας πρωτίστως στο να συνδράμει, όσο πιο αποτελεσματικά μπορεί, τους μαθητές της συγκεκριμένης ομάδας - στόχου στην προσπάθειά τους να γνωρίσουν καλύτερα τον κόσμο που τους περιβάλλει, έχοντας ως όργανο προσέγγισης την Ελληνική γλώσσα.

Γενικά μιλώντας, θα λέγαμε ότι **το υλικό που περιλαμβάνεται στα «Βιβλία του Μαθητή» αποτελεί έναν γενικό οδηγό, έναν δείκτη πορείας τον οποίο και θα ακολουθούν, σε γενικές γραμμές, οι διδάσκοντες. Επειδή όμως το μαθητικό κοινό διαφοροποιείται από περιοχή σε περιοχή και από σχολείο σε σχολείο, είναι αναγκαίο να το προσαρμόζουν κατάλληλα, να προβαίνουν δηλαδή στις απαιτούμενες επεκτάσεις, τροποποιήσεις και προσθήκες που θα το καθιστούν λειτουργικό για τους συγκεκριμένους μαθητές της τάξης τους.**

Κατά συνέπεια, η όλη φιλοσοφία και η διάρθρωση του συγκεκριμένου υλικού κινείται στο πλαίσιο μιας ανανεωμένης διδακτικής και επιστημονικής αντίληψης που αποβλέπει στο να μετα-

τρέψει την αίθουσα διδασκαλίας από χώρο τυποποιημένης εργασίας και πλήξης σε χώρο ζωντανής επικοινωνίας και, ταυτόχρονα, σε εργαστήριο παρατήρησης και ανακάλυψης της νέας γνώσης. Σύμφωνα με τη μεθοδολογική αυτή αντίληψη, ο διδάσκων και οι μαθητές του, χρησιμοποιώντας ως βάση το συγκεκριμένο διδακτικό υλικό, συνεργάζονται αρμονικά, ερευνούν, προβληματίζονται, παρατηρούν, διαπιστώνουν, κρίνουν και συγκρίνουν, συζητούν και συμπεραίνουν με τελικό στόχο να καταστούν επαρκείς χρήστες της Ελληνικής γλώσσας και στηριζόμενοι σ' αυτήν να ενταχθούν ομαλά στην ελληνική κοινωνία.

Η ιεραρχική διάρθρωση του υλικού και ο καθορισμός επιπέδων διδασκαλίας

Όπως προκύπτει από τα παραπάνω, επειδή η παρέμβασή μας, μέσω της ενισχυτικής διδασκαλίας, αποβλέπει πρωτίστως στην ενίσχυση της επικοινωνιακής ικανότητας των μαθητών της συγκεκριμένης κατηγορίας, η συγγραφική ομάδα έκρινε ότι η διάταξη του διδακτικού υλικού δεν έπρεπε να ακολουθήσει την ιεραρχική δομή των τάξεων του σχολείου, αλλά την καθιερωμένη στον τομέα της διδακτικής των ξένων γλωσσών διαφοροποίηση της διδασκαλίας σε τρία επίπεδα, η οποία σχετίζεται με το επίπεδο κατοχής της γλώσσας.

Όπως είναι γνωστό, για να έχει η διδασκαλία της γλώσσας τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα, η τάξη στην οποία απευθυνόμαστε πρέπει να είναι, από γλωσσική άποψη, σχετικά ομοιογενής. Να βρίσκονται, δηλαδή, οι μαθητές μας στο ίδιο περίπου επίπεδο αναφορικά με τη γνώση της Ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας. Συνηθίζουμε, εδώ και πολλά χρόνια, να διακρίνουμε στον τομέα της διδακτικής των γλωσσών τρία γενικά επίπεδα κατοχής της γλώσσας: *αρχαρίων, μέσων και προχωρημένων*. Αν και το περιεχόμενο των όρων αυτών δεν είναι επακριβώς καθορισμένο και πολλές φορές διαφοροποιείται αναλόγως των περιστάσεων, ωστόσο η διάκριση αυτή μας εξυπηρετεί κατά τρόπο ώστε να έχουμε μια κατ' αρχήν πληροφόρηση για τον βαθμό γνώσης της διδασκόμενης γλώσσας από την πλευρά των μαθητών μας.

Ακολουθώντας τη γενική αυτή διάκριση, η συγγραφική ομάδα αποφάσισε, στο πλαίσιο του παρόντος Προγράμματος, να προβεί σε αντίστοιχη διαβάθμιση του διδακτικού υλικού, το οποίο και διαρθρώνεται σε τρία επίπεδα, άρα και αντίστοιχα «Βιβλία του Μαθητή», ως εξής:

(α) **Πρώτο επίπεδο** (*αρχαρίων*), που αντιστοιχεί, σε γενικές γραμμές, στις Α' και Β' τάξεις του δημοτικού σχολείου.

(β) **Δεύτερο επίπεδο** (*μέσων*), που αντιστοιχεί στις Γ' και Δ' τάξεις του δημοτικού.

(γ) **Τρίτο επίπεδο** (*προχωρημένων*), που αντιστοιχεί στις Ε' και ΣΤ' τάξεις του δημοτικού.

Στα επίπεδα αυτά θα εντάσσονται οι μαθητές μας, ανάλογα με τις δυνατότητές τους στη χρήση της Ελληνικής γλώσσας. Πρόθεσή μας είναι από το ένα μέρος να ξεπεραστούν όσο το δυνατόν ανώδυνα τα προβλήματα που προκύπτουν από την ελλιπή φοίτηση των Τσιγγανοπαίδων (αφού η κατάταξή τους σε επίπεδα σχολικών τάξεων θα ήταν πολύ δύσκολη), ενώ, από το άλλο, το υλικό αυτό, αν και ανταποκρίνεται κατ' αρχήν στις ιδιαίτερες απαιτήσεις της ομάδας – στόχου, να καταστεί, ωστόσο, χρήσιμο και σε άλλους πληθυσμούς μαθητών που δεν έχουν την Ελληνική ως μητρική γλώσσα.

Κύρια επιδίωξή μας είναι να προκαλέσουμε, μέσω του υλικού αυτού, το ενδιαφέρον των μαθητών για την εκμάθηση της Ελληνικής γλώσσας και μέσω αυτής να τους δημιουργήσουμε κίνητρα για μάθηση, για τακτική φοίτηση και δημιουργική ένταξη στη σχολική και την κοινωνική ζωή, σεβόμενοι πάντοτε την προσωπικότητα, τα ενδιαφέροντα και το πολιτισμικό – γλωσσικό υπόβαθρο που διαθέτουν.

Έχοντας υπόψη όλες αυτές τις προϋποθέσεις και αρχές και αποβλέποντας στην όσο το δυνατόν δημιουργικότερη αξιοποίηση και χρήση του εν λόγω διδακτικού υλικού, η συγγραφική ομάδα του

έργου, ύστερα από πολλή μελέτη και προβληματισμό, προέβη σε οριοθέτηση των επιπέδων και καθόρισε αναλυτικά το αντίστοιχο, κατά επίπεδο, περιεχόμενο διδασκαλίας, το οποίο έχει ως εξής:

(Α) Πρώτο επίπεδο διδασκαλίας: Στο επίπεδο αυτό εντάσσονται κατ' αρχήν όσοι από τους μαθητές της συγκεκριμένης ομάδας – στόχου δεν γνωρίζουν ανάγνωση και γραφή, καθώς επίσης και όσοι διαθέτουν ελλιπή γνώση της γραφής σε βαθμό που να μην τους επιτρέπει να διαβάζουν και να κατανοούν πολύ απλά και σύντομα κείμενα που σχετίζονται με οικεία σ' αυτούς θέματα. Όσον αφορά δε στον προφορικό λόγο, είναι φυσικό να έχουμε στην περίπτωση αυτή ένα αρκετά ευρύ φάσμα δυνατοτήτων που περιλαμβάνει από το ένα μέρος μαθητές που διαθέτουν μια στοιχειώδη ικανότητα επικοινωνίας στην Ελληνική γλώσσα και από το άλλο μαθητές που τη χρησιμοποιούν ελάχιστα ή δεν τη γνωρίζουν σχεδόν καθόλου. Οι γενικοί στόχοι της διδασκαλίας στο πρώτο επίπεδο είναι οι ακόλουθοι:

(α) *Στον προφορικό λόγο:* Να αποκτήσουν οι μαθητές σταδιακά την ικανότητα να αντιλαμβάνονται ως ακροατές το περιεχόμενο απλών καθημερινών συζητήσεων που σχετίζονται με το περιβάλλον και τον κόσμο των εμπειριών τους και να μπορούν, ως ομιλητές, να μετέχουν σε απλές περιστάσεις επικοινωνίας που συναντούν στην καθημερινή τους ζωή, είτε στον χώρο που ζουν, είτε στο περιβάλλον του σχολείου. Π.χ. να είναι ικανοί να απαντούν σε απλές ερωτήσεις ή να δίνουν πληροφορίες του τύπου: *-πώς σε λένε; -πού μένεις; -σε ποια τάξη πας; -πού είναι η στάση του λεωφορείου; -τι δουλειά κάνει ο πατέρας σου;* κλπ.

(β) *Στον γραπτό λόγο:* Να κατακτήσουν σταδιακά και σύμφωνα με τις ισχύουσες παιδαγωγικές αρχές το σύστημα γραφής της Ελληνικής γλώσσας, ώστε να καταστούν ικανοί να διαβάζουν και να κατανοούν απλά και σύντομα κείμενα που σχετίζονται με τις εμπειρίες και τα ενδιαφέροντά τους και να μπορούν οι ίδιοι να γράφουν, με σχετική ευκολία, λέξεις και απλές προτάσεις.

(Β) Δεύτερο επίπεδο διδασκαλίας: Στο δεύτερο επίπεδο εντάσσονται όσοι από τους μαθητές της ομάδας – στόχου διαθέτουν τις γνώσεις και την επικοινωνιακή ικανότητα που προβλέπονται στο πρώτο επίπεδο, με λίγα λόγια, όσοι μπορούν να επικοινωνούν προφορικά, με σχετική επάρκεια, σε απλές και καθημερινές περιστάσεις επικοινωνίας και να είναι ικανοί, στοιχειωδώς, να διαβάζουν και να γράφουν. Οι στόχοι της διδασκαλίας στο δεύτερο επίπεδο καθορίζονται ως ακολούθως:

(α) *Στον προφορικό λόγο:* Να ασκηθούν οι μαθητές κατάλληλα, ώστε να καταστούν σταδιακά ικανοί να αντιλαμβάνονται, ως ακροατές, εκφωνήματα που περιέχουν σχετικά απλό και σαφή προφορικό λόγο και τα οποία σχετίζονται με ποικιλία καταστάσεων και συνθηκών τόσο του στενού, όσο και του ευρύτερου περιβάλλοντος στο οποίο ζουν. Π.χ. να αντιλαμβάνονται το γενικό νόημα αλλά και τις λεπτομέρειες μιας συζήτησης μεταξύ δύο φυσικών ομιλητών για θέματα που τους ενδιαφέρουν. Να αντιλαμβάνονται το νόημα μιας διαφήμισης στην τηλεόραση. Να αντιλαμβάνονται το περιεχόμενο απλών μηνυμάτων και σχολίων σε ραδιοφωνικές εκπομπές κλπ. Από το άλλο μέρος, ως ομιλητές, να είναι σε θέση να ανταποκρίνονται με σχετική επάρκεια σε απλές συζητήσεις με γνωστά σ' αυτούς θέματα και να αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά συνήθεις επικοινωνιακές ανάγκες της καθημερινής ζωής, με ικανότητα διάκρισης στη χρήση ενικού ή πληθυντικού αριθμού, ανάλογα με την περίπτωση επικοινωνίας (όπως π.χ. ψώνια στην αγορά, διεκπεραίωση μιας απλής συναλλαγής, επαφή με δημόσια υπηρεσία, τηλεφωνική επικοινωνία, χαιρετισμοί, έκφραση χαράς ή λύπης, διατύπωση ευχών, παραπόνων κλπ.).

(β) *Στον γραπτό λόγο:* Οι μαθητές πρέπει να καταστούν ικανοί, ώστε να αντιλαμβάνονται το νόημα μικρών και απλών κειμένων με οικείο σ' αυτούς περιεχόμενο (π.χ. επιστολές, διαφημίσεις, προσκλήσεις, ανακοινώσεις, μικρές αγγελίες, προγράμματα τηλεόρασης κλπ.) και να γράφουν οι ίδιοι απλά και σύντομα κείμενα που σχετίζονται με δραστηριότητες της καθημερινής ζωής ή τους αφορούν προσωπικά (π.χ. ένα γράμμα με συγκεκριμένο παραλήπτη, ένα σημείωμα, ημερολόγιο, απλή περιγραφή γεγονότος ή προσώπου κλπ.).

(Γ) Τρίτο επίπεδο διδασκαλίας. Στο τρίτο επίπεδο εντάσσονται όσοι από τους μαθητές της ομάδας – στόχου διαθέτουν τις γνώσεις και την επικοινωνιακή ικανότητα που προβλέπονται στο δεύτερο επίπεδο, δηλαδή όσοι είναι γενικά ικανοί να επικοινωνούν προφορικά, με σχετική επάρκεια, για ποικίλα θέματα που σχετίζονται με τις εμπειρίες και τα ενδιαφέροντά τους και να μπορούν να αντιλαμβάνονται το νόημα αλλά και να παράγουν και οι ίδιοι απλά και σαφή κείμενα που σχετίζονται με καθημερινές και οικείες σ' αυτούς δραστηριότητες. Οι στόχοι της διδασκαλίας στο τρίτο επίπεδο είναι οι εξής:

(α) *Στον προφορικό λόγο:* Σε επίπεδο κατανόησης προφορικού λόγου, οι μαθητές θα πρέπει να καταστούν ικανοί, ώστε να αντιλαμβάνονται επαρκώς το νόημα οποιουδήποτε τμήματος απλού και σαφώς διατυπωμένου προφορικού λόγου το οποίο εμπίπτει στην αντίληψή τους και σχετίζεται με τα προσωπικά ενδιαφέροντα και τις εμπειρίες τους (π.χ. συζήτηση, ομιλία, δελτίο ειδήσεων, επίσημη ανακοίνωση, διαφήμιση, κήρυγμα, συμβουλή κλπ.). Σε επίπεδο ομιλίας, θα πρέπει να αναπτύξουν την ικανότητα επαρκούς παραγωγής λόγου και προσωπικής συμμετοχής σε ποικίλες περιστάσεις επικοινωνίας που σχετίζονται με τις ανάγκες της καθημερινής ζωής αλλά και με τα προσωπικά ενδιαφέροντα και τις επιδιώξεις τους.

(β) *Στον γραπτό λόγο:* Σε επίπεδο κατανόησης γραπτού λόγου, θα πρέπει να κατανοούν το περιεχόμενο τόσο διαφόρων κειμένων που έχουν χρηστικό περιεχόμενο και σχετίζονται με θέματα της καθημερινής ζωής (π.χ. αγγελίες προσφοράς εργασίας, οδηγίες χρήσης συσκευών, λογαριασμοί νερού, τηλεφώνου, ρεύματος, προσκλήσεις ανακοινώσεις κλπ.), όσο επίσης και ορισμένων περισσότερο απαιτητικών κειμένων, των οποίων πρέπει να αντιλαμβάνονται τη λειτουργία και τον επικοινωνιακό στόχο (π.χ. δημόσια έγγραφα, αποσπάσματα από άρθρα εφημερίδων και περιοδικών, ανακοινώσεις προσώπων ή φορέων, αναφορές, βιογραφικά σημειώματα, οδηγίες διεξαγωγής ή κατασκευής παιχνιδιού, χρήσης μιας συσκευής κλπ.).

Συνοψίζοντας, θα λέγαμε ότι οι μαθητές της ομάδας – στόχου, όταν τελειώσουν το τρίτο επίπεδο γλωσσικής διδασκαλίας πρέπει να διαθέτουν επικοινωνιακή επάρκεια, να επιτελούν, δηλαδή, έναν σημαντικό αριθμό γλωσσικών – επικοινωνιακών λειτουργιών, οι κυριότερες από τις οποίες είναι οι ακόλουθες:

(α) *Να πραγματοποιούν κοινωνικές επαφές* (π.χ. να χαιρετούν, να ζητούν συγγνώμη, να δίνουν συγχαρητήρια, να συστήνονται κλπ.).

(β) *Να εκφράζουν τα συναισθήματά τους* (να περιγράφουν γλωσσικά αυτό που αισθάνονται, όπως π.χ. χαρά, έκπληξη, λύπη, φόβο, συμπάθεια κλπ.).

(γ) *Να γνωστοποιούν στον συνομιλητή τους πιθανά προβλήματα επικοινωνίας* (π.χ. να δηλώνουν ότι δεν κατάλαβαν κάτι, να ζητούν από τον συνομιλητή τους να επαναλάβει κάτι, να ζητούν διευκρινίσεις κλπ. και

(δ) *Να υλοποιούν λεκτικές πράξεις* (π.χ. να δηλώνουν τις προθέσεις τους, να ζητούν συμβουλή ή βοήθεια, να ζητούν άδεια για να κάνουν κάτι, να κάνουν προσκλήσεις ή προτάσεις προς τους συνομιλητές τους, να υπόσχονται κάτι κλπ.).

Κριτήρια επιλογής του υλικού και βασικές αρχές αξιοποίησής του

Από όλα τα ανωτέρω προκύπτει ότι η επιλογή και ιεράρχηση του διδακτικού υλικού δεν υπήρξε αυθαίρετη, αλλά έγινε βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων που καθορίστηκαν από τη συγγραφική ομάδα, σύμφωνα με την οποία αυτό επιχειρήθηκε να είναι:

(α) *Προσαρμοσμένο, κατά το δυνατόν, στο επίπεδο, τις εμπειρίες και τα ενδιαφέροντα των μαθητών της συγκεκριμένης ομάδας.* Το χαρακτηριστικό αυτό θεωρείται ότι αποτελεί ισχυρό κίνητρο για

προσέλευση και κανονική φοίτηση των μαθητών στο σχολείο, καθώς και για προσωπική συμμετοχή τους στο μάθημα.

(β) *Επίκαιρο*. Να μεταφέρει, δηλαδή, στην αίθουσα διδασκαλίας γεγονότα, δεδομένα και προβληματισμούς της σημερινής εποχής και, γενικότερα, του περιβάλλοντος κόσμου στον οποίο πρόκειται να ζήσουν και οι συγκεκριμένοι μαθητές.

(γ) *Χρηστικό και αυθεντικό*. Το γλωσσικό υλικό που μεταφέρεται στη τάξη πρέπει να έχει παραχθεί, υπό φυσιολογικές συνθήκες, από μέλη της γλωσσικής κοινότητας για την ικανοποίηση πραγματικών επικοινωνιακών αναγκών. Να έχει, δηλαδή, χρηστικό χαρακτήρα και να προέρχεται από ποικίλες πηγές οι οποίες να καλύπτουν πλήθος επικοινωνιακών αναγκών της καθημερινής ζωής. Π.χ. μια επιστολή, μια μικρή αγγελία, μια διαφήμιση, ένα έγγραφο ή μια πρόσκληση να είναι πραγματικά κείμενα και όχι κατασκευασμένα από τον συγγραφέα ή τον διδάσκοντα αποκλειστικά για διδακτικούς σκοπούς. Σε ειδικές περιπτώσεις που εξ ανάγκης χρησιμοποιούνται κείμενα τεχνητά, χρειάζεται μεγάλη προσοχή, ώστε να αποφεύγονται οι κάθε είδους παραμορφώσεις για να λειτουργούν ως πρότυπα ζωντανού, επικοινωνιακού και σκόπιμα εκφερόμενου λόγου.

(δ) *Εύπλαστο, εύκαμπτο, ευπροσάρμοστο και να παρέχει δυνατότητα λειτουργικής αξιοποίησής του*. Αυτό σημαίνει ότι **το υλικό που δημιουργήθηκε στο πλαίσιο του παρόντος προγράμματος, δεν πρέπει να αντιμετωπίζεται ως μοναδική πηγή παροχής γλωσσικής ύλης, αλλά ως βασικό μέσο υποστήριξης της διδακτικής διαδικασίας**. Η διδασκαλία πρέπει να επικεντρώνεται βεβαίως σε δημιουργική αξιοποίησή του, ωστόσο όμως πρέπει και να συμπληρώνεται, όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο, με πρόσθετο γλωσσικό υλικό. Τέλος, **οι προβλεπόμενες και προτεινόμενες επ' ευκαιρία του υλικού αυτού ποικίλες διδακτικές δραστηριότητες έχουν ενδεικτικό χαρακτήρα και για τον λόγο αυτόν οι διδάσκοντες πρέπει να προβαίνουν, ανάλογα με το συγκεκριμένο κάθε φορά μαθητικό ακροατήριο, στις κατάλληλες επιλογές και προσαρμογές, ώστε το μάθημα να προσλαμβάνει τελικά τη μορφή ζωντανής επικοινωνιακής διαδικασίας**.

Το τελευταίο αυτό χαρακτηριστικό του διδακτικού υλικού που περιέχεται στο «Βιβλίο του Μαθητή», πιστεύουμε ότι αποτελεί και τη βάση για μια σωστή μεθοδολογική - διδακτική αντιμετώπισή του.

Τέλος, οι βασικοί άξονες στους οποίους οφείλει να στηριχτεί η διδασκαλία του, σύμφωνα με τα όσα μέχρι στιγμής έχουν αναπτυχθεί, είναι οι ακόλουθοι:

(α) *Η στήριξη της διδασκαλίας στο γλωσσικό υπόβαθρο των μαθητών*. Αυτό σημαίνει ότι το μάθημά μας στηρίζεται πάντοτε στις υπάρχουσες σ' αυτούς δομές τις οποίες και επιχειρούμε, με την παρέμβασή μας, να διευρύνουμε και να επεκτείνουμε. Ο μαθητής αποτελεί το επίκεντρο της όλης διδακτικής διαδικασίας και, κατά συνέπεια, η επιλογή, η παρουσίαση και η διαπραγμάτευση του υλικού γίνεται με βάση το συγκεκριμένο μαθητικό κοινό, στο οποίο κάθε φορά απευθυνόμαστε.

(β) *Η λειτουργική αξιοποίηση του υλικού*. Το διδακτικό υλικό δεν προορίζεται, όπως ήδη αναφέραμε, για κατά γράμμα διδασκαλία, αλλά για λειτουργική αξιοποίηση. Κατά συνέπεια, ο διδάσκων δεν είναι υποχρεωτικό να διεξέλθει όλο το υλικό με κάθε λεπτομέρεια, αλλά από το ένα μέρος μπορεί να προβεί στις απαραίτητες κατά τη γνώμη του επιλογές, ενώ από το άλλο να ενισχύσει τη διδασκαλία του με πρόσθετο υλικό, το οποίο θα ανταποκρίνεται περισσότερο στα ενδιαφέροντα των συγκεκριμένων μαθητών της τάξης του και θα συμβαδίζει με τις γνώσεις, τις εμπειρίες και το επίπεδό τους. Υπενθυμίζουμε ότι το πρόσθετο υλικό που θα επιλεγεί, πρέπει επίσης να είναι αυθεντικό και να έχει πρωτίστως χρηστικό χαρακτήρα.

(γ) *Η Επικοινωνιακή χρήση της γλώσσας στην τάξη*. Τα χρησιμοποιούμενα παραδείγματα και, γενικά, η γλωσσική δραστηριότητα που επιτελείται στην τάξη πρέπει να έχει επικοινωνιακό χαρακτήρα. Εάν ο χρησιμοποιούμενος στην τάξη λόγος είναι ουδέτερος και άχρωμος, χωρίς, δηλαδή, σκοπιμότητα και βιωματικό φορτίο, τότε η γλώσσα απογυμνώνεται από τις βασικές της λειτουργίες και μετατρέπεται σε άψυχη διαδικασία που αφήνει παντελώς αδιάφορους τους μαθητές. Για

τον λόγο αυτόν, δίνουμε ζωντάνια στο μάθημά μας επινοώντας διάφορες δραστηριότητες επικοινωνιακού τύπου, όπως είναι π.χ. τα διάφορα παιχνίδια, η μίμηση ρόλων και καταστάσεων, η δραματοποίηση, ο αυθεντικός διάλογος στην τάξη κλπ.

(δ) *Επιλογή κατάλληλων τρόπων εργασίας.* Ο διδάσκων ασκεί κατάλληλα τους μαθητές του ώστε αυτοί, ανάλογα με το είδος της εργασίας και τους επιδιωκόμενους κάθε φορά στόχους, να εργάζονται ατομικά, κατά ζεύγη, κατά ομάδες ή ως σύνολο (δηλαδή ως τάξη) και σε κάθε περίπτωση να συνεργάζονται αρμονικά

(ε) *Η χρήση της επαγωγικής μεθόδου.* Οι αρχές λειτουργίας του γλωσσικού συστήματος (οι γνωστοί παραδοσιακά ως 'γραμματικοί κανόνες') δεν πρέπει, όταν αυτό προβλέπεται, να δίνονται έτοιμες, αλλά να αποτελούν ανακάλυψη των μαθητών που επιτελείται πάντοτε με επαγωγικό τρόπο, μέσα από τη μελέτη κατάλληλων κειμένων και με τη βοήθεια του διδάσκοντος. Ο διδάσκων ποτέ δεν αναφέρει ο ίδιος αυτό που μπορούν να βρουν και να διατυπώσουν, έστω και με τον πιο απλοϊκό τρόπο, οι μαθητές του και, γενικά, περιορίζεται στα απολύτως απαραίτητα που του επιτρέπουν να κατευθύνει και να ελέγχει αποτελεσματικά τη δραστηριότητα της τάξης του.

(στ) *Η παιδαγωγική εκμετάλλευση του λάθους.* Το λάθος θεωρείται σήμερα φυσιολογικό και αναμενόμενο φαινόμενο και γι' αυτό δεν αντιμετωπίζεται πλέον ως 'παραβατική συμπεριφορά', αλλά ως μια σημαντική πηγή πληροφόρησης για το τι έχουν ή δεν έχουν μάθει σωστά οι μαθητές, παρέχοντας με τον τρόπο αυτόν στους διδάσκοντες τη δυνατότητα να ενεργούν ανάλογα. Σε γενικές γραμμές, τα λάθη κρίνονται σήμερα ως ευεργετικές ενδείξεις που μας καθοδηγούν σε σωστή διάγνωση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι μαθητές, άρα και σε αποτελεσματικότερη θεραπεία. Υπό το πρίσμα αυτό, η τεχνική της διόρθωσης δεν λειτουργεί πλέον ως αυστηρή κριτική ή, ακόμη χειρότερα, ως ποινή, αλλά προσλαμβάνει τον χαρακτήρα της επανάληψης, της άσκησης και της συνδρομής για την αποτελεσματικότερη κατάκτηση της γλώσσας.

Η γλώσσα ως δεξιότητα

Η κρατούσα σήμερα επιστημονική αντίληψη δέχεται ότι η γλώσσα δεν είναι γνωστικό αντικείμενο, όπως όλα τα υπόλοιπα, που μπορεί κανείς να το μάθει με το διάβασμα, την επανάληψη και την αποστήθιση κανόνων αλλά συνιστά πρωτίστως δεξιότητα που κατακτάται με την ενεργό συμμετοχή των μαθητών σε αυθεντική ή οιονεί αυθεντική γλωσσική δραστηριότητα, πράγμα που συνιστά γι' αυτούς ισχυρό κίνητρο και, επομένως, συμβάλλει αποφασιστικά στην επιτυχία του μαθήματος.

Για να δημιουργηθούν όμως οι κατάλληλες προϋποθέσεις που θα διευκολύνουν την επίτευξη των στόχων του γλωσσικού μαθήματος, οι προτεινόμενες διδακτικές δραστηριότητες πρέπει να έχουν τη μορφή μιας ζωντανής επικοινωνιακής διαδικασίας η οποία θα διαφοροποιείται ανάλογα με τις ανάγκες, τις εμπειρίες και τα ενδιαφέροντα των μαθητών της τάξης. Στο πλαίσιο του μοντέλου αυτού, που είναι επίσης γνωστό και ως «μέθοδος Project», οι χρησιμοποιούμενες δραστηριότητες πρέπει να επιλέγονται βάσει ορισμένων αρχών, οι κυριότερες από τις οποίες είναι οι ακόλουθες:

(α) Να προβλέπουν τη συμμετοχή όλων των μαθητών της τάξης και να προωθούν, στον μέγιστο δυνατό βαθμό, τη μεταξύ τους συνεργασία.

(β) Να εστιάζουν στα ενδιαφέροντα και τις δημιουργικές ικανότητες του συγκεκριμένου μαθητικού ακροατηρίου. Με λίγα λόγια, να κινούνται προς την κατεύθυνση της λεγόμενης «*μαθητοκεντρικής αντίληψης*».

(γ) Να αποβλέπουν στην κάλυψη επικοινωνιακών αναγκών και να χρησιμοποιούνται για την επίτευξη συγκεκριμένων επικοινωνιακών στόχων.

(δ) Να συνδέουν τον χώρο του σχολείου και τη σχολική ζωή με το περιβάλλον τους, με τον έξω κόσμο και με τα προβλήματα του σύγχρονου ανθρώπου.

(ε) Να μειώνουν τον φόβο και την ένταση και να συμβάλλουν στη δημιουργία μιας οικείας και άνετης ατμόσφαιρας, με αισθήματα αποδοχής και συμπάθειας όλων προς όλους.

(στ) Να προβλέπουν διαθεματική αντιμετώπιση των εξεταζόμενων θεμάτων και να επιχειρούν τη δημιουργική εκμετάλλευση των γνώσεων που τους παρέχουν όλα τα υπόλοιπα μαθήματα.

(ζ) Να καθοδηγούν τους μαθητές, ώστε να μετατρέπουν την οποιαδήποτε γραμματική γνώση σε γλωσσική δεξιότητα. Σήμερα θεωρούμε ότι η γραμματική δεν είναι αυτοσκοπός αλλά μέσον για την αποτελεσματικότερη κατάκτηση της γλώσσας και, επομένως, γνώση γραμματικής που δεν συμβάλλει στη βελτίωση της επικοινωνιακής ικανότητας θεωρείται περιττή, αν όχι και επιζήμια.

(η) Να προβλέπουν κατάλληλους χειρισμούς του διδακτικού υλικού, ώστε αυτό να προσαρμόζεται και να λειτουργεί σύμφωνα με τα ενδιαφέροντα και τις ανάγκες των συγκεκριμένων μαθητών.

(θ) Να παρέχουν στους μαθητές τη δυνατότητα, ώστε σε συνεργασία με τον διδάσκοντα, να επιλέγουν τα προς συζήτηση θέματα και να καθορίζουν από κοινού τόσο τον σχεδιασμό των ενεργειών στις οποίες θα προβούν όσο και τη μορφή των εργασιών που θα πραγματοποιήσουν.

Σύμφωνα με τα όσα μέχρι στιγμής έχουμε επισημάνει, η επικοινωνιακού τύπου γλωσσική διδασκαλία δεν αντιμετωπίζει το διδακτικό υλικό ως πανάκεια ή ως αυτοσκοπό, αλλά ως ένα από τα μέσα που καθοδηγούν και διευκολύνουν τους μαθητές στην προσπάθειά τους να γνωρίσουν τον κόσμο στον οποίο ζουν. Θα μπορούσε δε κανείς βάσιμα να υποστηρίξει ότι, για τη συγκεκριμένη περίπτωση, η επικοινωνιακή μορφή διδασκαλία του γλωσσικού μαθήματος και μάλιστα σε τμήματα ενισχυτικής διδασκαλίας, αποτελεί την πλέον αποτελεσματική μέθοδο για την προσέλευση και την ένταξη των Τσιγγανοπαίδων στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, αφού, πέρα από τα αναμφισβήτητα παιδαγωγικά πλεονεκτήματά της, είναι η μόνη που προσιδιάζει στα ιδιαίτερα πολιτισμικά χαρακτηριστικά και το αξιακό σύστημα της εν λόγω ομάδας – στόχου.

Η δομή και η θεματική των διδακτικών ενοτήτων

Το διδακτικό υλικό – «Βιβλίο του Μαθητή» κάθε επιπέδου αποτελείται από ένα σύνολο διδακτικών – θεματικών ενοτήτων ως εξής:

Πρώτο επίπεδο:

Ενότητα 1	«Καλώς ήρθες, μωράκι»
Ενότητα 2	«Ένα μήλο την ημέρα τον γιατρό τον κάνει πέρα...»
Ενότητα 3	«Το σώμα μου»
Ενότητα 4	«Θεέ μου, πάρε το παλιό και δώσ' μου το χρυσό...»
Ενότητα 5	«Οι αισθήσεις μου»
Ενότητα 6	«Καλημέρα, σχολείο»
Ενότητα 7	«Σχολείο, το δεύτερο σπίτι μου»
Ενότητα 8	«Η τάξη μου»
Ενότητα 9	«Με λένε...»
Ενότητα 10	«Ωρα για διάλειμμα...»
Ενότητα 11	«Ήθελα να 'χα ένα σπιτάκι...»
Ενότητα 12	«Χρόνια πολλά...Να τα εκατοστήσεις!»
Ενότητα 13	«Στην παιδική χαρά...»

Ενότητα 14	«Είμαστε μακριά...κι όμως τόσο κοντά»
Ενότητα 15	«Ο χρόνος και η οικογένειά του»
Ενότητα 16	«Όλοι δουλεύουν...η δουλειά είναι χαρά»
Ενότητα 17	«Οι φίλοι μας, τα ζώα»
Ενότητα 18	«Μια φορά κι έναν καιρό...»
Ενότητα 19	«Καλό ταξίδι»
Ενότητα 20	«Καλώς ήρθες όμορφο καλοκαίρι»

Δεύτερο επίπεδο:

Ενότητα 1	«Το σχολείο μου»
Ενότητα 2	«Ο χρόνος κυλάει»
Ενότητα 3	«Η οικογένειά μου»
Ενότητα 4	«Πάμε για δουλειά»
Ενότητα 5	«Πάμε να πληρώσουμε λογαριασμούς;»
Ενότητα 6	«Ταξιδεύοντας...»
Ενότητα 7	«Να μας ζήσουν...»

Τρίτο επίπεδο:

Ενότητα 1	«Τα σχολεία ανοίξαν παντού»
Ενότητα 2	«Η φιλία»
Ενότητα 3	«Σπίτι μου, σπιτάκι μου»
Ενότητα 4	«Η οικογένειά μου κι εγώ»
Ενότητα 5	«Ο χρόνος και οι άνθρωποι»
Ενότητα 6	«Η ζωή μας στην πόλη»
Ενότητα 7	«Αγαπάτε το πράσινο»
Ενότητα 8	«Καλό μυαλό σε γερό κορμί»
Ενότητα 9	«Ωρα για φαγητό...»
Ενότητα 10	«Τεχνολογία μόνο για...ανηλίκους»
Ενότητα 11	«Γάμοι και...πανηγύρια»

Όπως μπορεί να διαπιστώσει κανείς, καθεμιά από τις διδακτικές ενότητες που περιέχονται στα βιβλία του μαθητή αναφέρεται σε έναν συγκεκριμένο θεματικό κύκλο που συνδέεται με τον σύγχρονο κόσμο και σχετίζεται με τα ενδιαφέροντα και τις εμπειρίες των παιδιών της συγκεκριμένης πληθυσμιακής ομάδας. Κάθε θεματικός κύκλος – ενότητα επιμερίζεται σε υποενότητες που επιτρέπουν τον ευχερή χειρισμό της από την πλευρά του διδάσκοντος και παρέχουν δυνατότητες για σφαιρικότερη και πιο ολοκληρωμένη γνώση του θέματος από την πλευρά του μαθητή. Πιο συγκεκριμένα, ενώ οι διάφορες υποενότητες – μέρη της ίδιας διδακτικής ενότητας είναι μεταξύ τους ανεξάρτητες και διδάσκονται χωριστά η μια από την άλλη, συνδέονται ωστόσο στο ευρύτερο πλαίσιο του συγκεκριμένου θεματικού πεδίου και αλληλοτροφοδοτούνται προς την κατεύθυνση της επίτευξης των στόχων της διδακτικής ενότητας. Τέλος, οι διδακτικές ενότητες κάθε εγχειριδίου, αν και μεταξύ τους είναι επίσης ανεξάρτητες, λειτουργούν προσθετικά και συμπληρωματικά, ώστε να επιτυγχάνεται εν τέλει ο γενικός στόχος ή σκοπός της διδασκαλίας του γλωσσικού μαθήματος που είναι η ανάπτυξη της ικανότητας του συγκεκριμένου μαθητικού πληθυσμού για επαρκή επικοινωνία μέσω της Ελληνικής γλώσσας.

Κάθε διδακτική ενότητα αποβλέπει στην επίτευξη ορισμένων 'στόχων' οι οποίοι είναι συγκεκριμένοι και μετρήσιμοι. Ως 'στόχος' νοείται κάθε νέα γνώση, δεξιότητα ή ικανότητα η οποία αναμένεται να αποκτηθεί κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας μιας συγκεκριμένης διδακτικής ενότητας. Θεωρητικά μιλώντας, θα λέγαμε ότι το σύνολο των στόχων όλων των επιμέρους διδακτικών ενότητων ισοδυναμεί με τον σκοπό του γλωσσικού μαθήματος.

Επειδή όμως οι στόχοι είναι γενικά πολυάριθμοι και ποικίλοι, ορισμένοι μόνο από αυτούς υλοποιούνται σε κάθε διδακτική ενότητα, σύμφωνα με τις προβλέψεις και τους χρονικούς περιορισμούς που θέτει το εκάστοτε ισχύον αναλυτικό πρόγραμμα. Η εναλλαγή αυτή, ωστόσο, των στόχων στις επιμέρους ενότητες των «Βιβλίων του Μαθητή» είναι μελετημένη και αποβλέπει στην ισόρροπη ανάπτυξη όλων των γλωσσικών δεξιοτήτων και γνώσεων.

Οι διδακτικοί στόχοι που περιγράφονται αναλυτικά και κατά περίπτωση στο επόμενο κεφάλαιο που περιέχει οδηγίες για τη διδασκαλία κάθε διδακτικής ενότητας, εντάσσονται, ανάλογα με το είδος και τη φύση των επιδιώξεων που τίθενται κάθε φορά στο πλαίσιο της διδασκαλίας του γλωσσικού μαθήματος, σε δυο γενικά πεδία ως εξής:

(α) *Καλλιέργεια και βελτίωση των γλωσσικών δεξιοτήτων.* Στο πλαίσιο του γενικότερου αυτού πεδίου (που σχετίζεται με τη συνταγματική διάσταση της γλώσσας) επιδιώκεται, ώστε οι μαθητές να αντιλαμβάνονται ως ακροατές και να παράγουν ως ομιλητές ποικίλα είδη προφορικού και γραπτού λόγου, ανάλογα με τα δεδομένα του καταστασιακού περιβάλλοντος και τους εκάστοτε στόχους της επικοινωνίας. Όπως είναι φυσικό, στο συγκεκριμένο αυτό πεδίο περιλαμβάνονται και τα πολιτισμικά στοιχεία, τα οποία είναι απαραίτητα για τη σταδιακή ένταξη της συγκεκριμένης πληθυσμιακής ομάδας στην ελληνική κοινωνία.

(β) *Συνειδητοποίηση και γνώση, στον βαθμό που αυτό είναι δυνατόν, του συστηματικού χαρακτήρα της γλώσσας.* Στο πεδίο αυτό (που σχετίζεται με την παραδειγματική διάσταση της γλώσσας) εντάσσεται η διδασκαλία της γραμματικής και του λεξιλογίου. Η γραμματική διδάσκεται με επαγωγικό και παιγνιώδη τρόπο και, σε κάθε περίπτωση, αποτελεί, όπως ήδη αναφέραμε, κατάκτηση των ίδιων των μαθητών. Όσον αφορά στο λεξιλόγιο, η διδασκαλία του πρέπει να έχει λειτουργικό χαρακτήρα, να μαθαίνονται οι λέξεις, όχι ως μεμονωμένα στοιχεία, αλλά ως μέλη ποικίλων ομάδων (συνώνυμα, υπώνυμα, αντώνυμα κλπ.) και πάντοτε μέσα από τη χρήση της γλώσσας.

Τέλος, διευκρινίζουμε ότι οι διδακτικές ενότητες που κατανέμονται σε διαφορετικά επίπεδα αλλά διαπραγματεύονται το ίδιο θέμα, αντιμετωπίζονται κάθε φορά με διαφορετικό τρόπο, αφού το διδακτικό υλικό και οι διδακτικοί στόχοι διαφοροποιούνται αισθητά από επίπεδο σε επίπεδο διδασκαλίας.

ΠΡΩΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Ενότητα 1 «Καλώς ήρθες, μωράκι»

⊕ Προτεινόμενη διάρκεια: 2-4 ώρες

Διδακτικοί στόχοι:

- Οι μαθητές πρέπει να συνειδητοποιήσουν ότι η γέννηση ενός μωρού σημαίνει την παρουσία ενός νέου μέλους στην οικογένεια, η οποία αποτελεί και τον πυρήνα της τριγώνικης κοινωνίας.
- Με την καθοδήγηση του δασκάλου, να μπορούν να περιγράφουν τα συναισθήματά τους για τον ερχομό του μωρού, καθώς και τα συναισθήματα των υπόλοιπων μελών της οικογένειας.
- Να συζητήσουν σχετικά με τη φροντίδα που πρέπει να έχει το νεογέννητο και κυρίως να τονιστεί ο ρόλος και η συμβολή της μητέρας σ' αυτό.
- Να περιγράψουν έθιμα και εκδηλώσεις που πλαισιώνουν το γεγονός της γέννησης ενός μωρού στο χώρο που ζουν.
- Να αναγνωρίζουν σε μια εικόνα τα μέλη της οικογένειας και να μάθουν να ταυτίζουν τις λέξεις *πατέρας - μπαμπάς, μητέρα - μαμά, παππούς, γιαγιά, παιδί, μωρό* κλπ., με τα συγκεκριμένα πρόσωπα.
- Ασκούνται στη γραφή του Μ,μ.

Προτεινόμενες δραστηριότητες και στρατηγικές διδασκαλίας ανά υποενότητα:

(α) «Το μωρό μας είναι πολύ όμορφο»:

- Οι μαθητές καλούνται να περιγράψουν την κεντρική εικόνα της υποενότητας, να ονομάσουν τα πρόσωπα που βλέπουν (*πατέρας, μητέρα, μωρό*) και να εκφράσουν τα συναισθήματά τους.
- Οι ονομασίες των προσώπων γράφονται απλώς για συσχετισμό στον πίνακα.
- Στη συνέχεια ο δάσκαλος ή ένας μαθητής διαβάζει τη λεζάντα της εικόνας και οι μαθητές καλούνται να κάνουν μια σχετική συζήτηση και να διηγηθούν παρόμοια περιστατικά και εμπειρίες από τη δική τους ζωή.
- Ο δάσκαλος μπορεί να φέρει στην τάξη και άλλες ανάλογες εικόνες ή φωτογραφίες για σχολιασμό και συζήτηση. Υπενθυμίζουμε ότι τα κείμενα και οι ερωτήσεις που υπάρχουν στο βιβλίο έχουν ενδεικτικό χαρακτήρα.
- Στη συνέχεια οι μαθητές συζητούν για τα δώρα που φέρνουν οι συγγενείς και οι φίλοι στο νεογέννητο και περιγράφουν σχετικά έθιμα από το δικό τους οικισμό.

(β) «Και τώρα ας γράψουμε»:

- Οι μαθητές συμπληρώνουν τις λεζάντες των εικόνων για να ταυτίσουν τις λέξεις με τα πρόσωπα αλλά και για να ασκηθούν με παιγνιώδη τρόπο στη γραφή.
- Στη συνέχεια οι μαθητές συμπληρώνουν τις λέξεις, αναζητώντας τα γράμματα που λείπουν μέσα στο συννεφάκι. Ο δάσκαλος τους υπενθυμίζει ότι δεν πρέπει να ξεχνούν τον τόνο.
- Ασκούνται στη σωστή γραφή του Μ,μ.
- Τέλος, η διδακτική ενότητα μπορεί να κλείσει με ποικίλες δραστηριότητες, μερικές από τις οποίες θα μπορούσαν να είναι και οι εξής:

Να ζωγραφίσουν τα παιδιά ένα μωρό ή διάφορες εικόνες από την οικογενειακή τους ζωή στις οποίες να υπάρχει και το μωρό της οικογένειας. Να γράψουν με την ευκαιρία της γέννησης ενός

μωρού κάποιο ποίημα ή ένα κείμενο στο οποίο θα περιγράφουν τα συναισθήματά τους γι' αυτό. Να γράψουν μια ευχετήρια κάρτα για τη μητέρα του μωρού. Επίσης, μπορούν να παίξουν ποικίλα παιχνίδια ρόλων στα οποία θα υποδύονται κάθε φορά τα μέλη κάποιας οικογένειας στην οποία γεννήθηκε ένα μωρό. Τέλος, ο δάσκαλος θα μπορούσε να τους αναθέσει να βρουν και να φέρουν στην τάξη διηγήσεις, μύθους, νανουρίσματα (ή και άλλα τραγούδια), παραμύθια, ποιήματα, και άλλα κείμενα που αναφέρονται στη γέννηση κάποιου μωρού.

Ενότητα 2 «Ένα μήλο την ημέρα τον γιατρό τον κάνει πέρα...»

⊕ Προτεινόμενη διάρκεια: 3-5 ώρες

☒ Διδακτικοί στόχοι:

- Να έρθουν οι μαθητές σε μια πρώτη επαφή με την έννοια της σωστής διατροφής και να αντιληφθούν τη σχέση της με την υγεία.
- Να αποκτήσουν σωστές διατροφικές συνήθειες.
- Να αντιληφθούν τη σημασία που έχουν για την υγιεινή διαβίωση ορισμένες κατηγορίες τροφών, όπως είναι τα ψάρια, τα γαλακτοκομικά, τα λαχανικά, τα φρούτα κλπ.
- Να καταλάβουν τις βλαβερές συνέπειες που έχει για την υγεία το υπερβολικό φαγητό και οι κακές διατροφικές συνήθειες (π.χ. πάχος, χάλασμα των δοντιών, ασθένειες κλπ.).
- Να κατακτήσουν δημιουργικά ένα βασικό λεξιλόγιο που σχετίζεται με τον θεματικό κύκλο της διατροφής.
- Να μάθουν να λύνουν αινίγματα και σταυρόλεξα.

☑ Προτεινόμενες δραστηριότητες και στρατηγικές διδασκαλίας ανά υποενότητα:

(α) «Πες μου τι τρως, να σου πω πώς είσαι...»:

- Ο δάσκαλος (η κάποιος από τους μαθητές) διαβάζει ένα ένα τα κείμενα και στη συνέχεια γίνεται συζήτηση στην τάξη σχετικά με τα διάφορα είδη τροφών που χρησιμοποιούμε στην καθημερινή μας ζωή, στηριγμένη κατ' αρχήν στις εικόνες του εγχειριδίου. Ο δάσκαλος, εφόσον το κρίνει σκόπιμο, μπορεί να φέρει και άλλες εικόνες ή σχετικά κείμενα για να εξηγήσει καλύτερα την ευεργετική επίδραση ορισμένων τροφών στον ανθρώπινο οργανισμό (π.χ. τα γαλακτοκομικά μας βοηθάνε να έχουμε γερά δόντια, τα ψάρια καλή όραση, τα φρούτα να έχουμε δύναμη κλπ.).
- Ξεκινώντας από τις προτιμήσεις της Σοφίας, του Βαλάντη και του Αντρέα, οι μαθητές περιγράφουν τις δικές τους προτιμήσεις και ακολουθεί σχετική συζήτηση με στόχο να οδηγηθούν στη δημιουργία σωστών διατροφικών συνηθειών.
- Η περίπτωση του Φαγανούλη θα συζητηθεί και θα σχολιαστεί ως παράδειγμα προς αποφυγή.
- Μετά τις συζητήσεις και τα σχόλια, οι μαθητές θα καταλήξουν σε συμπεράσματα σχετικά με τα φαγητά και τις τροφές που πρέπει να προτιμούν αλλά και με τις τροφές που πρέπει να αποφεύγουν.

(β) «Και τώρα ας παίξουμε»:

- Η ενότητα κλείνει με ποικίλα παιχνίδια και δραστηριότητες που αποβλέπουν στην εμπέδωση και σωστή χρήση του λεξιλογίου και των γλωσσικών δομών που σχετίζονται με τον θεματικό κύκλο της διατροφής. Στόχος μας είναι όχι μόνο να κατακτήσουν το σχετικό λεξιλόγιο, αλλά και να αποκτήσουν σωστές διατροφικές συνήθειες.
- Τέλος, η διδακτική ενότητα μπορεί να κλείσει με ποικίλες συμπληρωματικές δραστηριότητες που θα προτείνει ο δάσκαλος, μερικές από τις οποίες θα μπορούσαν να είναι και οι εξής:
Να ζωγραφίσουν οι μαθητές διάφορα φρούτα, λαχανικά ή διατροφικά προϊόντα που χρησι-

μπορούν στην καθημερινή τους ζωή. Θα μπορούσαν επίσης να ζωγραφίσουν διάφορα άτομα που τρώνε ή σκηνές με φαγητό (στο σπίτι, εστιατόριο, ταβέρνα κλπ.) και να γράψουν σχετικές λεζάντες. Θα μπορούσαν ακόμη να αναζητήσουν και να φέρουν στην τάξη αινίγματα, ιστορίες, παραδόσεις, μύθους, έθιμα και άλλα κείμενα που σχετίζονται με τη συγκεκριμένη θεματική ενότητα. Τέλος, θα μπορούσαν να παίξουν διάφορα παιχνίδια ρόλων που να έχουν ως θέμα τη διατροφή (π.χ. γιατρός και χοντρός ασθενής, γιατρός και αδύνατος ασθενής, γκαρσόνι και λαίμαργος πελάτης κλπ.).

Ενότητα 3 «Το σώμα μου»

⊕ Προτεινόμενη διάρκεια: 2-3 ώρες

☒ Διδακτικοί στόχοι:

- Να μάθουν τα διάφορα μέρη του σώματος και να μπορούν να τα ονομάζουν σωστά.
- Να κατανοήσουν τις λειτουργίες και τη χρησιμότητα των διαφόρων μερών του σώματος.
- Να αντιληφθούν ότι η σωματική υγεία σχετίζεται με τη φροντίδα και την άσκηση του σώματος.
- Να αποκτήσουν υγιεινές συνήθειες.
- Να κατακτήσουν δημιουργικά το σχετικό με το σώμα και την υγιεινή ζωή λεξιλόγιο.
- Να συζητούν με ευχέρεια για τα σχετικά θέματα.
- Να προφυλάσσουν τον εαυτό τους και να αποφεύγουν ενέργειες ή δραστηριότητες που μπορούν να βλάψουν το σώμα, άρα και την υγεία τους.

☒ Προτεινόμενες δραστηριότητες και στρατηγικές διδασκαλίας ανά υποενότητα:

(α) «Γνωρίζω και φροντίζω το σώμα μου»:

- Η διδασκαλία της ενότητας, έχοντας ως βάση την εικόνα του βιβλίου, μπορεί να ξεκινήσει με μια συζήτηση γύρω από το σώμα και τα μέρη του. Οι μαθητές δείχνουν, εγγίζουν και ονομάζουν τα διάφορα μέρη του σώματός τους. Η εξοικείωση με τα διάφορα μέρη του σώματος θα μπορούσε να επιτευχθεί πιο εύκολα με τη χρήση διαφόρων σχετικών παιδικών τραγουδιών όπως π.χ. «Κεφάλι, γόνατα και πόδια...».
- Στην περίπτωση που κάποιος ή κάποιοι μαθητές δεν γνωρίζουν μια λέξη, ο δάσκαλος τους εξηγεί τη λέξη αυτή και στη συνέχεια τους ασκεί με παραδείγματα, έτσι ώστε να τη μάθουν και να μπορούν να τη χρησιμοποιούν σωστά στον λόγο τους. Για παράδειγμα, αν δεν γνωρίζουν τη λέξη 'παλάμη', θα τους εξηγήσει και θα τους δείξει το συγκεκριμένο μέρος του σώματος. Στη συνέχεια μπορεί να τους ζητήσει να του δείξουν τις παλάμες τους, να κρύψουν τις παλάμες τους, να γράψουν κάτι πάνω σ' αυτές, να τις ακουμπήσουν στο θρανίο κλπ.
- Ξεκινώντας από τις εικόνες του βιβλίου, οι μαθητές συζητούν και συσχετίζουν τη φροντίδα και την άσκηση του σώματος με την υγεία.
- Ενθαρρύνονται στην απόκτηση καθημερινών υγιεινών συνηθειών.

(β) «Εργασία και χαρά»:

- Οι μαθητές, με τη βοήθεια του δασκάλου, περιγράφουν τις λειτουργίες των διαφόρων μερών του σώματος και κατακτούν το σχετικό λεξιλόγιο (π.χ. βλέπω, διαβάζω, γράφω, τρώω, τραγουδώ, χορεύω, παίζω μπάλα κλπ.).
- Ταυτόχρονα, οι μαθητές ασκούνται στην κατάκτηση του λεξιλογίου που σχετίζεται με τη στάση ή τις κινήσεις του σώματος και των διαφόρων μερών του (π.χ. σηκώνομαι, κάθομαι, χοροπηδώ, τρέχω, λυγίζω, ανοίγω - κλείνω τα μάτια, περπατώ, απλώνω, μαζεύω, στρίβω κλπ.).

- Υπενθυμίζουμε ότι το λεξιλόγιο του βιβλίου είναι απλώς ενδεικτικό.
- Τέλος ο δάσκαλος, πέρα από τις δραστηριότητες που προβλέπονται στο τελευταίο μέρος της ενότητας, θα μπορούσε να προτείνει στους μαθητές και πολλές άλλες, όπως για παράδειγμα: Να συζητήσουν για την αξία της καθαριότητας του σώματος και ξεκινώντας από την παροιμία που υπάρχει στο βιβλίο, να τους προτρέψει να βρουν και να πουν αντίστοιχες παροιμίες ή εκφράσεις που υπάρχουν στη δική τους γλώσσα. Να καταλάβουν ότι η καθαριότητα φέρνει κοντά τους ανθρώπους. Να συζητήσουν για την αξία της άσκησης του σώματος και για τη σχέση της με την υγεία. Να συζητήσουν για τους καθημερινούς κινδύνους που μπορούν να βλάψουν το σώμα, άρα και την υγεία μας (π.χ. καθόμαστε ίσια στο θρανίο, δεν παίζουμε με τις πρίζες και το ηλεκτρικό ρεύμα, δεν εγγίζουμε συσκευές ή πράγματα των οποίων τη λειτουργία δεν γνωρίζουμε, χρησιμοποιούμε σωστά τα μολύβια, τα πιρούνια, τα μαχαίρια κλπ.). Συζητούν επίσης για την περιποίηση του σώματος και τη σχέση της με την υγεία και την ομορφιά. Ακούνε ή διηγούνται οι ίδιοι σχετικές με το θέμα ιστορίες, διηγήματα, ποιήματα, παραμύθια, τραγούδια, κλπ.

Ενότητα 4 «Θεέ μου, πάρε το παλιό και δώσ' μου το χρυσό...»

⌚ Προτεινόμενη διάρκεια: 2-3 ώρες

☒ Διδακτικοί στόχοι:

- Να καταλάβουν ότι είναι αναγκαίο να πηγαίνουμε στον γιατρό κάθε φορά που έχουμε κάποιο πρόβλημα υγείας.
- Να μάθουν τις βασικές ιατρικές ειδικότητες και τις περιπτώσεις που χειρίζεται η καθεμιά από αυτές.
- Να συζητήσουν για τα δόντια τους και να εξοικειωθούν με τον οδοντίατρο.
- Να αποκτήσουν σωστές συνήθειες για την υγιεινή των δοντιών τους.
- Να κατακτήσουν δημιουργικά ένα βασικό λεξιλόγιο σχετικό με τον θεματικό κύκλο της αντιμετώπισης των ασθενειών (π.χ. αρρωσταίνω, γιατρός, νοσοκομείο, αίθουσα αναμονής, αδιαθεσία, εξετάζω, συνταγή, φάρμακο, φαρμακείο, χάπι, πονόδοντος, μασέλα κλπ.).
- Να ασκηθούν, ώστε να ανταποκρίνονται με επάρκεια στις απαιτήσεις της συγκεκριμένης περίπτωσης επικοινωνίας (π.χ. πώς συμπεριφέρονται στην αίθουσα αναμονής, πώς μιλούν στον γιατρό, πώς περιγράφουν τα συμπτώματα, πώς μιλούν στον φαρμακοποιό κλπ.).

☑ Προτεινόμενες δραστηριότητες και στρατηγικές διδασκαλίας ανά υποενότητα:

(α) «Όταν δε νιώθουμε καλά, πάμε στον γιατρό»:

- Οι μαθητές συζητούν για την αξία της υγείας και για τη συμβολή του γιατρού σ' αυτήν.
- Συζητούν επίσης για το πότε και γιατί πηγαίνουμε στον γιατρό, πώς συμπεριφερόμαστε και πώς συνεργαζόμαστε μαζί του (ακολουθούμε πιστά τις συμβουλές του και παίρνουμε τα φάρμακα σύμφωνα με τις οδηγίες του).
- Μαθαίνουν τις βασικές ιατρικές ειδικότητες και προσπαθούν να βρουν σε ποιον γιατρό πηγαίνουμε, ανάλογα με το πρόβλημα υγείας που έχουμε.
- Μαθαίνουν να συμπεριφέρονται σωστά και να επικοινωνούν επαρκώς, όταν βρίσκονται στους συγκεκριμένους χώρους (π.χ. ιατρείο, νοσοκομείο, φαρμακείο κλπ.) και σύμφωνα με τις επικοινωνιακές ανάγκες της στιγμής (π.χ. πώς και από ποιον ζητούν μια πληροφορία, πώς μπαίνουν σε ένα γραφείο ή μια υπηρεσία, πώς απευθύνονται στον αρμόδιο, πώς μπαίνουν και πώς συμπεριφέρονται σε έναν θάλαμο νοσοκομείου κλπ.).
- Συζητούν επίσης για την αξία αλλά και για την προσοχή που πρέπει να δίνουμε στα φάρμακα

(π.χ. φάρμακα αγοράζουμε μόνο με συνταγή γιατρού, τα παίρνουμε σύμφωνα με τις δόσεις που εκείνος μας υποδεικνύει κλπ.).

(β) «Εγώ και τα δόντια μου»:

- Οι μαθητές, με τη συζήτηση, αντιλαμβάνονται ότι είναι πολύ σημαντικό για τη γενικότερη υγεία αλλά και για μια καλή ζωή να έχουν γερά δόντια.
- Με την ευκαιρία της άσκησης που αναφέρεται στα δόντια των διαφόρων ζώων, αντιλαμβάνονται την ποικιλία των λειτουργιών που έχουν τα δόντια για ορισμένα είδη ζώων που ζουν στη φύση.
- Ενθαρρύνονται στο να αποβάλουν κάθε είδους φόβο και να επισκέπτονται τον οδοντίατρο, όταν υπάρχει κάποιο πρόβλημα με τα δόντια.
- Ενθαρρύνονται επίσης στο να προσέχουν τα δόντια τους και να τα περιποιούνται καθημερινά.
- Η ενότητα θα μπορούσε να κλείσει με δραστηριότητες και παιχνίδια που σχετίζονται με το θέμα της υγείας, ύστερα από υπόδειξη του δασκάλου. Για παράδειγμα, ένας μαθητής μπορεί να παριστάνει τον γιατρό και ο άλλος τον ασθενή και να κάνουν έναν σχετικό διάλογο, τον οποίο κρίνει και συμπληρώνει η τάξη. Ανάλογοι διάλογοι θα μπορούσαν, επίσης, να γίνουν κάτω από ποικίλες περιστάσεις επικοινωνίας, σχετικές με το θέμα της ενότητας (π.χ. *φαρμακοποιός – πελάτης, νοσοκόμα – ασθενής που φοβάται την ένεση* κλπ.). Τέλος, ο δάσκαλος θα μπορούσε να τους αναθέσει να βρουν και να φέρουν στην τάξη ιστορίες, τραγούδια, παραμύθια, ποιήματα, παροιμίες και άλλα κείμενα που αναφέρονται στο θέμα της υγείας γενικά, στα δόντια ειδικότερα και στη σχέση των γιατρών με τους ασθενείς.

Ενότητα 5 «Οι αισθήσεις μου»

⊕ Προτεινόμενη διάρκεια: 2-3 ώρες

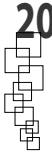
☒ Διδακτικοί στόχοι:

- Οι μαθητές συνειδητοποιούν, σε ένα πρώτο επίπεδο, τη λειτουργία των αισθήσεων και κατανοούν τη σημασία τους για τη ζωή του ανθρώπου.
- Μαθαίνουν τις διάφορες αισθήσεις και ασκούνται στο να τις διακρίνουν μεταξύ τους, ανάλογα με τη λειτουργία τους.
- Μαθαίνουν το σχετικό με τις αισθήσεις λεξιλόγιο που αντιστοιχεί στο επίπεδο και την ηλικία τους.
- Ασκούνται στο να διακρίνουν και να ονομάζουν σωστά βασικά χρώματα.
- Ασκούνται στο να διακρίνουν ήχους και μυρωδιές, και να εντοπίζουν την πηγή παραγωγής τους.
- Ασκούνται επίσης στο να διακρίνουν αντικείμενα ή επιφάνειες μόνο με τη χρήση της αφής.

☒ Προτεινόμενες δραστηριότητες και στρατηγικές διδασκαλίας ανά υποενότητα:

(α) «Μαθαίνουμε τον κόσμο με πολλούς τρόπους»:

- Οι μαθητές παρατηρούν τις εικόνες του βιβλίου και συζητούν, με την καθοδήγηση του δασκάλου, για τις αισθήσεις. Στόχος της συζήτησης είναι να αντιληφθούν τη σημασία που έχουν οι αισθήσεις για τον άνθρωπο, αφού αυτές όχι μόνο μας δίνουν πληροφορίες για τον έξω κόσμο αλλά και μας προφυλάσσουν από πολλούς κινδύνους.
- Ασκούνται στο να διακρίνουν τις αισθήσεις ανάλογα με το περιεχόμενό τους, αλλά και να τις ονομάζουν σωστά.
- Πέρα από την ονομασία των αισθήσεων, οι μαθητές κατακτούν δημιουργικά ένα βασικό λεξιλόγιο που σχετίζεται με τη λειτουργία των αισθήσεων και το είδος των ερεθισμάτων (π.χ. *μάτια, βλέπω, κοιτάζω, παρατηρώ, ορατός, αόρατος, ακούω, ήχος, σφύριγμα, φωνή, βογγητό, βοή, μυρω-*

διά, οσμή, άοσμος, ευωδιά, δυσσομία, λείος, υγρός, ζεστός, κρύος, σκληρός, τραχύς κλπ.).

- Η άσκηση με τους πειρατές έχει ως στόχο να τους καταστήσει ικανούς να παραλληλίζουν μια περιγραφή με τα αντίστοιχα οπτικά ερεθίσματα.

(β) «Παίζω και ζωγραφίζω»:

- Οι μαθητές, ξεκινώντας από τις εικόνες του βιβλίου, συζητούν για τις πληροφορίες που μπορούν να μας δώσουν τα διάφορα είδη ερεθισμάτων και συζητούν για τη σημασία των αισθήσεων για τον άνθρωπο.
- Στη συνέχεια ζωγραφίζουν και με την ευκαιρία αυτή μαθαίνουν να ταυτίζουν βασικά χρώματα με τις ονομασίες τους.
- Τέλος, η ενότητα μπορεί να κλείσει με ποικίλες δραστηριότητες και παιχνίδια που μπορούν να παίξουν οι μαθητές στην τάξη, με υπόδειξη του δασκάλου. Για παράδειγμα, ένας μαθητής έχει τα μάτια του δεμένα και, πιάνοντας διάφορα αντικείμενα που του δίνει η τάξη, προσπαθεί να βρει τι είναι το καθένα απ' αυτά. Μπορεί επίσης ο δάσκαλος να έχει μαγνητοφωνήσει διάφορους ήχους (π.χ. φωνές κατοικίδιων ζώων) και να ζητήσει από τους μαθητές να τους αναγνωρίσουν. Ανάλογα παιχνίδια που σχετίζονται με τις αισθήσεις θα μπορούσαν να παίξουν οι μαθητές κατά ζεύγη ή κατά ομάδες και να αποκτήσουν εμπειρίες παίζοντας (π.χ. ένας μαθητής σχεδιάζει κάτι και ο διπλανός του το συσχετίζει με έναν ήχο ή ο ένας βγάζει έναν ήχο και ο άλλος προσπαθεί να βρει την πηγή του κλπ.).

Ενότητα 6 «Καλημέρα, σχολείο»

⊕ Προτεινόμενη διάρκεια: 2-3 ώρες

☒ Διδακτικοί στόχοι:

- Να συνειδητοποιήσουν οι μαθητές την ανάγκη αλλά και την υποχρέωσή τους να φοιτούν τακτικά στο σχολείο.
- Να αποκτήσουν μια πρώτη εξοικείωση με τον χώρο του σχολείου και με τις σχολικές δραστηριότητες.
- Να ασκηθούν, ώστε να εκφράζουν τα συναισθήματά τους για το σχολείο και για τα πρόσωπα που υπάρχουν σ' αυτό.
- Να κατακτήσουν ένα βασικό λεξιλόγιο που θα τους διευκολύνει στην έκφραση των συναισθημάτων τους.
- Να συνειδητοποιήσουν την ανάγκη και τα οφέλη της τακτικής φοίτησης στο σχολείο.

☒ Προτεινόμενες δραστηριότητες και στρατηγικές διδασκαλίας ανά υποενότητα:

(α) «Κάθε πρωί πάω στο σχολείο μου»:

- Με την ευκαιρία της εικόνας που υπάρχει στην αρχή της διδακτικής ενότητας, οι μαθητές συζητούν γενικά για το σχολείο, για τον τρόπο που έρχονται σ' αυτό, για τα γεγονότα που συμβαίνουν στη διαδρομή τους, καθώς και για το κύριο συναίσθημα που νιώθουν μπαίνοντας στο προαύλιο.
- Συζητούν επίσης για την ευκαιρία που έχουν να συναντούν φιλικά τους πρόσωπα αλλά και να κάνουν καινούργιες γνωριμίες.
- Με την καθοδήγηση του δασκάλου, συζητούν και αντιλαμβάνονται, σε ένα πρώτο στάδιο, τη σημασία της μόρφωσης και τους λόγους για τους οποίους δεν πρέπει να απουσιάζουν αδικαιολόγητα από τα μαθήματά τους.
- Η άσκηση με την ελεύθερη συμπλήρωση των κενών της εικόνας που ακολουθεί, θα μας βοηθή-

σει να αντιληφθούμε τις προτιμήσεις αλλά και τον τρόπο που βλέπουν οι μαθητές το σχολείο τους.

(β) «Πότε χαρούμενοι και...πότε λυπημένοι»:

- Οι μαθητές ασκούνται στο να συνειδητοποιήσουν και στη συνέχεια να εκφράσουν λεκτικά τα βασικά συναισθήματα: *χαρά, λύπη, και θυμός*.
- Ασκούνται στη χρήση των αντίστοιχων λέξεων τις οποίες συνδυάζουν με την έκφραση των προσώπων που υπάρχουν στις εικόνες και τις ασκήσεις του βιβλίου.
- Συζητούν για τα συναισθήματα που νιώθουν ανάλογα με τον χώρο και τις δραστηριότητες στο σχολείο, αλλά και έξω από αυτό.
- Τέλος, οι μαθητές, πέρα από τη χρήση των σχεδίων, μπορούν να ασκηθούν στην έκφραση των συναισθημάτων τους με παιγνιώδεις τρόπους, όπως π.χ. ένας μαθητής κάνει με το πρόσωπό του διάφορες εκφράσεις και οι άλλοι προσπαθούν να βρουν και να ονομάσουν το σχετικό συναίσθημα.

Ενότητα 7 «Σχολείο, το δεύτερο σπίτι μου»

⌚ Προτεινόμενη διάρκεια: 2-3 ώρες

☒ Διδακτικοί στόχοι:

- Να αποκτήσουν οι μαθητές μια πρώτη εικόνα του οικοδομικού συγκροτήματος του σχολείου και των χώρων που το απαρτίζουν (π.χ. *αίθουσες διδασκαλίας, γραφεία, αμφιθέατρο, κυλικείο, τουαλέτες, αυλή κλπ.*).
- Να γνωρίσουν τα πρόσωπα που δουλεύουν στο σχολείο και να συνειδητοποιήσουν την προσφορά του καθενός από αυτά στους ίδιους αλλά και στη διατήρηση και τη φροντίδα του κτηρίου.
- Να αντιληφθούν τον ιδιαίτερο ρόλο και την προσφορά της καθαρίστριας σε όλα τα άλλα πρόσωπα του σχολείου.
- Να συνηθίσουν στη σωστή χρήση του καλάθι των σκουπιδιών και να συνειδητοποιήσουν ότι δεν πρέπει να πετούν τα σκουπίδια τους οπουδήποτε.
- Να κατακτήσουν δημιουργικά ένα σχετικό βασικό λεξιλόγιο.

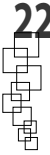
☒ Προτεινόμενες δραστηριότητες και στρατηγικές διδασκαλίας ανά υποενότητα:

(α) «Σχολείο μου αγαπημένο»:

- Οι μαθητές, έχοντας ως βάση τις εικόνες του βιβλίου τους, εξοικειώνονται με τους χώρους και μαθαίνουν τα πρόσωπα του σχολείου.
- Για να γίνει το θέμα των χώρων πιο κατανοητό, θα μπορούσε ο δάσκαλος να οδηγήσει τα παιδιά στους διάφορους χώρους του σχολείου, να τους μάθει την ονομασία και να τους εξηγήσει τις λειτουργίες του καθενός απ' αυτούς.
- Συζητούν επίσης για τα πρόσωπα που εργάζονται στο σχολείο και συνειδητοποιούν το έργο και την προσφορά του καθενός από αυτά.
- Κάνουν ιδιαίτερο λόγο για την καθαρίστρια, για το καλάθι των σκουπιδιών και για την προσοχή που πρέπει να δίνουν οι ίδιοι στον χώρο του σχολείου (π.χ. να μην κάνουν ζημιές, να μη λερώσουν τους χώρους και να μην πετούν τα σκουπίδια τους στο δάπεδο ή την αυλή κλπ.).

(β) «Μια ιστορία από το καλάθι των σκουπιδιών»:

- Οι μαθητές, με τη βοήθεια του δασκάλου, επιχειρούν να καταλάβουν και να διηγηθούν την ιστορία του καλάθι. Ο δάσκαλος τους εξηγεί ότι οι φουσκίτσες με τα κυκλάκια, σημαίνουν κάτι που

σκεφτόμαστε, χωρίς να το λέμε δυνατά. Η ιστορία έχει ως εξής: Τα παιδιά (ο Γιώργος και η Κατερίνα) δεν προσέχουν και πετούν τα σκουπίδια έξω από το καλάθι. Η καθαρίστρια και το καλάθι βλέπουν τη συμπεριφορά των παιδιών και είναι και οι δυο πολύ λυπημένοι. Το καλάθι σκέφτεται ότι τα παιδιά έχουν αυτή τη συμπεριφορά, επειδή δεν το αγαπούν. Εκείνα, επειδή βλέπουν το καλάθι λυπημένο και καταλαβαίνουν τον λόγο, αποφασίζουν να μην ξαναπετάξουν τα σκουπίδια στο δάπεδο, αλλά μέσα σ' αυτό. Το καλάθι αντιλαμβάνεται ότι τα παιδιά το αγαπούν, χαίρεται και φωνάζει 'ζήτω'. Έτσι, όλη η τάξη ρίχνει τα σκουπίδια μόνο μέσα στο καλάθι.

- Οι μαθητές, με την ευκαιρία της τελευταίας άσκησης, συζητούν για την ανάγκη της καθαριότητας των χώρων του σχολείου και για τους τρόπους που οι ίδιοι μπορούν να συμβάλουν σ' αυτό.
- Τέλος, η ενότητα μπορεί να κλείσει με μια γενική συζήτηση για το θέμα των σκουπιδιών ή με τη διήγηση μιας σχετικής ιστορίας ή ενός περιστατικού από τον δάσκαλο ή και από τους ίδιους τους μαθητές.

Ενότητα 8 «Η τάξη μου»

⊕ Προτεινόμενη διάρκεια: 2-3 ώρες

☒ Διδακτικοί στόχοι:

- Να εξοικειωθούν οι μαθητές με την τάξη (χώρος, πρόσωπα, αντικείμενα) και με τη σχολική ζωή.
- Να μπορούν να περιγράφουν την τάξη τους (θέση, όνομα, μέγεθος κλπ.).
- Να μάθουν τα διάφορα αντικείμενα που υπάρχουν στην τάξη (π.χ. έδρα, θρανία, πίνακας κλπ.) και να μπορούν να τα ονομάζουν σωστά.
- Να μάθουν τα διάφορα αντικείμενα που περιέχει η τσάντα του μαθητή (π.χ. βιβλίο, τετράδιο, μολύβι κλπ.) και να μπορούν να περιγράφουν τη χρήση του καθενός απ' αυτά.
- Να μπορούν να περιγράφουν τη θέση των διαφόρων αντικειμένων τόσο στον χώρο της τάξης όσο και σε συσχετισμό με άλλα αντικείμενα που υπάρχουν σ' αυτήν.
- Να αναπτύξουν επικοινωνιακό λόγο σχετικά με τις δραστηριότητες και τη ζωή στην τάξη.
- Να συνηθίσουν στους κανόνες και την πειθαρχία της τάξης και κυρίως να μάθουν να διατηρούν την τάξη τους καθαρή.
- Να κατακτήσουν δημιουργικά το σχετικό με την τάξη λεξιλόγιο.
- Να ασκηθούν, ώστε να παρατηρούν, να περιγράφουν και να κρίνουν σκηνές και γεγονότα από τη σχολική ζωή.

☒ Προτεινόμενες δραστηριότητες και στρατηγικές διδασκαλίας ανά υποενότητα:

(α) «Μια όμορφη παρέα»:

- Οι μαθητές, έχοντας ως βάση την εικόνα του βιβλίου, συζητούν στη συνέχεια για τη δική τους τάξη. Η συζήτηση προσανατολίζεται, ύστερα από σχετικές ερωτήσεις και παρεμβάσεις του δασκάλου, στον εντοπισμό και την ονομασία των κυριότερων μερών και των αντικειμένων που υπάρχουν σ' αυτήν.
- Μαθαίνουν να απαντούν σωστά σε σχετικές με την τάξη τους ερωτήσεις (π.χ. σε ποια τάξη πας, ποιον έχεις δάσκαλο/δασκάλα, ποιος είναι ο διπλανός σου, πόσα παιδιά είναι στην τάξη σου κλπ.).
- Ασκούνται στο να περιγράφουν τη θέση προσώπων και πραγμάτων στην τάξη ή σε συσχετισμό μεταξύ τους (π.χ. ο πίνακας είναι μπροστά, ο χάρτης είναι πίσω, η έδρα είναι δίπλα στον πίνακα, το θρανίο μου είναι στη μεσαία σειρά, το ανθοδοχείο είναι πάνω στην έδρα, η τσάντα είναι κάτω από το θρανίο, η εικόνα είναι στον τοίχο κλπ.).
- Μαθαίνουν να ονομάζουν και να περιγράφουν σωστά τα αντικείμενα που περιέχει η μαθητική

τσάντα και ασκούνται στην παραγωγή λόγου σχετικού με τη χρήση και τις ιδιότητες των αντικειμένων αυτών.

- Προφανώς, ο δάσκαλος μπορεί να επιλέξει ή και να προσθέσει όσες ερωτήσεις κρίνει κατάλληλες για την τάξη του.

(β) «*Τάξη και...αταξίες*»:

- Οι μαθητές συζητούν και συνειδητοποιούν τη διαδικασία της διδασκαλίας και τις εντολές που δέχονται από τον δάσκαλο ή τη δασκάλα τους.
- Οι μαθητές, με τη βοήθεια του δασκάλου, συζητούν για την αναγκαιότητα της πειθαρχίας, της υπακοής και της προσοχής στην τάξη. Να αντιληφθούν ότι όλα όσα γίνονται στην τάξη αποβλέπουν στο δικό τους καλό και στη βελτίωση της δικής τους ζωής.
- Με τον σχολιασμό των εικόνων του βιβλίου και τη σχετική συζήτηση οι μαθητές πρέπει να αντιληφθούν ότι η τάξη πρέπει να είναι πειθαρχημένη και ο χώρος τακτοποιημένος και καθαρός. Το σχολείο είναι το δεύτερο σπίτι τους.
- Τέλος, οι μαθητές καλούνται να ζωγραφίσουν την τάξη στην οποία θα ήθελαν να βρίσκονται και να μαθαίνουν γράμματα. Ο δάσκαλος τους αφήνει να εκφραστούν ελεύθερα και, όταν τελειώσει η ζωγραφική, κάθε παιδάκι εξηγεί τι ακριβώς ζωγράφισε και για ποιο λόγο έκανε τη συγκεκριμένη επιλογή.

Ενότητα 9 «*Με λένε...*»

⊕ Προτεινόμενη διάρκεια: 2-3 ώρες

☒ **Διδακτικοί στόχοι:**

- Να μάθουν οι μαθητές να λένε το όνομά τους.
- Να μπορούν να αναγνωρίζουν το όνομά τους γραπτά.
- Να γνωριστούν μεταξύ τους και να μάθουν τα ονόματα των συμμαθητών τους.
- Να διακρίνουν τα γράμματα **π** και **τ** σε λέξεις ή προτάσεις.
- Να διακρίνουν τους φθόγγους **π** και **τ** στον προφορικό λόγο.

☑ **Προτεινόμενες δραστηριότητες και στρατηγικές διδασκαλίας ανά υποενότητα:**

(α) «*Μαθαίνω τα ονόματα των συμμαθητών μου*»:

- Οι μαθητές μαθαίνουν να λένε σωστά το όνομά τους. Για να πάρει η διαδικασία αυτή τη μορφή παιχνιδιού, θα μπορούσαν να παίξουν το παιχνίδι που υπάρχει στην πρώτη εικόνα της διδακτικής ενότητας. Ο δάσκαλος φέρνει στην τάξη μια μικρή μπάλα και οι μαθητές την πετούν ο ένας στον άλλο. Ο μαθητής που πετά τη μπάλα κάνει στον συμμαθητή (ή τη συμμαθήτριά του) που την πιάνει την ερώτηση «*πώς σε λένε;*» και εκείνος λέει το όνομά του. Όταν πουν όλοι το όνομά τους, το παιχνίδι μπορεί να συνεχιστεί με ερωτήσεις του τύπου «*πώς λένε τον διπλανό σου;*», «*πώς λένε το παιδί που κάθεται στο τελευταίο θρανίο;*», «*πώς λένε το κορίτσι με το κόκκινο παλτό;*» κλπ.
- Μαθαίνουν να αναγνωρίζουν το όνομά τους, όταν το δουν γραμμένο.
- Επιχειρούν σε ένα πρώτο στάδιο τη γραφή του ονόματός τους.

(β) «*Παίζω και τραγουδώ*»:

Οι δραστηριότητες που προτείνονται στο δεύτερο και τελευταίο μέρος της ενότητας είναι ενδεικτικές και έχουν τους εξής στόχους:

- Να μπορούν οι μαθητές να διακρίνουν τα γράμματα **π** και **τ**, όταν τα συναντούν στον γραπτό λόγο.

- Να μπορούν να διακρίνουν τους φθόγγους/ήχους (φωνούλες) **π** (p) και **τ** (t) της Ελληνικής γλώσσας στον προφορικό λόγο.
- Να ταυτίζουν τα γράμματα **π** και **τ** με τους αντίστοιχους φθόγγους.
- Ο δάσκαλος, ανάλογα με το επίπεδο και τις ανάγκες της τάξης του, μπορεί να προσθέσει και άλλες σχετικές δραστηριότητες για την αποτελεσματικότερη επίτευξη των στόχων της ενότητας.

Ενότητα 10 «Ωρα για διάλειμμα...»

⊕ Προτεινόμενη διάρκεια: 2-3 ώρες

☒ Διδακτικοί στόχοι:

- Να κατανοήσουν οι μαθητές τη σκοπιμότητα, την αξία αλλά και τους κινδύνους που τους απειλούν κατά την ώρα του διαλείμματος.
- Να συζητήσουν για τα προβλήματα συμπεριφοράς που δημιουργούνται κατά την ώρα του διαλείμματος, να αναζητήσουν τις αιτίες και να προτείνουν οι ίδιοι «τρόπους αντιμετώπισής τους».
- Να προσέχουν για την ασφάλειά τους, τόσο κατά την είσοδο – έξοδο από την τάξη, όσο και κατά τη διάρκεια του διαλείμματος.
- Να μάθουν να ζητούν συγγνώμη, όταν κάνουν κάτι που δεν είναι σωστό.
- Να αντιληφθούν ότι η συγγνώμη σημαίνει αναγνώριση του λάθους και προσπάθεια για αλλαγή συμπεριφοράς.
- Να συνηθίσουν στην τήρηση της σειράς, όταν πρόκειται για ψώνια ή για οποιαδήποτε άλλη δραστηριότητα στην οποία μετέχουν πολλοί άνθρωποι.
- Να συνηθίσουν στη χρήση του πληθυντικού αριθμού, όταν η συγκεκριμένη περίπτωση επικοινωνίας το επιβάλλει.
- Να μάθουν να χρησιμοποιούν σωστά την έκφραση «**σε ή σας παρακαλώ**».

☒ Προτεινόμενες δραστηριότητες και στρατηγικές διδασκαλίας ανά υποενότητα:

(α) «*Ντριν! Το κουδούνι χτύπησε*»:

- Οι μαθητές, παρατηρούν τις πρώτες εικόνες της ενότητας, τις σχολιάζουν και στη συνέχεια συζητούν για το διάλειμμα.
- Περιγράφουν και κρίνουν τη δική τους συμπεριφορά και τις δικές τους ενέργειες την ώρα του διαλείμματος αλλά και κατά την είσοδο – έξοδο από την τάξη.
- Επισημαίνουν πράξεις και μορφές συμπεριφοράς που δεν συμβιβάζονται με τον χώρο του σχολείου ή είναι επικίνδυνες για την ασφάλειά τους και υπόσχονται ότι θα τις αποφύγουν.
- Καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι κατά την ώρα του διαλείμματος πρέπει να παίζουν ήσυχα, να συνεργάζονται, να βοηθούν ο ένας τον άλλο και όχι να μαλώνουν.
- Μαθαίνουν να ζητούν συγγνώμη από τον συμμαθητή τους (ή από οποιοδήποτε άλλο άτομο), όταν η συμπεριφορά τους προς αυτόν δεν είναι η σωστή.

(β) «*Στο κυλικείο*»:

- Να εξοικειωθούν με τον χώρο του κυλικείου και να μάθουν τις ονομασίες των διαφόρων προϊόντων που υπάρχουν σ' αυτό.
- Να καταλάβουν την έννοια της σειράς και να μάθουν να τη σέβονται, εφόσον τα άτομα που πρέπει να εξυπηρετηθούν την ίδια στιγμή είναι πολλά.
- Να κατανοήσουν ότι τηρώντας τη σειρά θα τελειώσουν γρήγορα και εύκολα.
- Να αποκτήσουν επικοινωνιακή ευχέρεια για τη συγκεκριμένη περίπτωση επικοινωνίας και, πέρα

- από τα προϊόντα που πρόκειται να αγοράσουν, να είναι ικανοί να ζητούν από τον πωλητή κάθε είδους πληροφορία ή διευκρίνιση σχετικά με την τιμή ή την ποιότητα των προϊόντων.
- Να αποκτήσουν μια πρώτη μορφή εξοικείωσης με τη διαφορά χρήσης του δεύτερου ενικού και του δεύτερου πληθυντικού προσώπου, ξεκινώντας από τις εκφράσεις «σε παρακαλώ» και «σας παρακαλώ» τις οποίες θα μάθουν να χρησιμοποιούν κατ' αρχήν, όταν απευθύνονται στον υπεύθυνο του κυλικείου ή στους δασκάλους τους.
  - Τέλος, η διδακτική ενότητα θα μπορούσε να κλείσει με ορισμένες επικοινωνιακού τύπου δραστηριότητες, οι οποίες θα έχουν περισσότερο τη μορφή παιχνιδιού:
Για παράδειγμα, οι μαθητές μπορούν να παίξουν ποικίλα παιχνίδια ρόλων στα οποία ζεύγη ή ομάδες μαθητών θα υποδύονται κάθε φορά τον υπεύθυνο του κυλικείου και τον μαθητή ή τους μαθητές που θέλουν να ψωνίσουν, τον διευθυντή του σχολείου και τον μαθητή που θέλει να του ζητήσει κάτι, δυο αγνώστους στον δρόμο, όπου ο ένας ζητά από τον άλλο μια πληροφορία κλπ. Σε κάθε περίπτωση, η τάξη παρακολουθεί τον διάλογο, κρίνει το αποτέλεσμα και κάνει παρατηρήσεις ή προτάσεις για την αποτελεσματικότερη χρήση της γλώσσας.

Ενότητα 11 «Ήθελα να 'χα ένα σπιτάκι...»

⊕ Προτεινόμενη διάρκεια: 2-3 ώρες

☒ Διδακτικοί στόχοι:

- Να γνωρίσουν οι μαθητές τα διάφορα είδη σπιτιών και να μπορούν να περιγράφουν σε γενικές γραμμές το καθένα απ' αυτά.
- Να αντιληφθούν την αγάπη των μελών της οικογένειας για το σπίτι στο οποίο κατοικούν.
- Να εκφράζουν τις επιθυμίες και τις απόψεις τους σχετικά με το δικό τους αλλά και με οποιοδήποτε άλλο σπίτι.
- Να μπορούν να ονομάζουν τους βασικούς εσωτερικούς χώρους ενός σπιτιού και να περιγράφουν γενικά τη χρήση του καθενός απ' αυτούς.
- Να γνωρίζουν τη διεύθυνση του σπιτιού τους και να απαντούν σωστά στην ερώτηση «πού μένεις».
- Να συνδέουν τα διάφορα αντικείμενα με τους χώρους του σπιτιού στους οποίους αυτά βρίσκονται.

☑ Προτεινόμενες δραστηριότητες και στρατηγικές διδασκαλίας ανά υποενότητα:

(α) «Το σπίτι μας είναι η ζωή μας»:

- Ο δάσκαλος, στηριζόμενος στις αρχικές εικόνες της ενότητας, κάνει ερωτήσεις στους μαθητές και συζητά μαζί τους για τα διάφορα είδη σπιτιών.
- Οι μαθητές περιγράφουν τα διάφορα είδη σπιτιών και επιχειρούν να βρουν για το καθένα από αυτά πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα.
- Μαθαίνουν τους κύριους εσωτερικούς χώρους του σπιτιού και περιγράφουν τη χρήση αλλά και τα αντικείμενα ή σκεύη που υπάρχουν σε καθέναν από αυτούς.
- Εκφράζουν την ιδιαίτερη αγάπη που νιώθουν για το σπίτι τους αλλά και για τον προσωπικό τους χώρο, εφόσον υπάρχει.
- Μαθαίνουν το σχετικό με την κατοικία λεξιλόγιο και ασκούνται στο να το χρησιμοποιούν δημιουργικά.

(β) «Πού μένεις;»:

- Οι μαθητές, με τη βοήθεια του δασκάλου, συζητούν για τη διεύθυνση του σπιτιού τους, την οποία πρέπει όχι μόνο να ξέρουν να τη λένε, αλλά και να τη γράφουν.
- Πέρα από τη διεύθυνση, οι μαθητές ασκούνται στην παροχή βοηθητικών πληροφοριών που σχετίζονται με τον εύκολο εντοπισμό μιας κατοικίας (π.χ. *το σπίτι μου είναι πίσω από το εργοστάσιο, δίπλα από την εκκλησία, μπροστά από το σχολείο, κοντά στο πάρκο, μένουμε στην ίδια πολυκατοικία κλπ.*).
- Τέλος, πέρα από τις παιγνιώδεις δραστηριότητες που προτείνονται στο τελευταίο μέρος της ενότητας, ο δάσκαλος μπορεί να προτείνει και πολλές άλλες αποβλέποντας στην εμπέδωση και δημιουργική χρήση του λεξιλογίου και των γλωσσικών δομών που σχετίζονται με τη συγκεκριμένη ενότητα. Για παράδειγμα, θα μπορούσε να βγει με τους μαθητές του στο προαύλιο του σχολείου ή στους δρόμους της πόλης, για να δουν οι μαθητές του από κοντά και να αντιληφθούν στην πράξη τα διάφορα είδη σπιτιών και να ζωγραφίσουν αυτά που τους άρεσαν περισσότερο. Θα μπορούσαν ακόμη να φέρουν στην τάξη παραμύθια, παροιμίες, τραγούδια, ποιήματα και διάφορα άλλα κείμενα που να σχετίζονται με το σπίτι, καθώς επίσης εικόνες ή φωτογραφίες σπιτιών από διάφορα μέρη της χώρας μας ή άλλων χωρών του κόσμου.

Ενότητα 12 «Χρόνια πολλά...Να τα εκατοστήσεις!»

⊕ Προτεινόμενη διάρκεια: 2-3 ώρες

☒ Διδακτικοί στόχοι:

- Να κατανοήσουν οι μαθητές, σε συνδυασμό και με την ενότητα 1, τι είναι τα γενέθλια και γιατί τα γιορτάζουμε.
- Να μάθουν να λένε αλλά και να απαντάνε σωστά στις σχετικές με τα γενέθλια ευχές.
- Να μπορούν να λένε σωστά την ημερομηνία των γενεθλίων τόσο των δικών τους, όσο και των φίλων τους.
- Να μπορούν να λένε σωστά την ηλικία τους.
- Να περιγράφουν με δικά τους λόγια μια εικονογραφημένη ιστορία, σχετική με το θέμα της διδακτικής ενότητας.
- Να έρθουν σε μια πρώτη επαφή και να κατανοήσουν τη μορφή και τη λειτουργία του κειμενικού είδους που είναι γνωστό ως *‘πρόσκληση’*.
- Να επιχειρήσουν, στον βαθμό που μπορούν, να κάνουν δικές τους προσκλήσεις.

☑ Προτεινόμενες δραστηριότητες και στρατηγικές διδασκαλίας ανά υποενότητα:

(α) «Σήμερα έχω τα γενέθλιά μου»

- Οι μαθητές, ξεκινώντας από τις εικόνες του βιβλίου και διαβάζοντας τις αντίστοιχες λεζάντες, συζητούν, με τη βοήθεια του δασκάλου, τι είναι τα γενέθλια, πότε και γιατί τα γιορτάζουν οι άνθρωποι.
- Συζητούν για τα διάφορα έθιμα που σχετίζονται με τα γενέθλια (π.χ. δώρα, κόψιμο της τούρτας, τραγουδάκια κλπ.).
- Μαθαίνουν να λένε τις κατάλληλες ευχές σ’ αυτούς που γιορτάζουν αλλά και να απαντούν σωστά στις ευχές των άλλων, όταν γιορτάζουν οι ίδιοι.
- Διηγούνται με δικά τους λόγια την εικονογραφημένη ιστορία με την τούρτα του μάγου.
- Διηγούνται αναμνήσεις ή περιστατικά από γενέθλια δικά τους, φίλων ή συγγενικών τους προσώπων.

(β) «Πότε έχεις τα γενέθλιά σου;»

- Ασκοούνται στο να διατυπώνουν σωστά τις σχετικές με τα γενέθλια και την ηλικία ερωτήσεις προς τους άλλους (π.χ. *Πότε έχεις γενέθλια ή πότε είναι τα γενέθλιά σου; Πόσων χρονών είσαι; κλπ.*).
- Τα παιδιά μαθαίνουν την ημερομηνία των γενεθλίων τους και ασκούνται έτσι ώστε να απαντούν σωστά στις προηγούμενες ερωτήσεις.
- Ασκοούνται επίσης στο να λένε την ημερομηνία των γενεθλίων των φίλων ή γνωστών τους, σύμφωνα με τις ασκήσεις του βιβλίου (π.χ. *Ο Βασίλης έχει ή γιορτάζει τα γενέθλιά του στις...*).
- Οι μαθητές συζητούν για τα παιδικά πάρτι που γίνονται στα γενέθλια και με την ευκαιρία αυτή συζητούν για τους τρόπους πρόσκλησης των φίλων και συμμαθητών (π.χ. προσωπική επικοινωνία, τηλεφωνική επικοινωνία ή αποστολή γραπτής πρόσκλησης).
- Από τη συζήτηση προκύπτει ότι η γραπτή πρόσκληση είναι ο πιο επίσημος τρόπος για να προσκαλούμε κάποιον σε μια εκδήλωση και ακολουθεί συζήτηση για τον τρόπο που πρέπει να τη συντάξουν.
- Αφού συμφωνήσουν στη μορφή και στα κύρια χαρακτηριστικά της πρόσκλησης, γράφουν ο καθένας τη δική του πρόσκληση και την παρουσιάζουν στην τάξη.
- Τέλος, η ενότητα θα μπορούσε να κλείσει με ποικίλες δραστηριότητες, μία από τις οποίες θα ήταν να συνδυαστεί η διδασκαλία της ενότητας με τα γενέθλια ενός παιδιού της τάξης, στο οποίο οι συμμαθητές του θα έκαναν μια μικρή γιορτή ως έκπληξη.

Ενότητα 13 «Στην παιδική χαρά...»

⊕ Προτεινόμενη διάρκεια: 2-3 ώρες

☒ Διδακτικοί στόχοι:

- Να πληροφορηθούν οι μαθητές μας για τον χώρο της παιδικής χαράς.
- Να μάθουν τα ονόματα των παιχνιδιών που υπάρχουν στην παιδική χαρά.
- Να μπορούν να περιγράφουν τα διάφορα παιχνίδια που υπάρχουν στην παιδική χαρά καθώς επίσης και τον τρόπο που αυτά παίζονται.
- Να αντιλαμβάνονται τους κινδύνους του παιχνιδιού και να είναι προσεκτικά την ώρα που παίζουν.
- Μαθαίνουν το **κ, Κ** και ασκούνται στη γραφή του.
- Μαθαίνουν μερικά από τα χρώματα.

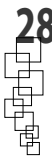
☒ Προτεινόμενες δραστηριότητες και στρατηγικές διδασκαλίας ανά υποενότητα:

(α) «Παιχνίδι και χαρά»:

- Ο δάσκαλος, στηριζόμενος κατ' αρχήν στις εικόνες του βιβλίου, συζητά με τα παιδιά για την παιδική χαρά και για τα παιχνίδια που υπάρχουν σ' αυτήν.
- Συζητούν επίσης για το πότε πηγαίνουν στην παιδική χαρά, ποιος τα συνοδεύει και πώς συμπεριφέρονται, όταν βρίσκονται στον χώρο αυτόν.
- Συνειδητοποιούν τις δυνατότητες παιχνιδιού, ξενοιασιάς και απόκτησης νέων φίλων στην παιδική χαρά, αλλά και τους κινδύνους που ελλοχεύουν, όταν είναι απρόσεκτοι.
- Μαθαίνουν τα ονόματα των παιχνιδιών που υπάρχουν στην παιδική χαρά και περιγράφουν τον τρόπο με τον οποίο αυτά παίζονται.

(β) «Γράμματα και χρώματα»:

- Γράφουν και χρωματίζουν το γράμμα **κ, Κ**.
- Ασκοούνται στο να εντοπίζουν το γράμμα **κ, Κ** μέσα σε λέξεις.

- Ασκοούνται στο να διακρίνουν τον φθόγγο/ήχο **κ** (k) στον προφορικό λόγο.
- Ασκοούνται σε ένα πρώτο επίπεδο να διακρίνουν και να ονομάζουν τα χρώματα (κόκκινο, πράσινο, γαλάζιο, κίτρινο).
- Αφού κάνουν την άσκηση του βιβλίου, ζητάμε από τα παιδιά να διακρίνουν τα συγκεκριμένα χρώματα σε αντικείμενα που υπάρχουν στην τάξη τους (π.χ. ρούχα, τσάντες, μαρκαδόρους, πίνακες ζωγραφικής κλπ.) και να τα ονομάσουν σωστά.

Ενότητα 14 «Είμαστε μακριά...κι όμως τόσο κοντά»

⊕ Προτεινόμενη διάρκεια: 4-5 ώρες

☒ Διδακτικοί στόχοι:

- Να μιλήσουν οι μαθητές για τα μέσα επικοινωνίας που τους είναι οικεία και να περιγράψουν τη λειτουργία και τη χρησιμότητά τους.
- Να μάθουν να μιλούν σωστά από το τηλέφωνο.
- Να αντιληφθούν ότι είναι χρήσιμα, εφόσον μας εξυπηρετούν στις καθημερινές μας ανάγκες και ότι γίνονται βλαβερά, όταν κάνουμε κατάχρηση.
- Να κατακτήσουν δημιουργικά το σχετικό με τα μέσα επικοινωνίας λεξιλόγιο που ανταποκρίνεται στην ηλικία τους.
- Να φανταστούν το περιεχόμενο μιας τηλεφωνικής συζήτησης με βάση τα δεδομένα της περιστασης επικοινωνίας που τους δίνονται.
- Να ασκηθούν στη γραφή των μέσων επικοινωνίας για τα οποία έγινε λόγος.

☒ Προτεινόμενες δραστηριότητες και στρατηγικές διδασκαλίας ανά υποενότητα:

(α) «*Τα μαγικά κουτιά*»:

- Ο τηλεφωνικός διάλογος που υπάρχει στην αρχή της ενότητας, μπορεί να αποτελέσει μια καλή βάση για συζήτηση γύρω από τα σύγχρονα μέσα επικοινωνίας που χρησιμοποιούμε στην καθημερινή μας ζωή.
- Οι μαθητές ασκούνται στο να χρησιμοποιούν τις κατάλληλες εκφράσεις, όταν δέχονται ή όταν κάνουν οι ίδιοι κάποιο τηλεφώνημα.
- Συζητούν επίσης και για τα υπόλοιπα μέσα επικοινωνίας (τηλεόραση, ραδιόφωνο, εφημερίδα), τα συγκρίνουν και κάνουν σχετικά σχόλια.
- Η έμφαση κατά τη συζήτηση δίδεται στην τηλεόραση. Οι μαθητές συζητούν για τις εκπομπές που βλέπουν, εκφράζουν ελεύθερα τις απόψεις τους και επισημαίνουν αρνητικές και θετικές πλευρές της.
- Οι μαθητές γράφουν, σύμφωνα με τις ασκήσεις του βιβλίου, τις ονομασίες των μέσων ενημέρωσης για να έχουν μια πρώτη εικόνα με τη γραπτή απόδοση των σχετικών λέξεων.

(β) «*Γράφω και διαβάζω*»:

- Οι μαθητές, με τη βοήθεια του δασκάλου, συζητούν για τα θετικά αλλά και τα αρνητικά αποτελέσματα που μπορεί να έχει η επαφή μας με τα μέσα ενημέρωσης, όταν δεν κάνουμε σωστή χρήση ή κάνουμε κατάχρηση.
- Συζητούν επίσης για τα θετικά αποτελέσματα που έχει η λογική και σωστή χρήση των μέσων ενημέρωσης από τους ανθρώπους και κυρίως για τα παιδιά.
- Στη συνέχεια συζητούν για τα είδη των εκπομπών που πρέπει να βλέπουν ή να ακούνε τα παιδιά.
- Από τη συζήτηση πρέπει επίσης να καταλάβουν ότι τα μέσα επικοινωνίας καταργούν τις αποστά-

- σεις και φέρνουν κοντά τους ανθρώπους, όσο μακριά και αν βρίσκονται ο ένας από τον άλλο.
- Τέλος οι μαθητές μπορούν να παίξουν ποικίλα παιχνίδια ρόλων, σε μερικά από τα οποία θα υποδύονται άτομα που επικοινωνούν μεταξύ τους τηλεφωνικά. Σε κάθε περίπτωση πρέπει να δίνονται στους μαθητές τα δεδομένα της περίπτωσης επικοινωνίας (π.χ. ο Γιάννης απουσιάζει τρεις μέρες από το σχολείο. Ο Κώστας παίζει τον διευθυντή του σχολείου και τηλεφωνεί στη Μαρία η οποία παίζει τη μητέρα του Γιάννη. Ας ακούσουμε τον διάλογο). Οι μαθητές ακούνε τη σχετική συζήτηση και κάνουν επισημάνσεις και προτάσεις (π.χ. αυτό δεν έπρεπε να το πει έτσι αλλά αλλιώς, δεν ρώτησε εκείνο κλπ.).

Ενότητα 15 «Ο χρόνος και η οικογένειά του»

⊕ Προτεινόμενη διάρκεια: 2-3 ώρες

☒ Διδακτικοί στόχοι:

- Να εξοικειωθούν σε ένα πρώτο στάδιο με την έννοια του χρόνου γενικά και του έτους ειδικότερα.
- Να αντιληφθούν την κυκλική εμφάνιση του έτους και να κατανοήσουν τη σειρά και τις ιδιότητες των εποχών του.
- Να συνδέσουν τις διάφορες εποχές του χρόνου με τον καιρό, τη μορφή της φύσης, τις ασχολίες των ανθρώπων και τις μεγάλες γιορτές του τόπου μας.
- Να αντιληφθούν τι είναι οι μήνες και πώς σχετίζονται με το έτος και τις εποχές.
- Να μάθουν τα ονόματα των ημερών και να αντιληφθούν τη χρονική διάρκεια της εβδομάδας σε συνδυασμό με το πρόγραμμα του σχολείου και τις δραστηριότητές τους στο σπίτι.
- Να ασκηθούν στη χρήση ενός βασικού λεξιλογίου σχετικού με τον χρόνο.

☑ Προτεινόμενες δραστηριότητες και στρατηγικές διδασκαλίας ανά υποενότητα:

(α) «Κάθε εποχή έχει τις ομορφιές της»:

- Οι μαθητές, ξεκινώντας από τις εικόνες του βιβλίου, εξετάζουν μια – μια τις εποχές του χρόνου και τις περιγράφουν.
- Για κάθε εποχή αναφέρουν πώς είναι η φύση, πώς συμπεριφέρονται οι άνθρωποι, ποιες γιορτές έχει και τι φαινόμενα παρατηρούν.
- Γίνεται μια πρώτη αναφορά στους μήνες και αναφέρονται τα ονόματα των μηνών σε συνδυασμό με τις εποχές στις οποίες ανήκουν.
- Κάνουν συγκρίσεις ανάμεσα στις εποχές και καταλήγουν σε συμπεράσματα για το ποια εποχή τους αρέσει περισσότερο και γιατί.

(β) «...Κάθε εβδομάδα έχει επτά ημέρες»:

- Οι μαθητές, με τη βοήθεια του δασκάλου, συζητούν και αντιλαμβάνονται την έννοια της ημέρας και, σε συσχετισμό με αυτήν, την έννοια της εβδομάδας.
- Μαθαίνουν τα ονόματα των ημερών με τη σωστή σειρά.
- Συνδυάζουν τις μέρες της εβδομάδας με το πρόγραμμα των μαθημάτων και τις αργίες που ακολουθούν.
- Περιγράφουν τι κάνουν την κάθε ημέρα της εβδομάδας.
- Ασκούνται στο να συσχετίζουν σε ένα πρώτο επίπεδο δραστηριότητες και γεγονότα με βάση τις ημέρες της εβδομάδας (π.χ. Σήμερα είναι Δευτέρα και ο δάσκαλος μου είπε να έχω έτοιμη την εργασία σε δυο μέρες. Ποια μέρα πρέπει να του δώσω την εργασία μου;).
- Οι μαθητές διηγούνται και περιγράφουν τι έκαναν σε προηγούμενες ημέρες ή σχεδιάζουν γι'

αυτά που πρόκειται να κάνουν τις επόμενες.

- Μπορούν επίσης να διηγούνται γεγονότα ή να κάνουν σχέδια με βάση τις εποχές του χρόνου (π.χ. τον περασμένο χειμώνα έγινε...ή το καλοκαίρι που έρχεται σκέπτομαι να κάνω...).

Ενότητα 16 «Όλοι δουλεύουν...η δουλειά είναι χαρά»

⊕ Προτεινόμενη διάρκεια: 2-3 ώρες

☒ Διδακτικοί στόχοι:

- Να κατανοήσουν οι μαθητές σε ένα πρώτο στάδιο την έννοια αλλά και την αναγκαιότητα της εργασίας.
- Να αντιληφθούν ότι η εργασία μας εξασφαλίζει τα απαραίτητα για τη ζωή και ταυτόχρονα αποτελεί προσφορά στους άλλους.
- Να καταλάβουν ότι το επάγγελμα αποτελεί τρόπο ζωής και για τον λόγο αυτόν επηρεάζει την προσωπικότητα του ατόμου.
- Να αντιληφθούν ότι όλα τα επαγγέλματα είναι εξίσου απαραίτητα για τη σωστή λειτουργία και την πρόοδο του κοινωνικού συνόλου.
- Να κατακτήσουν δημιουργικά το σχετικό με τα βασικά επαγγέλματα λεξιλόγιο.

☒ Προτεινόμενες δραστηριότητες και στρατηγικές διδασκαλίας ανά υποενότητα:

(α) «Τι δουλειά κάνεις;»

- Οι μαθητές, παρατηρούν τις εικόνες του βιβλίου και κάνουν συζήτηση για τα διάφορα επαγγέλματα που αναφέρονται σ' αυτές.
- Ο δάσκαλος καθοδηγεί τη συζήτηση κατά τρόπο ώστε οι μαθητές να επισημαίνουν την ιδιαιτερότητα του κάθε επαγγέλματος, τις ειδικές γνώσεις ή δεξιότητες που πρέπει να διαθέτει το άτομο που ασκεί το επάγγελμα αυτό, καθώς και την ιδιαίτερη προσφορά του στους υπόλοιπους ανθρώπους.
- Στη συνέχεια αναφέρονται και σε άλλα επαγγέλματα που οι ίδιοι γνωρίζουν, κάνουν λόγο για τα επαγγέλματα των γονέων τους και, τέλος, συζητούν γενικά για την αναγκαιότητα της εργασίας.
- Εκφράζουν τις προσωπικές τους απόψεις για την εργασία, δηλώνουν το επάγγελμα που οι ίδιοι θέλουν να ακολουθήσουν και εξηγούν τους λόγους της προτίμησής τους.

(β) «Ο καθένας στη δουλειά του»:

- Οι μαθητές παρατηρούν τις εικόνες του βιβλίου και, ύστερα από συζήτηση, καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι στην άσκηση κάθε επαγγέλματος είναι απαραίτητη η χρήση ορισμένων μέσων ή εργαλείων.
- Επεκτείνουν τη σχετική συζήτηση και σε άλλα επαγγέλματα που γνωρίζουν οι ίδιοι και αναφέρουν, για κάθε περίπτωση, τα μέσα ή τα εργαλεία που είναι απαραίτητα για την εκτέλεση της αντίστοιχης εργασίας.
- Ασκούνται στο να συνδυάζουν τα διάφορα προϊόντα της εργασίας με τον ειδικό ή τον επαγγελματία που τα παράγει.
- Κατακτούν δημιουργικά ένα βασικό λεξιλόγιο σχετικό με τον χώρο της εργασίας και τα επαγγέλματα.
- Τέλος, μπορούν να παίξουν στην τάξη, διάφορα παιχνίδια όπου θα υποδύονται ρόλους που σχετίζονται με διάφορα επαγγέλματα (π.χ. πωλητής – πελάτης, γιατρός – ασθενής, κλπ.) και θα κάνουν αντίστοιχους διαλόγους για να κατακτήσουν αποτελεσματικότερα το λεξιλόγιο και τις

αντίστοιχες γλωσσικές δομές. Θα μπορούσαν ακόμη να παίξουν ανά ζεύγη και παιχνίδια, όπως το εξής: ο ένας μαθητής να αναφέρει ένα αντικείμενο ή προϊόν και ο άλλος να λείει τον επαγγελματία που το παράγει ή το πουλά (π.χ. -εφημερίδα, -εφημεριδοπώλης ή περιπτεράς).

Ενότητα 17 «Οι φίλοι μας, τα ζώα»

⊕ Προτεινόμενη διάρκεια: 2-3 ώρες

☒ Διδακτικοί στόχοι:

- Να γνωρίσουν οι μαθητές τα πιο γνωστά είδη ζώων και να μπορούν να περιγράφουν τα κυριότερα χαρακτηριστικά τους.
- Να μπορούν να διακρίνουν τα κατοικίδια από τα άγρια.
- Να συνειδητοποιήσουν τη σημασία των ζώων για τον άνθρωπο και να εκτιμήσουν την προσφορά τους σ' αυτόν.
- Να ευαισθητοποιηθούν κατά τρόπο ώστε να αγαπούν και να προστατεύουν τα ζώα.
- Να αποκτήσουν βασικές γνώσεις σχετικά με τη ζωή και τη συμπεριφορά των ζώων.
- Να αποβάλουν τις προκαταλήψεις για ορισμένα ζώα που θεωρούνται κακά (π.χ. λύκος, αλεπού κλπ.) και να πεισθούν ότι όλα τα ζώα είναι απαραίτητα και καλά.
- Να κατακτήσουν ένα βασικό λεξιλόγιο, σχετικό με τον θεματικό κύκλο των ζώων.

☒ Προτεινόμενες δραστηριότητες και στρατηγικές διδασκαλίας ανά υποενότητα:

(α) «Ζουν μαζί μας και...μας αγαπάνε»:

- Οι μαθητές, ξεκινώντας από τις εικόνες του βιβλίου, συζητούν πρώτα για τα κατοικίδια και αναφέρονται στις ιδιότητες, στη συμπεριφορά και στην προσφορά του καθενός απ' αυτά στον άνθρωπο.
- Συζητούν επίσης για την ανιδιοτελή αγάπη και την αφοσίωση των ζώων αυτών στον άνθρωπο.
- Στη συνέχεια συζητούν για τα άγρια ζώα του δάσους, τη ζωή και τις ιδιότητές τους.
- Αναφέρουν όσα άλλα είδη ζώων (κατοικίδιων και άγριων) γνωρίζουν και περιγράφουν το καθένα απ' αυτά.

(β) «Εμείς όμως...πόσο τα αγαπάμε»:

- Με την ευκαιρία της εικόνας του βιβλίου, γίνεται στην τάξη μια συζήτηση για τα αδέσποτα. Οι μαθητές προσπαθούν να ανακαλύψουν τις αιτίες για τις οποίες μερικά ζώα βρίσκονται στους δρόμους και προτείνουν λύσεις για την αντιμετώπιση του προβλήματος.
- Αναφέρονται στον τρόπο που τρέφονται τα γνωστά μας ζώα και ασκούνται στην εκμάθηση του σχετικού με τα ονόματά τους λεξιλογίου.
- Στη συνέχεια, οι μαθητές συζητούν για την αναγκαιότητα της ύπαρξης των ζώων και για την προσφορά τους στον άνθρωπο και την ισορροπία της φύσης. Ο δάσκαλος οδηγεί τη συζήτηση κατά τρόπο ώστε οι μαθητές να καταλήξουν στο συμπέρασμα ότι τα ζώα είναι απαραίτητα και ωφέλιμα για τον άνθρωπο και ότι έχουν ανάγκη από την αγάπη και την προστασία του. Οι μαθητές πρέπει να ευαισθητοποιηθούν στο θέμα αυτό και να μάθουν να αγαπούν πραγματικά τα ζώα.
- Τέλος, η διδακτική ενότητα μπορεί να κλείσει με ποικίλες δραστηριότητες, μερικές από τις οποίες θα μπορούσαν να είναι και οι εξής:

Να ζωγραφίσουν τα παιδιά τα διάφορα ζώα. Να περιγράψουν, προφορικά ή (και) γραπτά, κάποια γεγονότα και σκηνές με ζώα που τις έζησαν οι ίδιοι ή τις άκουσαν από άλλους. Επίσης, μπορούν να παίξουν ποικίλα παιχνίδια τα οποία θα σχετίζονται με τα ζώα (π.χ. ο δάσκαλος ή ένας μαθητής

δείχνει στην τάξη εικόνες ζώων και τα παιδιά λένε κάθε φορά το όνομα του ζώου. Ένας μαθητής μιμείται τη φωνή ενός ζώου και οι άλλοι προσπαθούν να βρουν για ποιο ζώο πρόκειται κλπ.). Τέλος, ο δάσκαλος μπορεί να φέρει στην τάξη (ή να αναθέσει να φέρουν και οι ίδιοι οι μαθητές) ιστορίες, μύθους, τραγούδια, παραμύθια, ποιήματα, παροιμίες και άλλα κείμενα που αναφέρονται στα ζώα, στις ιδιότητές τους και στην προσφορά τους στον άνθρωπο.

Ενότητα 18 «Μια φορά κι έναν καιρό...»

⊕ Προτεινόμενη διάρκεια: 2-3 ώρες

☒ Διδακτικοί στόχοι:

- Να ακούνε οι μαθητές μας με προσοχή ένα παραμύθι (ή οποιοδήποτε άλλο αφηγηματικό κείμενο που τους ενδιαφέρει) και να αντιλαμβάνονται το περιεχόμενό του.
- Να βιώνουν την ιστορία και να μετέχουν συναισθηματικά ταυτιζόμενοι με κάποιους από τους ήρωες.
- Να μπορούν να εκφέρουν κρίσεις για τις ενέργειες των πρωταγωνιστών και να καταλήγουν σε σχετικά συμπεράσματα.
- Να μπορούν να διηγούνται, με δικά τους λόγια, το παραμύθι ή την ιστορία που άκουσαν.
- Να μπορούν να διηγούνται μια ιστορία η οποία τους δίνεται με μια σειρά εικόνων.
- Να αγαπήσουν τα παραμύθια και να μάθουν να τα διαβάζουν με ενδιαφέρον.

☒ Προτεινόμενες δραστηριότητες και στρατηγικές διδασκαλίας ανά υποενότητα:

(α) «*Τα τρία γουρουνάκια*»:

- Οι μαθητές ακούνε πολύ προσεκτικά το παραμύθι που τους διαβάζει ο δάσκαλος και παρατηρούν τις σχετικές εικόνες του βιβλίου.
- Ο δάσκαλος, εφόσον το κρίνει απαραίτητο, απευθύνει προς τους μαθητές ορισμένες ερωτήσεις, για να διαπιστώσει τον βαθμό κατανόησης του κειμένου (π.χ. *πόσα ήταν τα γουρουνάκια, γιατί πήγαν στο δάσος, τι έκανε το καθένα, τι έκανε ο λύκος* κλπ.).
- Επιλύονται απορίες, διευκρινίζονται λεπτομέρειες και εξηγούνται άγνωστες λέξεις.
- Μετά από το στάδιο αυτό, οι μαθητές διηγούνται με απλά λόγια το παραμύθι, συμπληρώνοντας ο ένας τη διήγηση του άλλου.
- Στη συνέχεια ο δάσκαλος απευθύνει προς τους μαθητές διάφορες ερωτήσεις (όπως αυτές του βιβλίου που είναι απλώς ενδεικτικές) για να κρίνουν, να συγκρίνουν, να σχολιάσουν και να καταλήξουν σε συμπεράσματα σχετικά με τις ενέργειες και τους χαρακτήρες των πρωταγωνιστών.

(β) «*Παραμύθια με λόγια αλλά και...χωρίς λόγια*»:

- Οι μαθητές παρατηρούν την εικονογραφημένη ιστορία και προσπαθούν στη συνέχεια να τη διηγηθούν, συμπληρώνοντας ο ένας τον άλλον.
- Ο δάσκαλος ρωτά τους μαθητές, αν γνωρίζουν άλλα παραμύθια και τους ζητά να τα διηγηθούν στη τάξη.
- Ακολουθεί συζήτηση κατά την οποία οι μαθητές ενθαρρύνονται να ακούνε και να διαβάζουν παραμύθια.
- Τέλος η ενότητα κλείνει με διάφορες δραστηριότητες που ο δάσκαλος αναθέτει στα παιδιά, όπως είναι, για παράδειγμα, οι ακόλουθες: Να ζωγραφίσουν σκηνές από παραμύθια που τους αρέσουν. Να παίξουν παιχνίδια ρόλων στα οποία θα υποδύονται ήρωες παραμυθιών. Να χωριστούν σε ομάδες και καθεμιά από αυτές να φτιάξει μια εικονογραφημένη ιστορία χωρίς λόγια

και να τη δώσει στην άλλη, η οποία και θα προσπαθήσει να διηγηθεί την ιστορία με λόγια. Επίσης, να διηγηθεί ο δάσκαλος μια ιστορία ή ένα παραμύθι και, πριν φτάσει στο τέλος, να ζητήσει από τους μαθητές να φανταστούν τη συνέχεια.

Ενότητα 19 «Καλό ταξίδι»

⊕ Προτεινόμενη διάρκεια: 2-3 ώρες

☒ Διδακτικοί στόχοι:

- Να αντιληφθούν οι μαθητές την αναγκαιότητα των μετακινήσεων στη σύγχρονη εποχή.
- Να κατανοήσουν τη χρησιμότητα των μέσων συγκοινωνίας.
- Να μάθουν τα διάφορα είδη των μέσων μεταφοράς και να εκτιμήσουν τη σημασία και την προσφορά του καθενός.
- Να μπορούν να διηγούνται τις δικές τους εμπειρίες από ταξίδια και μετακινήσεις που έχουν κάνει.
- Να προφέρουν σωστά τις σχετικές λέξεις, αφού τις χωρίσουν σε συλλαβές.
- Να συνειδητοποιήσουν τους κινδύνους που αντιμετωπίζει κανείς στους δρόμους μιας μεγαλούπολης και να εξοικειωθούν με βασικά στοιχεία κυκλοφοριακής αγωγής.
- Να κατακτήσουν δημιουργικά ένα σχετικό βασικό λεξιλόγιο.

☒ Προτεινόμενες δραστηριότητες και στρατηγικές διδασκαλίας ανά υποενότητα:

(α) «Στο καλό...καλή αντάμωση»:

- Έχοντας ως βάση τις εικόνες του βιβλίου, οι μαθητές συζητούν για τα διάφορα μέσα συγκοινωνίας τα οποία και κατηγοριοποιούν, ανάλογα με το αν κινούνται στην ξηρά, στη θάλασσα ή τον αέρα.
- Προσπαθούν να εντοπίσουν κάποιες από τις αιτίες που αναγκάζουν τους ανθρώπους να μετακινούνται.
- Διηγούνται τις προσωπικές τους εμπειρίες από ταξίδια και μετακινήσεις που έχουν κάνει.
- Συγκρίνουν μεταξύ τους τα διάφορα μέσα μεταφοράς και καταλήγουν σε σχετικά συμπεράσματα.
- Συζητούν και ενημερώνονται για τη χρησιμότητα και τη λειτουργία διαφόρων ειδικών οχημάτων (όπως είναι π.χ. το ασθενοφόρο, το περιπολικό κλπ.).
- Μαθαίνουν να γράφουν σωστά τα ονόματα των οχημάτων, χωρίζοντας τις λέξεις σε συλλαβές.

(β) «Η πόλη και τα προβλήματά της»:

- Με αφορμή την αφήγηση του Γιώργου οι μαθητές, με τη βοήθεια του δασκάλου, συζητούν για το θέμα της μετακίνησης μιας οικογένειας και για τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα μέλη της και ιδίως τα παιδιά.
- Αναφέρουν προσωπικές τους εμπειρίες και προβλήματα που αντιμετώπισαν στη διάρκεια μετακίνησης ή αλλαγής τόπου κατοικίας (π.χ. προβλήματα προσαρμογής στο σχολείο, εγκατάσταση στο νέο σπίτι, απουσία γνωστών, φίλων και συγγενών κλπ.).
- Στη συνέχεια γίνεται συζήτηση για τους κινδύνους που έχει για ένα παιδί η κυκλοφορία στους δρόμους της πόλης και δίνονται οι πρώτοι κανόνες κυκλοφοριακής αγωγής σχετικά με τα φανάρια και τη σωστή χρήση τους.
- Τέλος, η ενότητα μπορεί να κλείσει με επικοινωνιακού τύπου δραστηριότητες οι οποίες να σχετίζονται με τα ταξίδια και την κυκλοφορία στην πόλη. Θα μπορούσαν, για παράδειγμα, να παίξουν στην τάξη διάφορα παιχνίδια όπου θα υποδύονται ρόλους που σχετίζονται με τα μέσα μεταφοράς και την κυκλοφορία (π.χ. τροχονόμος και πεζός που περνάει απέναντι με το κόκκινο ανθρωπάκι κλπ.). Θα μπορούσαν επίσης να πουν στην τάξη ποιο από τα μέσα συγκοινωνίας θα

ήθελε ο καθένας τους να οδηγεί και γιατί. Επίσης μπορούν να ζωγραφίσουν, να γράψουν κείμενα ή ποιήματα και να διηγηθούν πραγματικές ή φανταστικές ιστορίες με αυτοκίνητα και πεζούς.

Ενότητα 20 «Καλώς ήρθες όμορφο καλοκαίρι»

⊕ Προτεινόμενη διάρκεια: 2-4 ώρες

☒ Διδακτικοί στόχοι:

- Να μιλήσουν οι μαθητές για το καλοκαίρι και να περιγράψουν σκηνές από τις καλοκαιρινές διακοπές.
- Να αντιληφθούν την αναγκαιότητα και την αξία των καλοκαιρινών διακοπών για τους εργαζόμενους αλλά και τους μαθητές.
- Να περιγράψουν δραστηριότητες και αγαπημένα παιχνίδια που σχετίζονται με τη θάλασσα.
- Να ασκηθούν στη χρήση του προφορικού λόγου περιγράφοντας εικόνες, κάνοντας σχέδια και διηγούμενοι αναμνήσεις και περιστατικά από παλαιότερες καλοκαιρινές διακοπές.
- Μαθαίνουν να εντοπίζουν το γράμμα **α** μέσα σε λέξεις.
- Κατακτούν δημιουργικά ένα βασικό λεξιλόγιο σχετικό με τον θεματικό κύκλο της θάλασσας.

☒ Προτεινόμενες δραστηριότητες και στρατηγικές διδασκαλίας ανά υποενότητα:

(α) «Και τώρα...διακοπές»:

- Οι μαθητές, αφού σχεδιάσουν και χρωματίσουν τον ήλιο και την ομπρέλα, περιγράφουν την εικόνα και συζητούν για τις καλοκαιρινές διακοπές και τις χαρές της θάλασσας.
- Με τις υποθετικές ερωτήσεις που ακολουθούν, οι μαθητές παρακινούνται στην παραγωγή συνεχούς προφορικού λόγου, με στόχο την απόκτηση ευχέρειας στη χρήση της γλώσσας. Σε κάθε περίπτωση αφήνονται να εκφραστούν ελεύθερα και, όταν δυσκολεύονται, ο δάσκαλος παρεμβαίνει και τους βοηθά με πρόσθετες ερωτήσεις (π.χ. *σκέψου τι θα έκανες, αν πήγαινες πιο μακριά και έβρισκες ένα ερημικό νησάκι!!*).
- Σε περίπτωση που αγνοούν κάποια λέξη, ο δάσκαλος τους δίνει τη σημασία της μέσα από προτάσεις και όχι με τη χρήση ορισμών (π.χ. *ο αχινός είναι το ζωάκι που έχει αγκάθια. Ο Γιώργος έβαλε τα κλάματα, γιατί πάτησε έναν αχινό κλπ.*).
- Το παιχνίδι με τις φωτογραφίες έχει ως στόχο να ασκηθούν τα παιδιά, ώστε να ξεχωρίζουν το καλοκαίρι από τις άλλες εποχές του χρόνου.

(β) «Παίζω με λέξεις...καλοκαιρινές»:

- Οι μαθητές εντοπίζουν τις λέξεις που έχουν το **α** και το κυκλώνουν.
- Στη συνέχεια τους ζητάμε να μας πουν και άλλες 'καλοκαιρινές λέξεις' που έχουν μέσα το **α** (π.χ. *πετσέτα, βάρκα, κύμα, καρπούζι, βουτιά κλπ.*).
- Κάθε λέξη που λέγεται τοποθετείται μέσα σε πρόταση και με τον τρόπο αυτόν κατακτάται η σημασία της από τους μαθητές.
- Τέλος, η ενότητα κλείνει με ποικίλες δραστηριότητες που μπορεί να επινοήσει ο δάσκαλος και να πραγματοποιήσει η τάξη. Για παράδειγμα, ο δάσκαλος ή (και) οι μαθητές μπορούν να φέρουν στην τάξη φωτογραφίες, εικόνες, ποιήματα, αφηγήσεις, ταξιδιωτικές περιγραφές και οποιουδήποτε άλλου είδους κείμενα που έχουν ως θέμα το καλοκαίρι και τη θάλασσα. Οι μαθητές μπορούν να κάνουν σχέδια για τις καλοκαιρινές τους διακοπές που πλησιάζουν και να τα ανακοινώσουν στην τάξη. Μπορούν επίσης να συζητήσουν θέματα σχετικά με τις ομορφιές αλλά και τους κινδύνους της θάλασσας, την καθαριότητα των ακτών, το ψάρεμα, το κολύμπι κλπ.).

Ενότητα 1 «Το σχολείο μου»

⊕ Προτεινόμενη διάρκεια: 4-6 ώρες

☒ Διδακτικοί στόχοι:

- Να εξοικειωθούν οι μαθητές με τον χώρο του σχολείου και να αναπτύξουν επικοινωνιακό λόγο σχετικά με τη σχολική ζωή και τις σχολικές δραστηριότητες.
- Να κατακτήσουν το σχετικό με το σχολείο και τη σχολική ζωή λεξιλόγιο.
- Να ασκηθούν, ώστε να παρατηρούν και να περιγράφουν με ακρίβεια σκηνές και γεγονότα από τη σχολική ζωή.
- Να αναγνωρίζουν οπτικά και να αποδίδουν ηχητικά τα γράμματα της αλφαβήτου.
- Να διακρίνουν τα μικρά από τα κεφαλαία γράμματα.
- Να συνδυάζουν τα γράμματα δημιουργώντας συλλαβές και απλές λέξεις.
- Να διαβάζουν απλά κείμενα, να διηγούνται το περιεχόμενό τους και να το σχολιάζουν.
- Να αντιλαμβάνονται τη δομή της απλής πρότασης και να ασκηθούν, ώστε να εκφέρουν και να γράφουν οι ίδιοι απλές προτάσεις.
- Να αντιληφθούν την έννοια και τη λειτουργία του τόνου.
- Να ασκηθούν, ώστε να τονίζουν σωστά στον προφορικό και στον γραπτό λόγο.

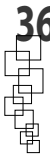
☒ Προτεινόμενες δραστηριότητες και στρατηγικές διδασκαλίας ανά υποενότητα:

(α) «Το σχολείο, μια μεγάλη παρέα»:

- Ο δάσκαλος κάνει ερωτήσεις στους μαθητές και συζητά μαζί τους σχετικά με το σχολείο, τους χώρους του, την αίθουσα διδασκαλίας και τη σχολική ζωή, στηριγμένος κατ' αρχήν στις εικόνες του εγχειριδίου. Θα μπορούσε ακόμη να βγάλει τους μαθητές στο προαύλιο για να παρατηρήσουν, να συζητήσουν και να αποκτήσουν έτσι μια συνολική εικόνα του σχολείου. Επαναλαμβάνουμε ότι οι ερωτήσεις του βιβλίου του μαθητή είναι ενδεικτικές και ότι μπορούν να συμπληρωθούν με πολλές άλλες.
- Ο δάσκαλος διαβάζει το ποίημα «ένα σακούλι γράμματα» και κατευθύνει τους μαθητές, ώστε να βρουν μόνοι τους τη λύση του αινίγματος, κάνοντας τον κατάλληλο διάλογο.
- Οι ασκήσεις των σελίδων που ακολουθούν μπορούν να συμπληρωθούν και με ποικίλες άλλες παιγνιώδεις δραστηριότητες που θα σχεδιαστούν από τον δάσκαλο και θα είναι προσαρμοσμένες στο επίπεδο και τα ενδιαφέροντα των συγκεκριμένων μαθητών του.

(β) «Μια ιστορία χωρίς λό...για»:

- Οι μαθητές συμπληρώνουν τις συλλαβές που λείπουν και διαβάζουν την ιστορία (ή τη διαβάζει σωστά ο δάσκαλος, εφόσον το κρίνει σκόπιμο).
- Ασκούνται στην ανάγνωση αλλά και στην κατανόηση μιας σύντομης (και προφανώς ενδιαφέρουσας γι' αυτούς) ιστορίας, γραπτής ή εικονογραφημένης.
- Κατασκευάζουν απλές προτάσεις βάζοντας στη σωστή σειρά και χρησιμοποιώντας με σωστό τρόπο διάφορες νέες λέξεις ή (και) λεκτικά σύνολα που τους δίνονται. Σημειώνουμε ότι οι ασκήσεις αυτής της μορφής έχουν πάντοτε παιγνιώδη χαρακτήρα.
- Ασκούνται στον σωστό τονισμό των γραπτών λέξεων, συνδυάζοντάς τον πάντοτε με τον τόνο στον προφορικό λόγο.

(γ) «Μια μέρα στο σχολείο»:

- Οι μαθητές ασκούνται στο να παρατηρούν λεπτομερώς και να αφηγούνται με ακρίβεια γεγονότα και περιστατικά που σχετίζονται με τη σχολική ζωή.
- Γράφουν σύντομα κείμενα που αναφέρονται σε γεγονότα της σχολικής ζωής.

(δ) «Λουλούδια με λέξεις»:

- Η ενότητα κλείνει με ποικίλα παιχνίδια και δραστηριότητες που κατατείνουν στην ευχερή κατάκτηση και σωστή χρήση του λεξιλογίου και των γλωσσικών δομών που σχετίζονται με τον χώρο του σχολείου και τη σχολική ζωή. Στόχος μας είναι όχι μόνο να κατανοήσουν τι είναι το σχολείο, αλλά και να το αγαπήσουν.
- Για τον λόγο αυτόν, οι ασκήσεις και οι δραστηριότητες του τελευταίου μέρους της ενότητας θα έχουν αποκλειστικά παιγνιώδη μορφή και θα προβλέπουν την ενεργό συμμετοχή όλων των μαθητών. Για παράδειγμα, οι μαθητές θα μπορούσαν να ζωγραφίσουν κτήρια, αίθουσες, αντικείμενα, πρόσωπα του σχολείου κλπ. και να γράψουν την ονομασία τους. Θα μπορούσαν ακόμη να κάνουν με τον δάσκαλό τους μια σύντομη επίσκεψη στους διάφορους χώρους του σχολείου και να συζητήσουν σχετικά με τη χρήση και τη λειτουργία των χώρων αυτών, καθώς και των αντικειμένων που βλέπουν (π.χ. προαύλιο, αίθουσα, διάδρομος, τουαλέτα, σκάλα, παράθυρο, πόρτα, στέγη, καμινάδα, πίνακας, θρανίο, γραφείο διευθυντή, κυλικείο κλπ.). Θα μπορούσαν επίσης να παίξουν διάφορα παιχνίδια με εικόνες (π.χ. να βρουν τι λείπει από μια αίθουσα ή από ένα κτήριο που το έχουν σε εικόνα), να εκτελέσουν ποικίλες σχετικές εντολές (π.χ. κλείσε το παράθυρο, πήγαινε στο γραφείο του Διευθυντή κλπ.) και άπειρες άλλες δραστηριότητες επικοινωνιακού τύπου που μπορεί να σχεδιάσει ο δάσκαλος.

Ενότητα 2 «Ο χρόνος κυλάει»

⊕ Προτεινόμενη διάρκεια: 4-6 ώρες

☒ Διδακτικοί στόχοι:

- Να εξοικειωθούν οι μαθητές γενικά με την έννοια του χρόνου.
- Να μάθουν το έτος και τις υποδιαιρέσεις του (εποχές, μήνες).
- Να μπορούν να συσχετίζουν χρονικές στιγμές με φαινόμενα, γεγονότα και δραστηριότητες της ζωής (π.χ. γιορτές, αλλαγές στη φύση, εποχιακές εργασίες, άνοιγμα και κλείσιμο του σχολείου).
- Να μάθουν τις ημέρες της εβδομάδας.
- Να κατανοήσουν την έννοια της ώρας και τον προγραμματισμό της ζωής και των εργασιών μας με βάση την ώρα.
- Να κατανοήσουν τις έννοιες *ημέρα, νύχτα, πρωί, μεσημέρι, απόγευμα, βράδυ* κλπ. και να είναι ικανοί να προγραμματίζουν με βάση την ώρα και τις υποδιαιρέσεις της ημέρας.
- Να κατανοήσουν τις έννοιες *τώρα, σήμερα, χτες, πριν, αύριο, μετά* κλπ. και να μπορούν να τις συνδέουν με δικές τους δραστηριότητες.
- Να είναι ικανοί να εντάσσουν και διακρίνουν τα γεγονότα με βάση το χρόνο (περασμένα, τωρινά, μελλοντικά).
- Να κατακτήσουν δημιουργικά ένα βασικό λεξιλόγιο, σχετικό με τον χρόνο.

☒ Προτεινόμενες δραστηριότητες και στρατηγικές διδασκαλίας ανά υποενότητα:

(α) «Ένας ακόμη χρόνος πέρασε»:

- Ο δάσκαλος ξεκινώντας από τις εικόνες του βιβλίου επιχειρεί μια πρώτη προσέγγιση γενικά της

έννοιας του χρόνου που περνάει και στη συνέχεια επικεντρώνεται στο έτος. Τα παιδιά οδηγούνται με τη βοήθεια των εικόνων αλλά και από την προσωπική τους εμπειρία στη διαπίστωση ότι ο χρόνος (ως έτος) έχει 12 μήνες και τέσσερις εποχές.

- Οι μαθητές συζητούν και περιγράφουν τον καιρό και τα φαινόμενα που έχουμε σε κάθε εποχή (π.χ. κρύο, ζέστη, βροχή, χιόνι, παγωνιά, πέσιμο των φύλλων, λουλούδια, διαφορετικά φρούτα, διαφορετικό ντύσιμο κλπ.) κατακτώντας το σχετικό λεξιλόγιο.
- Στη συνέχεια μαθαίνουν τους μήνες και τους συσχετίζουν τόσο με τον χρόνο και τις εποχές του έτους, όσο επίσης με μεγάλες γιορτές (θρησκευτικές, εθνικές, κλπ.) και γεγονότα που σχετίζονται με τη δική τους ζωή (π.χ. γενέθλια, ονομαστική γιορτή, σχολικές διακοπές κλπ.).

(β) «*Η γιαγιά και ο εγγονός τα λένε*»:

- Ξεκινώντας από τη συνομιλία της γιαγιάς με τον Ηλία, τα παιδιά μαθαίνουν να δίνουν ευχές σχετικές με τα γενέθλια και τις ονομαστικές γιορτές.
- Μαθαίνουν τις ημέρες της εβδομάδας, τη σειρά τους, καθώς επίσης και ποιες απ' αυτές είναι εργάσιμες.
- Ασκούνται στη χρήση των λέξεων *πριν, τώρα, μετά και σήμερα, αύριο*, τις οποίες συνδυάζουν με τη χρήση των αντίστοιχων χρόνων (αορίστου, ενεστώτα και μέλλοντα), χωρίς να γίνεται γραμματική διδασκαλία.
- Μαθαίνουν να διαβάζουν και να γράφουν σωστά τις ημερομηνίες σε γράμματα ή άλλα γραπτά κείμενα.

(γ) «*Το ρολόι μας δείχνει την ώρα*»:

- Οι μαθητές κατανοούν την έννοια της ώρας και ασκούνται στο να τη λένε σωστά με τη χρήση ρολογιού.
- Κατανοούν τη διαδοχή και την αλληλουχία των ωρών της ημέρας.
- Αντιλαμβάνονται την έννοια των λέξεων *ημέρα, νύχτα, πρωί, μεσημέρι, απόγευμα, βράδυ* και μπορούν να τις συσχετίσουν τόσο με την εξέλιξη και τις ώρες της ημέρας, όσο και με τις διάφορες δραστηριότητες της καθημερινής ζωής (π.χ. *πότε κοιμόμαστε, πότε ξυπνάμε, πότε πλενόμαστε, πότε τρώμε, πότε πάμε στο σχολείο* κλπ.).
- Αφηγούνται γεγονότα και συμβάντα της καθημερινής τους ζωής τα οποία εντάσσουν σωστά στη ροή του χρόνου, συσχετίζοντάς τα επαρκώς με ό,τι προηγήθηκε αλλά και με ό,τι ακολούθησε.
- Γράφουν σύντομα κείμενα στα οποία χρησιμοποιούν το σχετικό λεξιλόγιο (π.χ. *ποια εποχή αγαπώ πιο πολύ και γιατί, τι κάνω στη διάρκεια μιας μέρας, τι έκανα στη διάρκεια του σαββατοκύριακου* κλπ.).

(δ) «*Ένα παραμύθι με τους μήνες*»:

- Ο δάσκαλος διαβάζει στους μαθητές το παραμύθι με τους μήνες και στη συνέχεια συζητά μαζί τους για τους μήνες και τις εποχές του έτους επιχειρώντας τη σταθεροποίηση και επέκταση των γνώσεων που απέκτησαν ήδη σχετικά με τον χρόνο.
- Οι παιγνιώδεις δραστηριότητες που θα μπορούσε να αναλάβει η τάξη για την εμπέδωση της έννοιας του χρόνου και της σχέσης των ανθρώπων με αυτήν είναι πολυάριθμες και ποικίλες και έχουν να κάνουν με την καθημερινή ζωή και τις διάφορες υποχρεώσεις τόσο των ίδιων των παιδιών, όσο και των υπόλοιπων μελών της οικογένειάς τους. Για παράδειγμα, οι μαθητές θα μπορούσαν να ζωγραφίσουν διάφορες εικόνες με θέματα από τις διάφορες εποχές του έτους. Να γράψουν ευχές σε μια κάρτα γενεθλίων και να τη στείλουν στον φίλο τους που γιορτάζει. Να παίξουν ή και να οργανώσουν στην τάξη μια γιορτή γενεθλίων για κάποιον συμμαθητή τους. Να μπορούν να συσχετίζουν επαγγέλματα και εργασίες με τις εποχές και τους μήνες του χρόνου.

Να κρατούν ημερολόγιο και να γράφουν τα γεγονότα τους ενδιαφέρουν. Να βρουν από το περιβάλλον τους και να διηγηθούν στην τάξη ιστορίες και παραμύθια σχετικά με τον χρόνο και τους μήνες.

- Παίζουν διάφορα παιχνίδια και υποδύονται ρόλους που απαιτούν δημιουργική χρήση των εννοιών και των γλωσσικών δομών που έμαθαν στη διάρκεια της συγκεκριμένης διδακτικής ενότητας.

Ενότητα 3 «Η οικογένειά μου»

⊕ Προτεινόμενη διάρκεια: 3-5 ώρες

☒ Διδακτικοί στόχοι:

- Να κατανοήσουν οι μαθητές τη δομή, τη λειτουργία αλλά και τη σημασία της οικογένειας για το άτομο και το κοινωνικό σύνολο.
- Να κατακτήσουν επαρκώς το λεξιλόγιο που σχετίζεται με την οικογένεια (π.χ. *πατέρας-μπαμπάς, μητέρα-μάννα-μαμά, γιός, κόρη, αδερφός, αδερφή, παππούς, γιαγιά, εγγονός, εγγονή*).
- Να αντιληφθούν την έννοια των συγγενικών σχέσεων και να κατακτήσουν το λεξιλόγιο που σχετίζεται με στενούς συγγενείς που δεν ανήκουν στην οικογένεια (π.χ. *θείος, θεία, ανεψιός, ανεψιά, ξάδερφος, ξαδέρφη*).
- Να διακρίνουν και να περιγράφουν τους βασικούς ρόλους που επιτελεί το κάθε μέλος της οικογένειας.
- Να αντιληφθούν τους συναισθηματικούς δεσμούς που ενώνουν τα μέλη της οικογένειας καθώς και την ιδιαίτερη συμβολή της μητέρας προς την κατεύθυνση αυτή.
- Να μπορούν να περιγράφουν με ευκολία την οικογένειά τους.
- Να μπορούν να κάνουν το οικογενειακό τους δέντρο.
- Να κατανοήσουν τη λειτουργία του άρθρου (συνοδεύει μια άλλη λέξη η οποία είναι συνήθως ουσιαστικό) και να μάθουν να το χρησιμοποιούν σωστά.

☑ Προτεινόμενες δραστηριότητες και στρατηγικές διδασκαλίας ανά υποενότητα:

(α) «Οικογενειακές στιγμές»:

- Ο δάσκαλος ζητά από τους μαθητές να περιγράψουν τις εικόνες που υπάρχουν στο συγκεκριμένο μέρος της ενότητας και να ονομάσουν τα πρόσωπα που βλέπουν (π.χ. *πατέρας, μητέρα, παιδί κλπ.*). Στη συνέχεια τους ζητά να εξηγήσουν, πάντα με απλά και δικά τους λόγια, γιατί πιστεύουν ότι πρόκειται για οικογένεια. Ακολουθεί συζήτηση κατά την οποία τα παιδιά εκφράζουν τις απόψεις τους για την οικογένεια, για τη δομή της, για τον τρόπο που λειτουργεί και για τη μεγάλη αξία που έχει για τους ανθρώπους και ιδιαίτερα για τα παιδιά.
- Οι μαθητές, με την καθοδήγηση του δασκάλου, συζητούν για τις απλές αλλά ευτυχισμένες στιγμές της οικογένειας που ενισχύουν τους δεσμούς αγάπης μεταξύ των μελών της (π.χ. φαγητό, γιορτές, παιχνίδια, συζητήσεις, διηγήσεις των μεγάλων, συμβουλές, δώρα, ευχές κλπ.), καθώς και για τις υποχρεώσεις τους (π.χ. εργασία και ανατροφή των παιδιών για τους μεγάλους, διάβασμα και υπακοή για τα ίδια τα παιδιά).
- Επίσης, παρουσιάζουν ο καθένας την οικογένειά του και περιγράφουν τα συναισθήματά τους.
- Τέλος, συζητούν και προσπαθούν να βρουν τους λόγους για τους οποίους μια οικογένεια νιώθει χαρούμενη και ευτυχισμένη.

(β) «Η μητέρα»:

- Ο δάσκαλος συζητά με τους μαθητές το ρόλο, την προσφορά και την ιδιαίτερη συμβολή της μητέρας στην ενότητα και την ευτυχία της οικογένειας.
- Με τη συζήτηση αλλά και την ανάγνωση σχετικών κειμένων (π.χ. ποιημάτων, διηγημάτων, παραμυθιών, παραδόσεων) τα παιδιά συνειδητοποιούν τον λόγο για τον οποίο η μητέρα θεωρείται το πιο αγαπημένο, αλλά και το ιερό πρόσωπο για κάθε άνθρωπο.
- Οι μαθητές συνειδητοποιούν τη λειτουργία του άρθρου και ασκούνται στο να το χρησιμοποιούν σωστά, χωρίς να αποστηθίσουν τους πίνακες κλίσης του. Υπενθυμίζουμε και πάλι ότι οι σχετικές ασκήσεις του βιβλίου είναι απλώς ενδεικτικές.
- Οι ασκήσεις που ακολουθούν και αναφέρονται σε προτάσεις έχουν ως στόχο την ικανότητα δημιουργίας σωστών προτάσεων με συμφωνία ρήματος – υποκειμένου. Η ικανότητα αυτή πρέπει να αποκτηθεί στο συγκεκριμένο στάδιο διαισθητικά, δηλαδή χωρίς τη διατύπωση κανόνων και μόνο με την άσκηση και την επικοινωνιακή χρήση της γλώσσας.

(γ) «Μπαλόνια και τετράγωνα με λέξεις»:

- Η υποενότητα περιέχει ενδεικτικές δραστηριότητες που αποβλέπουν στην εμπέδωση του λεξιλογίου που σχετίζεται με τον θεματικό κύκλο της οικογένειας. Στόχος είναι να κατακτήσουν επαρκώς το λεξιλόγιο αυτό και, παράλληλα, να συνειδητοποιήσουν και να ενισχύσουν τα συναισθήματά τους για τα μέλη της οικογένειάς τους.
- Τέλος, η διδακτική ενότητα μπορεί να κλείσει με ποικίλες δραστηριότητες, μερικές από τις οποίες θα μπορούσαν να είναι και οι εξής:

Να ζωγραφίσουν τα παιδιά την οικογένειά τους ή (και) διάφορες σκηνές από την οικογενειακή τους ζωή. Να περιγράψουν, προφορικά ή (και) γραπτά, τα πρόσωπα της οικογένειάς τους και σκηνές από την οικογενειακή τους ζωή. Να γράψουν με την ευκαιρία κάποιας γιορτής (π.χ. της γιορτής της μητέρας) ένα ποίημα για τη μητέρα τους ή ένα κείμενο (που να συνοδεύεται και από μια δική τους ζωγραφιά) στο οποίο θα περιγράφουν τα συναισθήματά τους γι' αυτήν. Επίσης, μπορούν να παίξουν ποικίλα παιχνίδια ρόλων στα οποία θα υποδύονται κάθε φορά τα μέλη κάποιας οικογένειας. Τέλος, ο δάσκαλος θα μπορούσε να τους αναθέσει να βρουν και να φέρουν στην τάξη ιστορίες, τραγούδια, παραμύθια, ποιήματα, παροιμίες και άλλα κείμενα που αναφέρονται στη μητέρα ή και σε άλλα μέλη της οικογένειας.

Ενότητα 4 «Πάμε για δουλειά»

⊕ Προτεινόμενη διάρκεια: 3-5 ώρες

☒ Διδακτικοί στόχοι:

- Να κατανοήσουν οι μαθητές την αναγκαιότητα αλλά και την αξία της εργασίας για τη ζωή των ανθρώπων, μιας και η εργασία αποτελεί ημερήσια φροντίδα των μελών των οικογενειών της ομάδας – στόχου που ασχολούνται συχνά με ευκαιριακές δουλειές ως ανειδίκευτοι εργαζόμενοι.
- Να αντιληφθούν την έννοια του επαγγέλματος και την επίδραση που αυτό ασκεί στη ζωή και στην προσωπικότητα του ατόμου.
- Να διακρίνουν τα επαγγέλματα σε παραδοσιακά ή σύγχρονα και να βρίσκουν σε καθένα από αυτά μειονεκτήματα και πλεονεκτήματα.
- Να αναγνωρίζουν την προσφορά και να εκτιμούν στον ίδιο βαθμό όλα τα επαγγέλματα.
- Να αντιληφθούν ότι το σημαντικότερο δεν είναι το είδος του επαγγέλματος αλλά η ευσυνειδησία και η εργατικότητα των ανθρώπων και αυτά πρέπει κυρίως να εκτιμούν.

- Να κατακτήσουν δημιουργικά το βασικό με την εργασία και τα επαγγέλματα λεξιλόγιο.
- Να ασκηθούν κατά τρόπο, ώστε να εντοπίζουν τα ουσιαστικά και να τα διακρίνουν από τα υπόλοιπα μέρη του λόγου.

Προτεινόμενες δραστηριότητες και στρατηγικές διδασκαλίας ανά υποενότητα:

(α) «Γιατί έχουμε πολλά επαγγέλματα»:

- Οι μαθητές, με την καθοδήγηση του δασκάλου, κάνουν μια γενική συζήτηση για τα επαγγέλματα, ξεκινώντας από αυτά που υπάρχουν στις εικόνες της υποενότητας. Προσπαθούν να εντοπίσουν πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα και επιχειρούν να καθορίσουν τις προϋποθέσεις άσκησης του καθενός από αυτά (π.χ. σπουδές, εμπειρία, σωματική δύναμη, πνευματικές ικανότητες, θάρρος, επικινδυνότητα κλπ.).
- Πρέπει επίσης να αντιληφθούν την αναγκαιότητα της ύπαρξης όλων των επαγγελμάτων τα οποία λειτουργούν συμπληρωματικά και παρέχουν με τον τρόπο αυτόν όλες τις υπηρεσίες στο κοινωνικό σύνολο (π.χ. ένας κάνει το ψωμί, άλλος φτιάχνει τα ρούχα, άλλος χτίζει τα σπίτια, άλλος μαθαίνει τα παιδιά γράμματα κλπ. και όλοι διευκολύνονται ώστε να ζουν καλά και χωρίς προβλήματα).
- Συζητούν, με τη βοήθεια του δασκάλου, για τα εποχικά επαγγέλματα και προσπαθούν να βρουν τους λόγους για τους οποίους μερικά επαγγέλματα χάνονται και κάποια καινούργια δημιουργούνται.
- Ζητούν πληροφορίες από τα μέλη του οικογενειακού τους περιβάλλοντος σχετικά με τις δουλειές τους και τις μεταφέρουν στην τάξη ή, εάν κάποιοι μαθητές έχουν προσωπικά βιώματα, διηγούνται τις προσωπικές τους εμπειρίες.

(β) «Η δουλειά νικάει τη φτώχεια»:

- Ο δάσκαλος διαβάζει στα παιδιά το παραμύθι του γεωργού και στη συνέχεια ακολουθεί ελεύθερη συζήτηση στην τάξη κατά την οποία οι μαθητές εκφράζουν απορίες, σκέψεις, απόψεις και συμπεράσματα σχετικά με τα καλά της εργασίας
- Κατόπιν, ο δάσκαλος (ή κάποιος μαθητής που έχει τη δυνατότητα) διαβάζει το ποίημα για τον τζίτζικα και το μυρμήγκι και ακολουθεί ανάλογη συζήτηση.
- Οι μαθητές καλούνται να αναφέρουν από τη δική τους εμπειρία παραδείγματα ανθρώπων που ήταν εργατικοί και πέτυχαν στη ζωή τους, καθώς και το αντίθετο.
- Ο δάσκαλος διαβάζει στους μαθητές και άλλες σχετικές ιστορίες γύρω από την εργασία (παραμύθια, παραδόσεις, παροιμίες, διηγήματα, γεγονότα που αναφέρονται στον τύπο κλπ.) και κάνει ανάλογες συζητήσεις.
- Τέλος, ο δάσκαλος αναθέτει στους μαθητές διάφορες εργασίες, όπως αυτές που υπάρχουν στο βιβλίο τους και οι οποίες είναι, όπως έχουμε πει, ενδεικτικές.

(γ) «Η ακροστιχίδα της εργασίας»:

- Οι μαθητές, συνεργαζόμενοι και με τη βοήθεια του δασκάλου, βρίσκουν τις λέξεις της ακροστιχίδας και συζητούν για καθένα από τα αναφερόμενα επαγγέλματα.
- Κατόπιν, ξεκινώντας από τα παραδείγματα του βιβλίου, ασκούνται στο να διακρίνουν τα ουσιαστικά από τα υπόλοιπα μέρη του λόγου και να τα κατηγοριοποιούν σε πρόσωπα, ζώα και πράγματα.

(δ) «Ανεμόμυλοι με λέξεις»:

- Η ενότητα κλείνει με παιχνίδια και δραστηριότητες που αποβλέπουν στον εμπλουτισμό και την ευχερή χρήση του λεξιλογίου που σχετίζεται με τον θεματικό κύκλο της εργασίας. Οι λέξεις που

- έχουν ήδη συναντήσει, καθώς και αυτές που θα μάθουν με το κλείσιμο της ενότητας πρέπει να αποτελέσουν στοιχεία του δικού τους λόγου και αυτό θα γίνει με τη συνεχή άσκηση και χρήση της γλώσσας με επικοινωνιακό τρόπο.
- Ακόμη, οι μαθητές μπορούν να παρατηρούν εικόνες από διάφορα επαγγέλματα και να κάνουν σχετικές συζητήσεις.
  - Επίσης, κάθε μαθητής μπορεί να πει στην τάξη ποιο επάγγελμα θα διαλέξει, όταν μεγαλώσει, και γιατί.
  - Τέλος, μπορούν να παίξουν στην τάξη, διάφορα παιχνίδια όπου θα υποδύονται ρόλους που σχετίζονται με ποικίλα επαγγέλματα (π.χ. σερβιτόρος – πελάτης, γιατρός – ασθενής, δάσκαλος – μαθητής, δικαστής – κατηγορούμενος κλπ.) για να δημιουργούνται κατάλληλες περιστάσεις επικοινωνίας που θα τους βοηθήσουν σε αποτελεσματικότερη και ταχύτερη κατάκτηση του λεξιλογίου.

Ενότητα 5 «Πάμε να πληρώσουμε λογαριασμούς;»

⊕ Προτεινόμενη διάρκεια: 2-4 ώρες

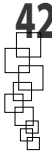
☒ Διδακτικοί στόχοι:

- Να εξοικειωθούν οι μαθητές με τα προϊόντα και τις υπηρεσίες των οργανισμών κοινής ωφέλειας.
- Να αναγνωρίζουν το είδος του λογαριασμού και τον αποστολέα του.
- Να μπορούν να εντοπίζουν εύκολα τη βασική πληροφορία. Να βρίσκουν δηλαδή το συνολικό ποσό που πρέπει να πληρωθεί και τον τρόπο που αυτό επιμερίζεται στο λογαριασμό (π.χ. κατανάλωση νερού, προηγούμενες οφειλές, ΦΠΑ, τέλη κατασκευής έργων, συντήρηση υδρομέτρου κλπ.).
- Να μάθουν τις υπηρεσίες και τα σημεία εξόφλησης των λογαριασμών.
- Να αποκτήσουν επικοινωνιακή ευχέρεια στην εξόφληση των λογαριασμών και να καταστούν ικανοί, ώστε να ζητούν από τους αρμόδιους κάθε πληροφορία ή διευκρίνιση σχετικά με τους λογαριασμούς.
- Να γνωρίζουν τους οργανισμούς κοινής ωφέλειας καθώς και τις κυριότερες δημόσιες υπηρεσίες της πόλης.
- Να μάθουν τα αρκτικόλεξα και τις ιδιότητες των υπαλλήλων των διαφόρων υπηρεσιών.
- Να κατακτήσουν δημιουργικά το σχετικό λεξιλόγιο.
- Να εξοικειωθούν με την έννοια του ρήματος και να καταστούν ικανοί να διακρίνουν τα ρήματα από τα υπόλοιπα μέρη του λόγου.

☒ Προτεινόμενες δραστηριότητες και στρατηγικές διδασκαλίας ανά υποενότητα:

(α) «Λογαριασμοί, πολλοί λογαριασμοί κάθε μήνα»:

- Πέρα από τους λογαριασμούς που υπάρχουν στο βιβλίο, ο δάσκαλος φέρνει (σε φωτοτυπίες) και άλλους λογαριασμούς που έχουν εκδοθεί από τοπικές υπηρεσίες και οργανισμούς και τις μοιράζει στην τάξη, για να γίνει η σχετική διδασκαλία, γύρω από τις πληρωμές και τις υπηρεσίες.
- Οι μαθητές ασκούνται στο να αναγνωρίζουν το είδος του λογαριασμού και να προσλαμβάνουν τις βασικές πληροφορίες (π.χ. ποσό πληρωμής, τόπος πληρωμής, προθεσμία εξόφλησης κλπ.).
- Ασκούνται στο να αποκωδικοποιούν όλα τα στοιχεία του λογαριασμού και να διαβάζουν ακόμη και τις οδηγίες ή συμβουλές που υπάρχουν συνήθως στην πίσω πλευρά του.

– Ξεκινώντας από τις εικόνες του βιβλίου, οι μαθητές, με τη βοήθεια του δασκάλου, κάνουν μια συζήτηση για τον τόπο και τον τρόπο εξόφλησης των λογαριασμών.

(β) «Πόσο μεγάλη είναι η πόλη μας!»

- Οι μαθητές αποκτούν μια συνολική εικόνα της πόλης του Βαλάντη και επιχειρούν να εντοπίσουν τις διάφορες υπηρεσίες και τους οργανισμούς.
- Οι μαθητές, με τη βοήθεια του δασκάλου, συζητούν και εντοπίζουν στη συνέχεια τις υπηρεσίες και τους οργανισμούς της δικής τους πόλης ή περιοχής.
- Συζητούν για το έργο που η κάθε υπηρεσία ή οργανισμός προσφέρει στους κατοίκους.
- Αποκτούν συνολική εικόνα της δικής τους πόλης ή περιοχής μέσα από φωτογραφίες ή χάρτες που φέρνει ο δάσκαλος και μοιράζει στους μαθητές.
- Στη συνέχεια μαθαίνουν τα αρκτικόλεξα των πιο γνωστών οργανισμών και τις ιδιότητες των υπαλλήλων τους. Είναι αυτονόητο ότι όλες αυτές οι γνώσεις αποκτώνται με παιγνιώδη τρόπο και με την ενεργό συμμετοχή όλων των μαθητών.

(γ) «Στην Τράπεζα»:

- Οι μαθητές εξοικειώνονται με τη συγκεκριμένη περίπτωση επικοινωνίας και ασκούνται στο να ενεργούν αποτελεσματικά, όταν χρειαστεί να εξοφλήσουν έναν λογαριασμό. Μαθαίνουν δηλαδή να χρησιμοποιούν δημιουργικά το απαιτούμενο λεξιλόγιο και τις απαραίτητες γλωσσικές δομές για να υλοποιήσουν επιτυχώς τον επικοινωνιακό τους στόχο.
- Ασκούνται στη συμπλήρωση σχετικών εντύπων (π.χ. επιταγής).
- Μαθαίνουν να διακρίνουν τα ρήματα από τα υπόλοιπα μέρη του λόγου και να τα χρησιμοποιούν σωστά στην επικοινωνία τους. Στο παρόν επίπεδο δεν γίνεται συστηματική γραμματική διδασκαλία και η συγκεκριμένη γνώση αποκτάται βασικά με διαισθητικό τρόπο.
- Υπενθυμίζουμε ότι οι σχετικές ασκήσεις του βιβλίου είναι ενδεικτικές.

(δ) «Λέξεις που πετούν με τους...χαρταετούς»:

- Το τελευταίο μέρος της διδακτικής ενότητας περιέχει ενδεικτικές δραστηριότητες που αποβλέπουν στον εμπλουτισμό και την εμπέδωση του λεξιλογίου που σχετίζεται με τον θεματικό κύκλο των πληρωμών και της εξόφλησης λογαριασμών. Στόχος είναι να κατακτήσουν επαρκώς το λεξιλόγιο αυτό και, παράλληλα, να καταστούν ικανοί, ώστε να διεκπεραιώνουν αποτελεσματικά όλες τις σχετικές δραστηριότητες.
- Τέλος, η διδακτική ενότητα είναι δυνατόν να κλείσει με ποικίλες δραστηριότητες, μερικές από τις οποίες θα μπορούσαν να είναι και οι εξής:

Να κατασκευάσουν οι μαθητές τον χάρτη της πόλης ή της συνοικίας τους και να τοποθετήσουν μέσα σ' αυτόν τις δημόσιες υπηρεσίες και τους οργανισμούς κοινής ωφέλειας. Να γνωρίσουν, με τη φροντίδα του δασκάλου, όλα τα είδη των σχετικών εντύπων και να τα μελετήσουν (π.χ. λογαριασμούς όλων των ειδών, επιταγές για αποστολή ή εξόφληση, γραμμάτια, έντυπα αποστολής συστημένου ή δέματος κλπ. Επίσης, μπορούν να παίξουν ποικίλα παιχνίδια ρόλων στα οποία ζεύγη μαθητών θα υποδύονται κάθε φορά τον υπάλληλο και τον πελάτη του οργανισμού ο οποίος θέλει να πληρώσει έναν λογαριασμό, να στείλει μια επιταγή, να ζητήσει μια πληροφορία (π.χ. πώς μπορεί να πάρει ένα δάνειο), να στείλει ένα δέμα ή μια συστημένη επιστολή κλπ. Σε κάθε περίπτωση, η τάξη παρακολουθεί τον διάλογο και σχολιάζει το αποτέλεσμα και κάνει παρατηρήσεις ή προτάσεις για την καλύτερη χρήση της γλώσσας και την αποτελεσματικότερη επίτευξη των επικοινωνιακών στόχων.

☒ Διδακτικοί στόχοι:

- Να κατανοήσουν οι μαθητές τη χρησιμότητα των μέσων συγκοινωνίας στη ζωή των σύγχρονων ανθρώπων.
- Να μάθουν ποια είναι τα σύγχρονα μέσα συγκοινωνίας και να τα κατηγοριοποιήσουν σε μεταφορικά μέσα ξηράς, αέρα και θάλασσας.
- Να προβληματιστούν σχετικά με τους λόγους που αναγκάζουν τους ανθρώπους να μετακινούνται από τόπο σε τόπο.
- Να κατανοήσουν τον τρόπο μετακίνησης των ανθρώπων σε παλαιότερες εποχές ή σε μη ανεπτυγμένες περιοχές του σύγχρονου κόσμου.
- Να εξοικειωθούν με τη χρήση του χάρτη της Ελλάδας και να μάθουν τις κυριότερες πόλεις της χώρας μας.
- Να γνωρίσουν ορισμένα από τα ιστορικά μνημεία των διαφόρων περιοχών της χώρας μας.
- Να ασκηθούν στους πιθανούς τρόπους μετακίνησης με τα μέσα συγκοινωνίας από πόλη σε πόλη της χώρας μας.
- Να αποκτήσουν επικοινωνιακή ευχέρεια ώστε να είναι ικανοί να ζητούν οποιαδήποτε πληροφορία σχετική με τα δρομολόγια των μέσων συγκοινωνίας και να ανταποκρίνονται επαρκώς στις απαιτήσεις της οργάνωσης και πραγματοποίησης ενός ταξιδιού.
- Να κατακτήσουν δημιουργικά το σχετικό λεξιλόγιο.
- Να εκτιμήσουν την αξία του ταξιδιού και της γνωριμίας νέων τόπων και πολιτισμών για τον άνθρωπο.

☒ Προτεινόμενες δραστηριότητες και στρατηγικές διδασκαλίας ανά υποενότητα:

(α) *«Όταν κοιτάς από ψηλά, μοιάζει ο κόσμος ζωγραφιά»:*

- Πέρα από την πρώτη εικόνα του βιβλίου, ο δάσκαλος μπορεί να φέρει στην τάξη και άλλες εικόνες μέσων συγκοινωνίας, ώστε να βοηθηθούν οι μαθητές να τα εντοπίσουν και να τα καταγράψουν με ευκολία.
- Με την ευκαιρία της μελέτης των επόμενων εικόνων, οι μαθητές συζητούν για τα μέσα μεταφοράς σε παλαιότερες εποχές αλλά και σε διάφορες περιοχές του σύγχρονου κόσμου. Καλό είναι να προβληματιστούν και να βρουν οι ίδιοι κάποιους από τους λόγους για τους οποίους χρησιμοποιούντα ακόμη και σήμερα τα ζώα ως μέσα μεταφοράς.
- Οι μαθητές, με τη βοήθεια του δασκάλου, προσπαθούν να βρουν τους λόγους που αναγκάζουν τους ανθρώπους όλων των εποχών να μετακινούνται.
- Εδώ κρίνεται σκόπιμο να γίνει μια σύντομη συζήτηση για τους λόγους μετακίνησης των Τσιγγάνων.

(β) *«Ταξιδεύοντας στην Ελλάδα»:*

- Οι μαθητές ασκούνται στη χρήση του χάρτη της Ελλάδας και μαθαίνουν τα ονόματα των μεγάλων πόλεων και των περιφερειών της χώρας μας (Θράκη, Μακεδονία, Ήπειρος κλπ.).
- Με την ευκαιρία των εικόνων του βιβλίου οι μαθητές συζητούν για σημαντικά ιστορικά μνημεία των διαφόρων περιοχών της χώρας μας αλλά και της περιοχής στην οποία ζουν οι ίδιοι. Από τη συζήτηση πρέπει να φανεί η σχέση της ιστορίας και του πολιτισμού μας με τα μνημεία αυτά.
- Ξεκινώντας από τον διάλογο του Βαλάντη και της Ελευθερίας με τον υπάλληλο του ΟΣΕ, οι μαθητές εξοικειώνονται με τη συγκεκριμένη περίπτωση επικοινωνίας και ασκούνται στο να ενεργούν αποτελεσματικά όταν βρίσκονται σε εκδοτήρια ή σταθμούς μέσων μαζικής μεταφοράς (π.χ. Να

διαβάζουν τους πίνακες δρομολογίων, να πηγαίνουν στη σωστή θυρίδα, να ζητούν τις απαιτούμενες πληροφορίες, να ζητούν πρόσθετες διευκρινίσεις, να βγάζουν εισιτήριο, να ξέρουν τη θέση τους, να βλέπουν αν υπάρχει καθυστέρηση, να ακούν τις αναγγελίες, να προσέρχονται στην ώρα τους κλπ.).

- Οι μαθητές ασκούνται στο να σχεδιάζουν μετακινήσεις ή να οργανώνουν ταξίδια μελετώντας τον χάρτη και κάνοντας όλες τις απαραίτητες ενέργειες (π.χ. ζητούν τηλεφωνικά πληροφορίες για δρομολόγια, κάνουν κρατήσεις θέσεων σε μέσα μαζικής μεταφοράς και σε ξενοδοχεία, ενημερώνονται για ώρες επισκέψεων σε δημόσιους χώρους, μουσεία κλπ.).

(γ) «Οι λέξεις ταξιδεύουν με το αερόστατο»:

- Οι μαθητές ασκούνται κατ' αρχήν, με παιγνιώδη τρόπο, στη συστηματοποίηση και αποσαφήνιση του σχετικού με τα μέσα μεταφοράς λεξιλογίου.
- Ο δάσκαλος, συνεχίζοντας το παιχνίδι του βιβλίου, μπορεί να δώσει στους μαθητές και άλλες σχετικές ερωτήσεις που μπορούν να παίζουν ο καθένας με τον διπλανό του (π.χ. τι οδηγεί ο μηχανοδηγός, ποια μέσα μεταφοράς έχουν έλικες, ποια μέσα μεταφοράς δεν έχουν τροχούς, ποια κινούνται σε ράγες, ποια κινούνται με ηλεκτρικό ρεύμα κλπ.).
- Οι μαθητές ασκούνται επίσης στη δημιουργία προτάσεων σχετικών με το θέμα των μέσων μεταφοράς καθώς επίσης και στη σωστή ομαδοποίηση μιας σχετικής σειράς λέξεων.
- Τέλος, η ενότητα μπορεί να κλείσει με διάφορες δραστηριότητες επικοινωνιακής μορφής οι οποίες να είναι σχετικές με τα μέσα μεταφοράς και τα ταξίδια. Θα μπορούσαν, για παράδειγμα, να παίξουν στην τάξη διάφορα παιχνίδια όπου θα υποδύονται ρόλους που σχετίζονται με τα μέσα μεταφοράς και τα ταξίδια (π.χ. *υπάλληλος εκδοτηρίου και άτομο που θέλει να ταξιδέψει, υπάλληλος ξενοδοχείου και πελάτης που τηλεφωνεί για να κλείσει δωμάτιο* κλπ.). Θα μπορούσαν ακόμη να συζητήσουν για τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα των διαφόρων μέσων μεταφοράς και να πουν ποιο θεωρεί ο καθένας τους ότι είναι το καλύτερο, με επιχειρήματα. Να χωριστούν σε ομάδες και να κάνουν διαφημίσεις για το μέσο μεταφοράς που θεωρούν καλύτερο. Να πάρουν συνέντευξη από τον διπλανό τους (ο οποίος υποδύεται τον πιλότο, τον πλοίαρχο, τον μηχανοδηγό κλπ.) για τις δυσκολίες και τα καλά του επαγγέλματός τους. Να πουν στην τάξη ποιο από τα μέσα συγκοινωνίας θα ήθελε ο καθένας τους να οδηγεί και γιατί. Επίσης θα μπορούσαν να ζωγραφίσουν, να γράψουν κείμενα ή ποιήματα και να διηγηθούν πραγματικές ή φανταστικές ιστορίες με ταξιδιώτες και μέσα μεταφοράς.

Ενότητα 7 «Να μας ζήσουν...»

⊕ Προτεινόμενη διάρκεια: 2-3 ώρες

☒ Διδακτικοί στόχοι:

- Να κατανοήσουν οι μαθητές ότι ο γάμος είναι ένας θεσμός με τον οποίο επικυρώνεται επίσημα η απόφαση ενός άντρα και μιας γυναίκας να ζήσουν μαζί και να δημιουργήσουν οικογένεια.
- Να κατανοήσουν επίσης ότι συνιστά και ένα κοινωνικό γεγονός που προϋποθέτει καλή προετοιμασία και σωστή ρύθμιση μιας σειράς ζητημάτων και λεπτομερειών.
- Να κατακτήσουν επαρκώς το σχετικό λεξιλόγιο.
- Να μπορούν να περιγράφουν διαδικασίες και πρόσωπα.
- Να μπορούν επίσης να περιγράφουν ήθη και έθιμα σχετικά με τον γάμο στις κοινότητες των Τσιγγάνων.

☑ Προτεινόμενες δραστηριότητες και στρατηγικές διδασκαλίας ανά υποενότητα:

(α) «Ο Κώστας και η Σοφία παντρεύονται»:

- Ξεκινώντας από τις εικόνες του βιβλίου, οι μαθητές κάνουν, με τη βοήθεια του δασκάλου, μια γενική συζήτηση για τον θεσμό του γάμου και για τη σημασία του, αφού αποβλέπει στη δημιουργία οικογένειας και στην ανανέωση της κοινωνίας με τον ερχομό νέων ανθρώπων.
- Επιχειρούν να εντοπίσουν τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για να πετύχει ένας γάμος και για να είναι τα μέλη της οικογένειας ευτυχημένα (π.χ. να αγαπούν ο ένας τον άλλον, να έχουν την κατάλληλη ηλικία, να έχουν αποκατασταθεί επαγγελματικά, να γνωρίζουν καλά τους ρόλους και τις υποχρεώσεις τους, να σέβονται και να εκτιμούν ο ένας τον άλλον κλπ.).
- Συζητούν για την προετοιμασία και τις απαιτούμενες διαδικασίες πριν αλλά και κατά τη διάρκεια του γάμου. (π.χ. άδειες, ορισμός της ημερομηνίας και κλείσιμο της εκκλησίας, προσκλήσεις, αγορά νυφικού και όλων των απαραίτητων για την τελετή, ρύθμιση των λεπτομερειών και επιμέρους διαδικασιών κλπ.).
- Αναφέρουν ήθη και έθιμα, περιγράφουν πρόσωπα και διηγούνται γεγονότα που συνέβησαν κατά τη διάρκεια του γάμου.
- Κατακτούν δημιουργικά ένα βασικό λεξιλόγιο που σχετίζεται με τον θεματικό κύκλο του γάμου και τις σχετικές διαδικασίες (π.χ. άδεια γάμου, νεόνυμφοι, γαμήλιο ταξίδι, μήνας του μέλιτος, πρόσκληση, τελετή κλπ.).

(β) «Μετά τον γάμο...γλέντι και χορός»:

- Στην παρούσα υποενότητα οι μαθητές, έχοντας ως βάση τις εικόνες του βιβλίου, περιγράφουν το γλέντι που ακολουθεί μετά την τελετή του γάμου. Στόχος είναι να αντιληφθούν αλλά και να βιώσουν τη χαρά των γνωστών και συγγενών για τη δημιουργία μιας νέας οικογένειας.
- Με την ευκαιρία των τραγουδιών που υπάρχουν στο βιβλίο, οι μαθητές αναφέρονται σε τραγούδια του γάμου της δικής τους κοινότητας. Επιχειρούν, με τη βοήθεια του δασκάλου, να αντιληφθούν το νόημά τους και περιγράφουν τον τρόπο με τον οποίο τα τραγούδια αυτά τραγουδιούνται και χορεύονται. Επίσης, με την ευκαιρία της μελέτης των αποσπασμάτων των έργων του Παλαμά, ο διδάσκων μπορεί να κάνει σχετικές αναφορές και σε άλλους λογοτέχνες.
- Περιγράφουν έθιμα που σχετίζονται με το γλέντι του γάμου και την αποχώρηση των καλεσμένων.
- Τέλος, η διδακτική ενότητα μπορεί να κλείσει με ποικίλες δραστηριότητες που θα σχετίζονται με τον γάμο και τα γαμήλια έθιμα και τα τραγούδια. Για παράδειγμα, οι μαθητές θα μπορούσαν να ζωγραφίσουν σκηνές από έναν γάμο, να διηγηθούν περιστατικά που συνέβησαν σε γάμους, να καταγράψουν έθιμα και να φέρουν στην τάξη τραγούδια του γάμου. Θα μπορούσαν ακόμη να τραγουδήσουν κάποια από τα τραγούδια αυτά, παίζοντας οι ίδιοι διάφορα μουσικά όργανα.

Ενότητα 1 «Τα σχολεία ανοίξανε παντού»

⊕ Προτεινόμενη διάρκεια: 2-4 ώρες

☒ Διδακτικοί στόχοι:

- Να εξοικειωθούν οι μαθητές με τις συνήθειες και τους κανόνες της σχολικής ζωής και να υιοθετήσουν ανάλογη συμπεριφορά.
- Να αναπτύξουν επαρκή επικοινωνιακό λόγο σχετικά με τη σχολική ζωή και τις σχολικές δραστηριότητες.
- Να δημιουργήσουν σωστές κοινωνικές σχέσεις με τους συμμαθητές τους και τα υπόλοιπα μέλη της σχολικής κοινότητας.
- Να κατακτήσουν το απαιτούμενο λεξιλόγιο και τις βασικές γλωσσικές δομές που σχετίζονται με τη ζωή και τη λειτουργία του σχολείου.
- Να ασκηθούν, ώστε να παρατηρούν και να περιγράφουν με ακρίβεια σκηνές και γεγονότα που διαδραματίζονται στο σχολείο και στην τάξη τους.
- Να μπορούν να κάνουν προτάσεις για βελτίωση των συνθηκών λειτουργίας αλλά και της αισθητικής του σχολικού χώρου.

☒ Προτεινόμενες δραστηριότητες και στρατηγικές διδασκαλίας ανά υποενότητα:(α) *«Στην Ελλάδα και...στον κόσμο»:*

- Ο δάσκαλος καλωσορίζει τους μαθητές, τους εύχεται «καλή χρονιά» και παρουσιάζει τους καινούργιους κανόνες την πρώτη γνωριμία τους με την τάξη.
- Στη συνέχεια οι μαθητές, ξεκινώντας από τις αρχικές εικόνες, συζητούν για το άνοιγμα των σχολείων, περιγράφουν ελεύθερα τα συναισθήματά τους και εκφράζουν τις προσδοκίες και τα όνειρά τους για τη νέα σχολική χρονιά που αρχίζει.
- Συζητούν τις συνήθειες που υπάρχουν σε διάφορα σχολεία του κόσμου και τις συγκρίνουν με ανάλογες δικές τους.

(β) *«Τόσα κι άλλα τόσα ακούμε στην αυλή του σχολείου την πρώτη μέρα»:*

- Οι μαθητές, αφού διαβάσουν τους διαλόγους και τα κείμενα της εικονογραφημένης σελίδας, συζητούν και κάνουν τα σχετικά σχόλια.
- Περιγράφουν ανάλογες εικόνες και διαλόγους που άκουσαν την πρώτη μέρα στην αυλή του δικού τους σχολείου.
- Με την ευκαιρία της σχετικής συζήτησης, οι μαθητές ασκούνται στο να συστήνουν ένα νέο πρόσωπο σε γνωστούς και φίλους τους.
- Ευαισθητοποιούνται στο να αντιμετωπίζουν σωστά και να προστατεύουν τους μικρούς μαθητές της πρώτης τάξης, που έρχονται για πρώτη φορά στο σχολείο.
- Μαθαίνουν να περιγράφουν ένα άτομο, αναφέροντας τα βασικά του χαρακτηριστικά.
- Ασκούνται στη χρήση λέξεων που δηλώνουν συναισθηματικές καταστάσεις.

(γ) *«Στολίζω την τάξη μου»:*

- Οι μαθητές, με τη συζήτηση και τις παραινέσεις του δασκάλου, μαθαίνουν να σέβονται την αίθουσα διδασκαλίας (και γενικότερα τον χώρο του σχολείου) και να τη διατηρούν καθαρή και όμορφη.

- Οι παρεμβάσεις για την αισθητική της τάξης πρέπει να γίνονται ύστερα από συζήτηση και να αποτελούν απόφαση των ίδιων των παιδιών. Κάθε πρόταση (που μπορεί να τεθεί γραπτά και προφορικά) συζητείται στην τάξη, ακούγονται τα διάφορα επιχειρήματα υπέρ ή κατά, και οι τελικές αποφάσεις λαμβάνονται με πλειοψηφία.
- Για να ασκηθούν οι μαθητές στη διεξαγωγή μιας παρόμοιας συζήτησης τους δίνονται στο βιβλίο ορισμένες ενδεικτικές δομές με τις οποίες μπορούν να εισάγουν την πρότασή τους ή να ξεκινούν την επιχειρηματολογία τους.
- Τέλος, πέρα από το κρυπτόλεξο που υπάρχει στο βιβλίο, η διδακτική ενότητα μπορεί να κλείσει με ποικίλες δραστηριότητες επικοινωνιακού τύπου τις οποίες θα σχεδιάσει ο δάσκαλος. Ενδεικτικά αναφέρουμε τις ακόλουθες:
 Να ζωγραφίσουν τα παιδιά σκηνές από την πρώτη μέρα του σχολείου ή από τη δική τους τάξη. Να περιγράψουν, προφορικά ή (και) γραπτά, διάφορες σκηνές από τη σχολική τους ζωή. Να περιγράψουν το σχολείο ή (και) την τάξη τους και να εκφράσουν αβίαστα τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους. Να γνωρίσουν καλά τον διπλανό τους και να τον περιγράψουν. Να οργανώσουν μια μικρή γιορτή για την υποδοχή των νέων συμμαθητών τους. Να ορίσουν, ύστερα από σχετική συζήτηση, κανόνες συμπεριφοράς στην τάξη (π.χ. πώς μπαίνουμε, πώς βγαίνουμε, τι προσέχουμε για την ασφάλειά μας, σηκώνουμε το χέρι μας, δεν διακόπτουμε ούτε ειρωνευόμαστε τον συμμαθητή μας, λύνουμε με ειρηνικό τρόπο τις διαφορές μας κλπ.).

Ενότητα 2 «Η φιλία»

⊕ Προτεινόμενη διάρκεια: 3-5 ώρες

☒ Διδακτικοί στόχοι:

- Να κατανοήσουν οι μαθητές τη μεγάλη σημασία της φιλίας για τον άνθρωπο και ιδιαίτερα για το παιδί.
- Να αντιληφθούν ότι η πραγματική φιλία είναι ένα αγνό συναίσθημα χωρίς υστεροβουλία.
- Να διακρίνουν τα κυριότερα χαρακτηριστικά της σωστής φιλίας.
- Να είναι προσεκτικοί στην επιλογή των φίλων.
- Να μπορούν να περιγράψουν τους φίλους τους αλλά και τα συναισθήματα που νιώθουν γι' αυτούς.
- Να κατακτήσουν δημιουργικά το βασικό λεξιλόγιο που σχετίζεται με τον θεματικό κύκλο της φιλίας.

☑ Προτεινόμενες δραστηριότητες και στρατηγικές διδασκαλίας ανά υποενότητα:

(α) «Ας γίνουμε φίλοι»:

- Οι μαθητές, ξεκινώντας από το διάλογο και τις αρχικές εικόνες, κάνουν, με τη βοήθεια του δασκάλου, μια πρώτη συζήτηση για το θέμα της φιλίας.
- Με την ευκαιρία των τηλεφωνικών συνομιλιών που υπάρχουν στο βιβλίο, οι μαθητές ασκούνται στον τρόπο που μιλούν από το τηλέφωνο (π.χ. 'παρακαλώ', 'τι θέλετε', 'ποιον θέλετε', 'ποιος τον ζητάει παρακαλώ', 'συγγνώμη, μήπως θα μπορούσα να μιλήσω στον...' κλπ.).
- Στη συνέχεια συζητούν για τον τρόπο που μιλούν με τους φίλους τους, είτε στο τηλέφωνο, είτε ζωντανά (π.χ. δε μιλούν σε πληθυντικό, ο τόνος τους είναι οικείος κλπ.).
- Συζητούν στην τάξη και κάνουν μια πρώτη διάκριση ανάμεσα στα άτομα της παρέας και στους προσωπικούς τους φίλους.

(β) «*Διαλέγουμε τους φίλους μας*»:

- Με αφορμή τις απόψεις του Γιάννη και της Ελένης, οι μαθητές αναφέρουν τους λόγους για τους οποίους ο καθένας απ' αυτούς διάλεξε τους φίλους του.
- Στη συνέχεια, με την ευκαιρία των σχετικών ασκήσεων του βιβλίου, συζητούν για το ποια πρέπει να είναι γενικά τα κριτήρια επιλογής των φίλων τους. Τα συμπεράσματα στα οποία καταλήγουν μπορούν να γράφονται στον πίνακα.
- Ασκούνται στο να περιγράφουν προφορικά ή (και) γραπτά ο καθένας τον φίλο ή τη φίλη του.
- Βρίσκουν το νόημα των παροιμιών που υπάρχουν στη διδακτική ενότητα.
- Ασκούνται σε δημιουργική χρήση του σχετικού με τη φιλία λεξιλογίου.

(γ) «*Όταν έχεις τέτοιους φίλους, τι τους θέλεις τους εχθρούς*»:

- Ο δάσκαλος (ή κάποιος μαθητής) διαβάζει τον μύθο του Αισώπου και στη συνέχεια η τάξη σχολιάζει το περιεχόμενό του. Ακολουθεί συζήτηση και οι μαθητές οδηγούνται στο να διακρίνουν την πραγματική από την πλαστή ή υποκριτική φιλία.
- Οι μαθητές οδηγούνται στο να κατανοήσουν ότι το κίνητρο της πραγματικής φιλίας είναι η αγάπη και η *‘αμοιβαία εκτίμηση’*, όπως αναφέρεται και στο σταυρόλεξο που ακολουθεί. *‘Φιλία’* που στηρίζεται σε άλλα κίνητρα (π.χ. συμφέρον, κέρδος, εκμετάλλευση κλπ.) δεν είναι πραγματική και συνήθως έχει αρνητικά αποτελέσματα.
- Στη συνέχεια συζητούν τι θα έκανε ένας πραγματικός φίλος στην περίπτωση του αισώπειου μύθου, και διηγούνται ανάλογα περιστατικά (αρνητικής ή σωστής φιλίας) από την προσωπική τους εμπειρία ή από το περιβάλλον τους.
- Τέλος, οι παιγνιώδεις δραστηριότητες που θα μπορούσαν να υλοποιηθούν στην τάξη για την εμπέδωση και τη βίωση της έννοιας της πραγματικής φιλίας είναι πολυάριθμες και ποικίλες και έχουν να κάνουν με την καθημερινή ζωή και τις ανθρώπινες σχέσεις τόσο των ίδιων των παιδιών, όσο και των υπόλοιπων μελών της οικογενείας τους. Για παράδειγμα, οι μαθητές θα μπορούσαν να βρουν χαρακτηριστικές περιπτώσεις αγνής φιλίας που έμειναν στην ιστορία (π.χ. Δάμων και Φιντίας, Αχιλλέας και Πάτροκλος, Φίλιππος και Ναθαναήλ κλπ.) και να τις σχολιάσουν. Επίσης, μπορούν να παίξουν ποικίλα παιχνίδια ρόλων στα οποία θα υποδύονται κάθε φορά φίλους που ενεργούν κάτω από συγκεκριμένες συνθήκες, συνήθως δύσκολες. Η τάξη σχολιάζει κάθε φορά τις ενέργειες των φίλων και χαρακτηρίζει το είδος της φιλίας. Τέλος, ο δάσκαλος θα μπορούσε να αναθέσει στους μαθητές να βρουν και να φέρουν στην τάξη διηγήσεις, μύθους, τραγούδια, παραμύθια, ποιήματα, παροιμίες και άλλα κείμενα που αναφέρονται στη φιλία και να τα παρουσιάσουν στην τάξη.

Ενότητα 3 «Σπίτι μου, σπιτάκι μου»

⊕ Προτεινόμενη διάρκεια: 4-6 ώρες

☒ Διδακτικοί στόχοι:

- Να αντιληφθούν οι μαθητές τη σημασία της κατοικίας για τον άνθρωπο.
- Να συνειδητοποιήσουν τους συναισθηματικούς δεσμούς των ατόμων με το σπίτι στο οποίο κατοικούν. Το σπίτι είναι για όλους ένας χώρος ιερός.
- Να γνωρίσουν τα διάφορα είδη κατοικιών (π.χ. μονοκατοικία, πολυκατοικία, μεζονέτα, καλύβα, ουρανοξύστης, αγροικία κλπ.) και να τα συνδυάσουν με τον χώρο και το περιβάλλον (π.χ. πόλη, χωριό, χωράφια, οικισμός, γειτονιά κλπ.).
- Να μάθουν τους βασικούς εσωτερικούς χώρους του σπιτιού και τη χρήση του καθενός (στην κουζίνα μαγειρεύουμε και τρώμε, στο υπνοδωμάτιο κοιμόμαστε, στο σαλόνι καθόμαστε κλπ.).

- Να μπορούν να περιγράψουν ένα σπίτι εσωτερικά και εξωτερικά.
- Να κατακτήσουν το σχετικό λεξιλόγιο.
- Να μπορούν να εκφράζουν τα προσωπικά τους συναισθήματα και την ιδιαίτερη αγάπη για το σπίτι τους.
- Να γράφουν ένα γράμμα σε φιλικό τους πρόσωπο και να βάζουν σωστά τα στοιχεία του αποστολέα και του παραλήπτη στον φάκελο.

☑ Προτεινόμενες δραστηριότητες και στρατηγικές διδασκαλίας ανά υποενότητα:

(α) «Μένω σε κάποια γειτονιά...»:

- Ο δάσκαλος κάνει ερωτήσεις στους μαθητές και συζητά μαζί τους για τα διάφορα είδη κατοικιών, στηριγμένος κατ' αρχήν στις εικόνες του εγχειριδίου. Στη συνέχεια συζητούν για την περιοχή στην οποία ζουν οι μαθητές και για τα είδη των σπιτιών που υπάρχουν εκεί. Αν μάλιστα αυτό είναι δυνατόν, βγαίνει με τους μαθητές του στο προαύλιο του σχολείου και παρατηρούν τα διάφορα σπίτια που υπάρχουν τριγύρω. Επαναλαμβάνουμε ότι οι ερωτήσεις του βιβλίου του μαθητή είναι ενδεικτικές και ότι μπορούν να συμπληρωθούν με πολλές άλλες.
- Συζητούν και συνειδητοποιούν τη συναισθηματική σχέση του ανθρώπου με το σπίτι του.
- Μαθαίνουν να απαντούν σωστά στο ερώτημα «πού μένεις;», δίνοντας τη διεύθυνση του σπιτιού τους.
- Μαθαίνουν να σχεδιάζουν και να περιγράφουν (προφορικά και γραπτά) το σπίτι τους.
- Ασκούνται στη δημιουργική χρήση του σχετικού λεξιλογίου.

(β) «Το μικρό μου...βασιλείο»:

- Ο δάσκαλος (ή κάποιος μαθητής) διαβάσει το κείμενο με τον τίτλο «Η γωνιά μου» και στη συνέχεια οι μαθητές, με τη βοήθεια του δασκάλου, σχολιάζουν το περιεχόμενό του και απαντούν σε σχετικά ερωτήματα. Η ερώτηση και η άσκηση που ακολουθούν είναι απλώς ενδεικτικές.
- Ξεκινώντας από την εικόνα που έχει το δωμάτιο του Γιάννη, περιγράφουν το δικό τους δωμάτιο ή τον χώρο στον οποίο διαβάζουν και συζητούν για την τάξη και την καθαριότητα που πρέπει να έχει ο προσωπικός τους χώρος.
- Με αφορμή την επόμενη άσκηση, συζητούν για τους κανόνες συμπεριφοράς που πρέπει να ισχύουν, όταν μοιράζονται τον ίδιο χώρο περισσότερα από ένα άτομα.

(γ) «Αλλάζοντας σπίτι»:

- Οι μαθητές, ξεκινώντας από την περίπτωση του Γιώργου που πηγαίνει σε άλλη πόλη, συζητούν για τους λόγους που οι άνθρωποι είναι υποχρεωμένοι να αλλάξουν σπίτι (π.χ. νοικιασμένο σπίτι, μετάθεση των γονιών, εύρεση καλύτερης εργασίας σε άλλο μέρος κλπ.).
- Προσπαθούν να βρουν και να περιγράψουν τα συναισθήματα των ανθρώπων που αλλάζουν σπίτι και φεύγουν μακριά (π.χ. νιώθουν λύπη που αφήνουν το σπίτι που αγάπησαν, χάνουν τους φίλους τους κλπ.).
- Οι μαθητές διαβάζουν τις μικρές αγγελίες και ασκούνται στο να τις αποκωδικοποιούν σωστά.
- Τέλος, οι μαθητές ασκούνται στο να γράφουν ένα γράμμα σε φίλο ή συγγενικό τους πρόσωπο και μαθαίνουν να βάζουν σωστά τα στοιχεία του αποστολέα και του παραλήπτη.
- Η ενότητα μπορεί να κλείσει με παιγνιώδεις δραστηριότητες επικοινωνιακού τύπου που θα συμβάλουν στην ευχερή κατάκτηση και δημιουργική χρήση του λεξιλογίου και των γλωσσικών δομών που σχετίζονται με τον θεματικό κύκλο του σπιτιού. Στόχος μας είναι όχι μόνο να αποκτήσουν πληροφορίες γύρω από το σπίτι, αλλά και να μάθουν να το αγαπούν.
- Για παράδειγμα, οι μαθητές θα μπορούσαν να επισκεφθούν με τον δάσκαλό και να γνωρίσουν από κοντά (εξωτερικά και εσωτερικά) διάφορα είδη σπιτιών που υπάρχουν στην περιοχή τους,

τα οποία στη συνέχεια θα σχεδιάσουν, θα ζωγραφίσουν και θα περιγράψουν (προφορικά και γραπτά) στη τάξη τους. Θα μπορούσαν ακόμα να αναζητήσουν και να φέρουν στην τάξη τους διηγήματα, ποιήματα, παροιμίες, τραγούδια και διάφορα άλλα κείμενα που έχουν ως θέμα το σπίτι. Να φέρουν επίσης στην τάξη φωτογραφίες από σπίτια άλλων τόπων, άλλων πολιτισμών ή χωρών ή και των αρχαίων Ελλήνων και να συζητήσουν, με τη βοήθεια του δασκάλου, γιατί τα σπίτια είναι διαφορετικά κατά τόπους και εποχές.

Ενότητα 4 «Η οικογένειά μου κι εγώ»

⊕ Προτεινόμενη διάρκεια: 2-4 ώρες

☒ Διδακτικοί στόχοι:

- Η παρούσα διδακτική ενότητα πρέπει να αντιμετωπιστεί ως συμπληρωματική και να διδαχθεί σε συσχετισμό με την 3^η ενότητα του δευτέρου επιπέδου.
- Να κατανοήσουν οι μαθητές ότι η οικογένεια, αν και έχει πάντοτε τους ίδιους στόχους, εμφανίζεται εντούτοις με διάφορες μορφές.
- Να αναζητήσουν τις πιθανές αιτίες που συμβάλλουν στη διαφοροποίηση των οικογενειών.
- Να αντιληφθούν ότι ο συνδετικός κρίκος της οικογένειας είναι η αγάπη μεταξύ των μελών της και, αν αυτή δεν υπάρχει, διαλύεται η οικογένεια.
- Να μπορούν οι μαθητές να διαβάζουν, αλλά και να κάνουν και οι ίδιοι το οικογενειακό τους δέντρο.
- Να διακρίνουν τους βασικούς ρόλους των μελών της οικογένειας και, παράλληλα, να αντιλαμβάνονται την αξία της αλληλοβοήθειας.
- Να βιώνουν τις ευτυχισμένες στιγμές της οικογενειακής ζωής και να καταβάλλουν κάθε δυνατή προσπάθεια για την ενότητα και την ευτυχία της οικογένειάς τους.
- Να αντιληφθούν ότι στο πλαίσιο της λειτουργίας της οικογένειας τα μέλη της έχουν δικαιώματα, αλλά και υποχρεώσεις. Η τήρηση των υποχρεώσεων συμβάλλει αποφασιστικά στην ενότητα και την ευτυχία της οικογένειας.
- Τέλος, οι μαθητές πρέπει να νιώθουν ικανοποιημένοι και περήφανοι για τη δική τους οικογένεια.

☒ Προτεινόμενες δραστηριότητες και στρατηγικές διδασκαλίας ανά υποενότητα:

(α) «Μας ενώνει η αγάπη»:

- Ο δάσκαλος (ή κάποιος μαθητής) διαβάζει τα κείμενα και στη συνέχεια γίνεται συζήτηση στην τάξη για τις διαφορετικές μορφές της οικογένειας που εμφανίζεται σε καθένα από αυτά.
- Οι μαθητές, αφού διευκρινίσουν το περιεχόμενο των κειμένων και απαντήσουν σε ερωτήσεις, όπως αυτές του βιβλίου, μελετούν τις εικόνες και προσπαθούν να ανακαλύψουν τις αιτίες για τις οποίες η μορφή της οικογένειας εμφανίζει αυτή την ποικιλία (π.χ. γέννηση παιδιών, θάνατοι ή χωρισμοί γονέων, παρουσία ή όχι παππούδων, οικογένειες χωρίς παιδιά, ανύπαντρα άτομα κλπ.).
- Στη συνέχεια οι μαθητές περιγράφουν τη δική τους οικογένεια, ζωγραφίζουν τα μέλη της και, αφού πάρουν τις σχετικές πληροφορίες από τους γονείς τους, σχεδιάζουν το οικογενειακό τους δέντρο.
- Με την ευκαιρία της σχεδίασης του οικογενειακού δέντρου, ασκούνται στη χρήση του λεξιλογίου που σχετίζεται με τις οικογενειακές συγγενικές σχέσεις (π.χ. πατέρας-μπαμπάς, μητέρα-μάννα-μαμά, γιος, κόρη, αδερφός, αδερφή, παππούς, γιαγιά, εγγονός, εγγονή).

(β) «Σήμερα είναι Κυριακή»:

- Ο δάσκαλος (ή κάποιος μαθητής) διαβάσει το κείμενο της υποενότητας και στη συνέχεια οι μαθητές, με την καθοδήγηση του δασκάλου, συζητούν για τις απλές αλλά ευτυχημένες στιγμές της οικογένειας που ενισχύουν τους δεσμούς αγάπης μεταξύ των μελών της (όπως είναι η κυριακάτικη αργία και το κυριακάτικο τραπέζι στο οποίο μαζεύονται όλοι), καθώς και για τις υποχρεώσεις τους (να βοηθήσουν τη μητέρα που εργάζεται όλες τις μέρες της εβδομάδας).
- Οι μαθητές περιγράφουν αντίστοιχες ευτυχημένες ώρες που έζησαν ή ζουν με την οικογένειά τους τις Κυριακές, τις γιορτές ή με την ευκαιρία κάποιου άλλου γεγονότος και επισημαίνουν τη δική τους συμμετοχή στη λειτουργία και την ευτυχία της οικογένειας.

(γ) «Βόηθα με να σε βοηθώ...»:

- Η οικογένεια δεν χρειάζεται τη βοήθεια και τη συμμετοχή των παιδιών μόνο τις Κυριακές αλλά κάθε μέρα. Οι μαθητές ξεκινώντας από τις εικόνες και τα σχόλια του βιβλίου συζητούν για τις υποχρεώσεις τους και για την ανάγκη καθημερινής προσφοράς αλλά και σωστής σχέσης με την οικογένειά τους.
- Συζητούν ιδιαίτερα για τις περιπτώσεις παιδιών που αφιερώνονται ολοκληρωτικά στην οικογένειά τους και δεν φροντίζουν για το δικό τους μέλλον.
- Οι μαθητές οδηγούνται με τη συζήτηση και τις κατάλληλες ερωτήσεις από τον δάσκαλο στο συμπέρασμα ότι η τήρηση των υποχρεώσεων συμβάλλει αποφασιστικά όχι μόνο στην ευτυχία της οικογένειας αλλά και στην επιτυχία των ίδιων των παιδιών στη ζωή τους.
- Τέλος η διδακτική ενότητα θα μπορούσε να κλείσει με ποικίλες δραστηριότητες επικοινωνιακής μορφής και συγκεκριμένα: Να συζητήσουν τις απαιτήσεις και τις δυσκολίες της οικογενειακής ζωής για να καταλήξουν στο συμπέρασμα ότι η δημιουργία της οικογένειας προϋποθέτει ανάλογη ηλικία, ωριμότητα και επαγγελματική αποκατάσταση. Χωρίς αυτά, η οικογένεια δεν λειτουργεί σωστά και δύσκολα πετυχαίνει τους στόχους της. Τέλος, με την ευκαιρία της μελέτης των τσιγγάνικων παροιμιών, οι μαθητές μπορούν να αναζητήσουν και άλλα κείμενα (π.χ. παραμύθια, παραδόσεις, μύθους, διηγήσεις κλπ.) που υπάρχουν στη γλώσσα τους και αναφέρονται στην οικογένεια. Να τα σχολιάσουν και να τα συγκρίνουν με αντίστοιχα κείμενα της νέας Ελληνικής επισημαίνοντας ομοιότητες και διαφορές.

Ενότητα 5 «Ο χρόνος και οι άνθρωποι»

⊕ Προτεινόμενη διάρκεια: 3-5 ώρες

☒ Διδακτικοί στόχοι:

- Η παρούσα διδακτική ενότητα πρέπει να θεωρηθεί ως συμπληρωματική και να διδαχθεί σε συσχέτισμό με τη 2^η ενότητα του δευτέρου επιπέδου.
- Να εξοικειωθούν οι μαθητές με τη λειτουργία και τη χρήση του ρολογιού.
- Να ασκηθούν, ώστε να προγραμματίζουν τις δραστηριότητές τους και να οργανώνουν τη ζωή τους με βάση τις ώρες της ημέρας, γενικά, τον χρόνο.
- Να κατακτήσουν το απαιτούμενο λεξιλόγιο και τις ανάλογες γλωσσικές δομές που θα τους επιτρέπουν να ανταποκρίνονται με επάρκεια σε περιστάσεις επικοινωνίας σχετικές με τον χρόνο.
- Να αντιληφθούν ότι ο χρόνος συνιστά μια αδιάκοπη συνέχεια την οποία οι άνθρωποι διαιρούν, για να διευκολύνονται, σε επιμέρους τμήματα ή μονάδες τις οποίες όχι μόνο πρέπει να γνωρίζουν αλλά και να μπορούν να συσχετίζουν μεταξύ τους (π.χ. να γνωρίζουν τη σχέση λεπτού – ώρας, ώρας – ημέρας, ημέρας – εβδομάδας, ημέρας – μήνα, μήνα – έτους κλπ.).

- Να τοποθετούν περιστατικά της καθημερινής τους ζωής αλλά και γενικότερα φαινόμενα ή γεγονότα στη ροή του χρόνου (π.χ. *καθημερινή απασχόληση, διαδοχή των ημερών, αργίες, γιορτές, εποχιακές εργασίες, διακοπές, διαδοχή μηνών, εποχών, ετών κλπ.*) και να μπορούν να τα συσχετίζουν χρονικά, αντιλαμβανόμενοι την έννοια του προτερόχρονου, του ταυτόχρονου και του σύγχρονου.

☑ Προτεινόμενες δραστηριότητες και στρατηγικές διδασκαλίας ανά υποενότητα:

- (α) *«Η ώρα ποτέ δεν σταματά, έχει τον τρόπο της πάντα να περνά...»:*
- Οι μαθητές συζητούν για το ρολόι, για τη λειτουργία και τη χρήση του και επισημαίνουν την αξία που έχει η ώρα για τον προγραμματισμό των δραστηριοτήτων και γενικά για τη ζωή των ανθρώπων.
  - Στη συνέχεια αναφέρουν τα διάφορα είδη ρολογιών που οι ίδιοι γνωρίζουν (π.χ. ηλεκτρονικά, κουρδιστά, χεριού, τσέπης, επιτραπέζια ή ξυπνητήρια, ρολόγια τοίχου, εκκρεμή, ρολόγια πλατείας, εκκλησιών κλπ.). Η συζήτηση πρέπει να καταλήξει στο λογικό συμπέρασμα ότι η τεράστια αυτή ποικιλία των ρολογιών οφείλεται στην ανάγκη των ανθρώπων να γνωρίζουν κάθε στιγμή την ώρα.
  - Ασκοούνται στο να ρωτούν σωστά κάποιον άλλον για να μάθουν τι ώρα είναι, αλλά και να απαντούν σωστά οι ίδιοι, όταν κάποιος άλλος τους ρωτά για την ώρα.
  - Μαθαίνουν να διαβάζουν τα δρομολόγια από τους σχετικούς πίνακες και να ακούν προσεκτικά τις αναγγελίες για αφίξεις και αναχωρήσεις σε αεροδρόμια και σε σταθμούς λεωφορείων, τρένων κλπ.
  - Ασκοούνται, ώστε να αποκτήσουν επικοινωνιακή ευχέρεια που θα τους επιτρέψει να ζητούν σωστά και με άνεση κάθε πληροφορία σχετική με τον χρόνο (π.χ. *-Παρακαλώ, τι ώρα έχετε; -Σας παρακαλώ, τι ώρα έχει τρένο για Θεσσαλονίκη; -Θα ήθελα ένα εισιτήριο δεύτερης θέσης για το τρένο των 9 αύριο το πρωί κλπ.*).
  - Μαθαίνουν επίσης τη μέτρηση της ώρας σε δωδεκάωρη (π.μ. και μ.μ.) και σε εικοσιτετράωρη βάση και μπορούν να διακρίνουν την ώρα σωστά και με τους δυο τρόπους (π.χ. να αντιλαμβάνονται ότι πρόκειται για την ίδια ώρα, όταν λέμε 5.00' μ.μ. ή 17.00').
  - Οι μαθητές ασκούνται επίσης στο να προγραμματίζουν και να τοποθετούν σωστά τις δραστηριότητές τους μέσα στην εβδομάδα και να τις συσχετίζουν με το σχολικό πρόγραμμα αλλά και την αργία του Σαββατοκύριακου (π.χ. *-την Τετάρτη το απόγευμα θα πληρώσω τους λογαριασμούς, -το Σάββατο θα πάω με τον πατέρα μου στη λαϊκή κλπ.*).
- (β) *«Γρήγορα περνά ο καιρός...»:*
- Με την ευκαιρία της ανάγνωσης του παραμυθιού, τα παιδιά συζητούν για τους μήνες και μαθαίνουν τα ονόματά τους.
  - Στη συνέχεια συζητούν για τις εποχές του έτους, για τη διαδοχή τους και περιγράφουν τη μορφή της φύσης σε καθεμιά από αυτές.
  - Συσχετίζουν τις εποχές με το έτος και τους μήνες και εντάσσουν μέσα στο χρονικό πλαίσιο του έτους και δικές τους δραστηριότητες (π.χ. *-το καλοκαίρι θα πάω με την οικογένειά μου στην Κρήτη, -του χρόνου θα είμαι στην τέταρτη τάξη κλπ.*).
  - Μαθαίνουν να χρησιμοποιούν σωστά τις λέξεις: *(ε)φέτος, πέρ(υ)σι, του χρόνου.*
  - Τέλος, οι μαθητές μπορούν να εμπλακούν σε ποικίλες δραστηριότητες που θα αποβλέπουν σε σκόπιμη παραγωγή λόγου σχετικού με τον θεματικό κύκλο του χρόνου. Για παράδειγμα, θα μπορούσαν να ζωγραφίσουν κάτι σχετικό και στη συνέχεια να περιγράψουν με λόγια αυτό που ζωγράρισαν. Θα μπορούσαν να ανακοινώσουν ο καθένας τα σχέδιά του για το επόμενο καλοκαίρι ή τον επόμενο χρόνο. Να εκφράσουν τα συναισθήματά τους για τις διάφορες εποχές

του χρόνου. Να αναζητήσουν και να φέρουν στην τάξη ποιήματα, παραμύθια, παροιμίες, παραδόσεις και άλλα κείμενα σχετικά με τον χρόνο. Θα μπορούσαν ακόμα να παίξουν διάφορα παιχνίδια ρόλων με τα οποία θα εντάσσονται σε ποικίλες περιστάσεις επικοινωνίας σχετικές με τη θεματική ενότητα κλπ.

Ενότητα 6 «Η ζωή μας στην πόλη»

⊕ Προτεινόμενη διάρκεια: 3-5 ώρες

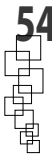
☒ Διδακτικοί στόχοι:

- Οι μαθητές συζητούν στην τάξη και συνειδητοποιούν τα προβλήματα αλλά και τις θετικές πλευρές που έχει η ζωή στην πόλη ή στο μέρος στο οποίο κατοικούν.
- Με τη συζήτηση πρέπει να αντιληφθούν ότι πολλά από τα προβλήματα που αναφέρθηκαν τα δημιουργούν οι ίδιοι οι άνθρωποι με τη συμπεριφορά τους και ότι με τη δική τους παρέμβαση θα μπορούσαν να αντιμετωπισθούν καλύτερα και, μάλιστα, μερικά από αυτά θα μπορούσαν και να λυθούν.
- Συζητούν για το θέμα της ρύπανσης της ατμόσφαιρας και με την ευκαιρία αυτή, συγκρίνουν το αυτοκίνητο με το ποδήλατο ως μέσα μετακίνησης στην πόλη.
- Αποκτούν βασικές αρχές της κυκλοφοριακής αγωγής.
- Μαθαίνουν να συμπεριφέρονται σωστά τόσο ως οδηγοί, όσο και ως πεζοί.
- Ενημερώνονται για τους τόπους αγοράς των διαφόρων προϊόντων και εξοικειώνονται με τον τρόπο συμπεριφοράς του πωλητή αλλά και του αγοραστή.
- Κατακτούν δημιουργικά το σχετικό λεξιλόγιο και τις απαραίτητες για τον συγκεκριμένο θεματικό κύκλο γλωσσικές δομές.

☒ Προτεινόμενες δραστηριότητες και στρατηγικές διδασκαλίας ανά υποενότητα:

(α) «Κάθε πόλη και τα προβλήματά της...»:

- Οι μαθητές, παρατηρώντας προσεκτικά τις εικόνες του βιβλίου, επισημαίνουν τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν συνήθως οι μεγάλες πόλεις (π.χ. κυκλοφοριακή συμφόρηση, ασφυκτικό παρκάρισμα, καυσαέρια, μόλυνση, κίνδυνοι στον δρόμο κλπ.).
- Ωστόσο δεν αποφεύγουμε να επισημάνουμε ότι η ζωή στις μεγάλες πόλεις έχει και ορισμένα πλεονεκτήματα που πρέπει να επισημανθούν (π.χ. υπάρχουν όλα τα προϊόντα και σε διάφορες τιμές, είναι ευκολότερη η εύρεση εργασίας, οι σπουδές, η ζωή είναι πιο άνετη με τα μέσα της τεχνολογίας όπως ο κλιματισμός, η θέρμανση κλπ.).
- Οι μαθητές εντοπίζουν στη συνέχεια προβλήματα αλλά και θετικά σημεία που εμφανίζει η δική τους πόλη ή το μέρος στο οποίο κατοικούν.
- Συνειδητοποιούν ότι για πολλά από τα προβλήματα ευθύνονται τα ίδια τα άτομα τα οποία, αν αλλάξουν συμπεριφορά η πόλη μπορεί να γίνει καλύτερη. Για παράδειγμα θα μπορούσε να επισημανθεί ότι δημιουργούμε πρόβλημα είτε με τη κακή μας συμπεριφορά (π.χ. πετώντας τα σκουπίδια μας στον δρόμο ή σπάζοντας τους λαμπτήρες), είτε με την αδιαφορία μας για ό,τι συμβαίνει γύρω μας (π.χ. αφήνοντας ένα δέντρο να ξεραθεί, ενώ ρίχνοντάς του λίγο νεράκι θα μπορούσαμε να το έχουμε σώσει).
- Συζητούν κατόπιν για τα πλεονεκτήματα του ποδηλάτου ως μέσου μετακίνησης στην πόλη. Επισημαίνουμε ωστόσο κατά τη συζήτηση και με βάση τις εικόνες του βιβλίου ότι η μετακίνηση με ποδήλατο δεν είναι παιχνίδι (όπως πολλά παιδιά νομίζουν) αλλά απαιτεί μεγάλη προσοχή και τήρηση των κανόνων οδικής κυκλοφορίας, γιατί κινδυνεύει τόσο ο αναβάτης, όσο και οι υπόλοιποι.

– Η παρούσα υποενότητα μπορεί να κλείσει με μια σύντομη αναφορά στα σήματα της τροχαίας. Να αποκτήσουν, δηλαδή, οι μαθητές μια πρώτη εξοικείωση με τους συμβολισμούς των σημάτων και κατόπιν να αντιληφθούν τη σημασία που αυτά έχουν για τη ζωή και την ασφάλειά μας.

(β) «Στην αγορά της πόλης»:

- Οι μαθητές, ξεκινώντας από τις εικόνες του βιβλίου, κάνουν μια συζήτηση για τα ψώνια, τις αγορές και για τη διαδικασία αγοράς και πώλησης προϊόντων.
- Πολλοί από αυτούς που είναι ήδη εξοικειωμένοι με την πώληση προϊόντων, εξηγούν στους υπόλοιπους τον τρόπο με τον οποίο συμπεριφέρονται και τα τεχνάσματα που χρησιμοποιούν οι πλανόδιοι συνήθως πωλητές, για να πείθουν τους υποψήφιους αγοραστές για τη δήθεν καλή ποιότητα και χαμηλή τιμή των προϊόντων τους.
- Οι μαθητές περιγράφουν σκηνές από το παζάρι, τη λαϊκή αγορά και από πλανόδιους μικροπωλητές και προπαντός αναφέρονται στις διαπραγματεύσεις του πελάτη με τον πωλητή, που έχουν ως στόχο τη μεγαλύτερη δυνατή μείωση της τιμής του προϊόντος (το γνωστό παζάρεμα).
- Τέλος, το μάθημα μπορεί να κλείσει με ποικίλες δραστηριότητες επικοινωνιακού τύπου, όπου οι μαθητές θα υποδύονται, ανά ζεύγη, διάφορα πρόσωπα σχετικά με τον θεματικό κύκλο της διδακτικής ενότητας (π.χ. πωλητής συγκεκριμένου προϊόντος – αγοραστής που παζαρεύει για την τιμή, απρόσεκτος οδηγός – πεζός, απρόσεκτος πεζός – οδηγός, τροχονόμος – παραβάτης οδηγός κλπ.) και των οποίων οι συζητήσεις κρίνονται και σχολιάζονται από την τάξη. Θα μπορούσαν επίσης να οργανώσουν μια συζήτηση στην τάξη σχετική με τα προβλήματα της πόλης ή του τόπου κατοικίας τους, να προτείνουν λύσεις ή και να αναλάβουν οι ίδιοι πρωτοβουλίες για την επίλυσή τους (π.χ. καθαρισμός του πάρκου ή της παραλίας, δεντροφύτευση, πότισμα των δέντρων, τοποθέτηση πινακίδων στο πάρκο, μοίρασμα ανακοινώσεων στους κατοίκους, οργάνωση σχετικής εκδήλωσης στο σχολείο, δημοσίευση σχετικού άρθρου στην τοπική εφημερίδα κλπ.). Θα μπορούσαν ακόμα να παίξουν στην τάξη διάφορους μικροπωλητές που διαφημίζουν στο παζάρι ή στη λαϊκή αγορά τα προϊόντα τους και η τάξη, κάνοντας σύγκριση, να διαπιστώσει ποια από αυτές ήταν η καλύτερη και γιατί.

Ενότητα 7 «Αγαπάτε το πράσινο»

⊕ Προτεινόμενη διάρκεια: 3-5 ώρες

☒ Διδακτικοί στόχοι:

- Να κατανοήσουν οι μαθητές τη σημασία που έχει το πράσινο για τη ζωή μας και να ευαισθητοποιηθούν σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος.
- Να αγαπήσουν τη φύση και να διαπαιδαγωγηθούν έτσι ώστε να τη σέβονται και να την προστατεύουν.
- Να συνειδητοποιήσουν το πρόβλημα της καταστροφής της φύσης και της μόλυνσης του περιβάλλοντος και να καταλάβουν ότι αυτό οφείλεται, σε πολύ μεγάλο βαθμό, στη συμπεριφορά και στον τρόπο ζωής των ίδιων των ανθρώπων.
- Να προβληματιστούν σχετικά με το θέμα, να αναζητήσουν τις αιτίες και να προτείνουν λύσεις.
- Να πεισθούν ότι το πρώτο βήμα είναι να αλλάξει ο καθένας τη δική του συμπεριφορά και στη συνέχεια όλοι μαζί να επιχειρήσουν τις προτεινόμενες λύσεις.
- Να κατακτήσουν δημιουργικά ένα βασικό με τον εξεταζόμενο θεματικό κύκλο λεξιλόγιο.

☑ Προτεινόμενες δραστηριότητες και στρατηγικές διδασκαλίας ανά υποενότητα:

(α) «*Τα δέντρα δίνουν ζωή...*»:

- Οι μαθητές, ξεκινώντας από τις εικόνες του βιβλίου πρέπει να συνειδητοποιήσουν ότι το πράσινο αποτελεί το φυσικό περιβάλλον του ανθρώπου μέσα στο οποίο νιώθει ολοκληρωμένος και ευτυχής.
- Συζητούν για τα οφέλη και τις ευεργεσίες που παρέχει το πράσινο και, γενικά, η φύση στον άνθρωπο.
- Στη συνέχεια συζητούν για την καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος και προσπαθούν να ανακαλύψουν τις αιτίες που την προκαλούν. Η συζήτηση ξεκινά από τις καταστροφές και τη ρύπανση των πάρκων στην οποία αναφέρεται και το σχετικό δημοσίευμα του τοπικού θεσσαλικού τύπου.
- Οι μαθητές συζητούν για κάποιες ομάδες νέων που επιχειρούν καταστροφές στο περιβάλλον, προσπαθούν να εντοπίσουν τα αίτια της συμπεριφοράς αυτής και προτείνουν τις σχετικές λύσεις.
- Σε κάθε περίπτωση, τον λόγο έχουν οι ίδιοι οι μαθητές και η παρέμβαση του δασκάλου είναι διακριτική με στόχο τη σωστή διεξαγωγή και καθοδήγηση της συζήτησης.
- Με την ευκαιρία της προηγούμενης συζήτησης τίθεται και το θέμα του σεβασμού της δημόσιας περιουσίας η οποία ανήκει σε όλους εμάς και, σε περίπτωση καταστροφής της, το κόστος της αποκατάστασης επιβαρύνει επίσης όλους μας.

(β) «*Εμπρός για τον κόσμο που ονειρευόμαστε...*»:

- Με την ευκαιρία των εικόνων του βιβλίου οι μαθητές προβληματίζονται για τους λόγους που οδηγούν μερικούς ανθρώπους και κυρίως παιδιά να μη σέβονται το περιβάλλον και τους δημόσιους χώρους.
- Οι μαθητές συζητούν για το πώς θέλουν να είναι τα πάρκα και οι φυσικοί χώροι και θέτουν τους κανόνες της δικής τους σωστής συμπεριφοράς.
- Επισημαίνουν τις ελλείψεις που εμφανίζει η ζωή στην πόλη σχετικά με την ανάγκη των παιδιών να ζουν μια πιο φυσική ζωή.
- Έχοντας ως βάση τις εικόνες καταστροφής του περιβάλλοντος και τις ενδεικτικές ερωτήσεις του βιβλίου, οι μαθητές, με τη βοήθεια του δασκάλου, κάνουν μια γενικότερη συζήτηση για την οικολογική καταστροφή του πλανήτη και για τις προσπάθειες που γίνονται για τη διάσωσή του. Για να γίνουν όλα αυτά πιο κατανοητά, η συζήτηση μπορεί να επεκταθεί και στα σημερινά φαινόμενα των υψηλών θερμοκρασιών, της έλλειψης χιονοπτώσεων και της ανυδρίας που απειλούν ήδη τη χώρα μας.
- Οι μαθητές, με την ευκαιρία των εικόνων του βιβλίου, κάνουν τις δικές τους προτάσεις για τη δημιουργία πράσινου στο σχολείο (και στο σπίτι).
- Τέλος, για να αντιληφθούν σωστά και να βιώσουν οι μαθητές αυτά που συζήτησαν κατά τη διάρκεια της παρούσας διδακτικής ενότητας, θα μπορούσαν να επισκεφθούν με τον δάσκαλό τους πάρκα, δρόμους, παραλίες και άλλους δημόσιους χώρους, για να διαπιστώσουν ότι η ρύπανση οφείλεται κατά μέγα μέρος στη δική μας συμπεριφορά. Για την αντιμετώπιση των σχετικών προβλημάτων, οι μαθητές θα μπορούσαν να οργανώσουν ομάδες για καθαρισμό των δρόμων, του πάρκου, της παραλίας κλπ., να φτιάξουν και να τοποθετήσουν ειδικές πινακίδες στους συγκεκριμένους χώρους (π.χ. «*Μην πετάτε τα σκουπίδια στην παραλία*» κλπ.), να οργανώσουν μια σχετική εκδήλωση στο σχολείο, να γράψουν σχετικά άρθρα στον τοπικό τύπο κλπ. και να κάνουν οτιδήποτε άλλο μπορούν, ανάλογα με τα δεδομένα και τις δυνατότητες που τους προσφέρει ο χώρος στον οποίο ζουν.

☒ Διδακτικοί στόχοι:

- Να μάθουν οι μαθητές ότι ο αθλητισμός είναι μια πανάρχαια δραστηριότητα που έχει τις ρίζες της στην αρχαία Ελλάδα.
- Να αντιληφθούν τη σημασία που έχει η άσκηση του σώματος για την υγεία των ανθρώπων.
- Η συστηματική άσκηση του σώματος γίνεται με πολλούς τρόπους που είναι γνωστοί ως αθλήματα ή παιχνίδια (π.χ. τρέξιμο, κολύμπι, ποδόσφαιρο, μπάσκετ, βόλεϊ, τένις κλπ.).
- Τα αθλήματα διεξάγονται βάσει κανόνων τους οποίους πρέπει να τηρούν με θρησκευτική ευλάβεια οι αθλητές.
- Ασκούνται στη δημιουργική κατάκτηση και χρήση ενός βασικού λεξιλογίου σχετικού με τα αθλήματα και τους αθλητές.
- Με την καθοδήγηση του δασκάλου, οδηγούνται σταδιακά στο να αντιληφθούν το βαθύτερο νόημα του αθλητισμού.
- Συζητούν για τη συμπεριφορά που πρέπει να επιδεικνύουν οι φίλαθλοι τόσο στους αθλητικούς χώρους, όσο και έξω από αυτούς.
- Συζητούν, τέλος, για τις προσπάθειες και τον αγώνα των αθλητών που επιθυμούν να αναδειχθούν και να γίνουν πρότυπα.

☑ Προτεινόμενες δραστηριότητες και στρατηγικές διδασκαλίας ανά υποενότητα:

(α) «Ελάτε να γυμναστούμε»:

- Παρατηρώντας τις εικόνες του βιβλίου, οι μαθητές διαπιστώνουν ότι η άσκηση του σώματος είναι μια πανάρχαια δραστηριότητα που έλαβε συστηματική μορφή στην αρχαία Ελλάδα και εξελίχτηκε στο φαινόμενο που ονομάζουμε αθλητισμό.
- Επομένως, η άσκηση του σώματος μπορεί να είναι μια απλή δραστηριότητα που πραγματοποιεί καθένας από μας με τη μορφή παιχνιδιού ή μπορεί να είναι μια επίσημη και συστηματική ενασχόληση που έχει δημόσιο χαρακτήρα.
- Με αφορμή τις διάφορες εκφράσεις που δημιουργήθηκαν στη γλώσσα μας με το ρήμα «παίζω», οι μαθητές οδηγούνται με το παιχνίδι στο να αντιληφθούν ότι η τελική σημασία τόσο της λέξης αυτής, όσο και οποιασδήποτε άλλης λέξης, προκύπτει από την πρόταση, δηλαδή από σύνολο των λέξεων με τις οποίες συνυπάρχει στον λόγο.
- Οι μαθητές αντιλαμβάνονται ότι η συστηματική ενασχόληση με τον αθλητισμό απαιτεί συνεχή άσκηση και ειδικές γνώσεις που μόνο ένα θεσμικό όργανο μπορεί να παράσχει. Για τον λόγο αυτόν, όποιος θέλει να ασχοληθεί σοβαρά με τον αθλητισμό, πρέπει να απευθυνθεί σε κάποιο σωματείο ή αθλητικό κέντρο.

(β) «Αθλητισμός δεν είναι μόνο η άσκηση του σώματος...»:

- Οι μαθητές διακρίνουν τα ατομικά από τα ομαδικά αθλήματα και ασκούνται στο να ονομάζουν σωστά τόσο τα αθλήματα όσο και τους αθλητές.
- Δικαιολογούν τις προτιμήσεις τους σχετικά με τις ομάδες, τα αγωνίσματα και τα πρόσωπα (π.χ. «θαυμάζω αυτόν τον αθλητή για τις γνώσεις του, το ήθος και την μεγάλη προσπάθεια που κάνει» κλπ.).
- Μαθαίνουν να είναι φίλαθλοι και όχι φανατικοί οπαδοί. Συζητούν και καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι, μπορεί να υποστηρίζουν κάποια ομάδα, όμως σέβονται και χειροκροτούν τους αντιπάλους, σε κάθε τους καλή προσπάθεια.

- Σκοπός του αθλητισμού είναι να καλλιεργεί πνεύμα αγωνιστικότητας και άμιλλας και ταυτόχρονα πνεύμα ειρήνης, αλληλοκατανόησης και φιλίας μεταξύ των ανθρώπων και σ' αυτό πρέπει πρώτα να συμβάλλουν με το παράδειγμά τους ίδιοι οι αθλητές.
- Με την ευκαιρία αυτή συζητούν για τα φαινόμενα του χουλιγκανισμού και της βίας στους αθλητικούς χώρους και καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι παρόμοιες συμπεριφορές είναι έξω από το πνεύμα του αθλητισμού, όπως τον εννοούσαν οι αρχαίοι Έλληνες που τον δημιούργησαν.
- Τέλος, η παρούσα ενότητα μπορεί να κλείσει με ποικίλες δραστηριότητες ή επικοινωνιακού τύπου διαδικασίες που μπορεί να προτείνει ο διδάσκων, ανάλογα με τις συγκεκριμένες συνθήκες στις οποίες ζουν οι μαθητές του. Θα μπορούσε να τους δείξει εικόνες από τους Ολυμπιακούς Αγώνες και, στη συνέχεια, να συζητήσει στην τάξη για την ιστορία τους και το νόημά τους. Θα μπορούσαν οι μαθητές των σχολείων της περιοχής να οργανώσουν τοπικούς αγώνες ή τοπικά πρωταθλήματα με στόχο τη δημιουργία ενός πραγματικά φίλαθλου πνεύματος στην περιοχή. Θα μπορούσαν ακόμη να οργανωθούν ενδοσχολικά πρωταθλήματα (π.χ. με αγώνες σκάκι) ή να οργανωθούν βραδιές αφιερωμένες στον αθλητισμό. Θα μπορούσαν ακόμη να διαβαστούν στην τάξη ποιήματα, διηγήματα, αποσπάσματα από αφηγήσεις ή αυτοβιογραφίες μεγάλων αθλητών, να γίνουν ανάλογες προβολές ταινιών κλπ.

Ενότητα 9 «Ώρα για φαγητό...»

⊕ Προτεινόμενη διάρκεια: 2-3 ώρες

☒ Διδακτικοί στόχοι:

- Η παρούσα διδακτική ενότητα πρέπει να θεωρηθεί ως συμπληρωματική και να διδαχθεί ως συνέχεια της 2^{ης} ενότητας του πρώτου επιπέδου.
- Να κατανοήσουν οι μαθητές την έννοια της σωστής διατροφής και τη συμβολή της τόσο στην υγεία, όσο και στην απόδοση στο σχολείο ή την εργασία.
- Να αντιληφθούν ότι πολλά είδη τροφών που πωλούνται στα κυλικεία αλλά και σε άλλους χώρους έξω από το σπίτι είναι επιβλαβή για την υγεία και πρέπει να τα αποφεύγουν.
- Να αντιληφθούν επίσης ότι η υπερβολική λήψη τροφών και μάλιστα μη υγιεινών, σε συνδυασμό με την έλλειψη άσκησης του σώματος, μπορεί να οδηγήσει στην παχυσαρκία που είναι βλαπτική για το σώμα και αντιμετωπίζεται σήμερα ως σοβαρή ασθένεια.
- Να μπορούν στο θέμα του φαγητού να ελέγχουν τον εαυτό τους και να επιλέγουν προσεκτικά αυτά που τρώνε, όταν βρίσκονται έξω από το σπίτι τους.
- Να αποκτήσουν σωστή συμπεριφορά στο θέμα του φαγητού (π.χ. *Να κάθονται σωστά στο τραπέζι. Να μασούν καλά την τροφή τους. Να έχουν συγκεκριμένες ώρες για φαγητό* κλπ.).
- Να μάθουν ότι το σπιτικό φαγητό είναι πιο υγιεινό από τα φαγητά που υπάρχουν εκτός σπιτιού.
- Να κατακτήσουν δημιουργικά όχι μόνο το σχετικό λεξιλόγιο αλλά και μια σειρά εκφράσεων που σχετίζονται με τον θεματικό κύκλο της διατροφής.
- Να μάθουν να κάνουν οι ίδιοι ένα απλό φαγητό στο σπίτι τους (π.χ. *μια σαλάτα, ένα σάντουιτς* κλπ.).

☑ Προτεινόμενες δραστηριότητες και στρατηγικές διδασκαλίας ανά υποενότητα:

(α) «*Νηστικό αρκούδι δεν χορεύει...*»:

- Οι μαθητές, παρατηρώντας τις εικόνες και τους διαλόγους του βιβλίου, συζητούν για τη σημασία του φαγητού και ιδιαίτερα του πρωινού.
- Αντιλαμβάνονται ότι το πρωινό τους δίνει την απαραίτητη δύναμη για να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις της ημέρας.

- Κάνουν λόγο για τα διάφορα είδη πρωινού, για τις ατομικές τους προτιμήσεις και καταλήγουν στα απαραίτητα είδη τροφών που πρέπει να υπάρχουν σε ένα πρωινό.
- Ιδιαίτερος λόγος γίνεται για τις τροφές που πρέπει να αποφεύγουν να τρώνε το πρωί, αφού έχει αποδειχθεί ότι είναι βλαβερές για την υγεία.
- Στη συνέχεια συζητούν για το κολατσιό και για τα προϊόντα που αγοράζουν από το κυλικείο του σχολείου.
- Καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι πολλά από τα προϊόντα αυτά είναι επιζήμια για την υγεία (όπως π.χ. τα γλυκά κλπ.).
- Πείθονται ότι θα ήταν καλύτερα να φέρνουν το κολατσιό τους από το σπίτι.

(β) «*Τρώμε ό,τι και όσο πρέπει*»:

- Με την ευκαιρία της ανάγνωσης του σχετικού κειμένου, οι μαθητές συζητούν για το πρόβλημα της παχυσαρκίας, ιδίως της παιδικής, και αναζητούν τις αιτίες του φαινομένου.
- Συζητούν για τις αρνητικές επιπτώσεις της παχυσαρκίας στην υγεία των ανθρώπων και, βεβαίως, στην ποιότητα της ζωής τους.
- Καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι η παχυσαρκία δεν είναι μόνο αποτέλεσμα της ποσότητας αλλά και της ποιότητας των τροφών που καταναλώνουν οι άνθρωποι σήμερα. Για τον λόγο αυτόν πρέπει να προτιμούν το σπιτικό φαγητό και, όταν αναγκάζονται να τρώνε εκτός σπιτιού, οι επιλογές τους πρέπει να είναι πολύ προσεκτικές.
- Στη συνέχεια οι μαθητές ασκούνται στη χρήση φράσεων σχετικών με τη διατροφή, οι οποίες αποκτούν την οριστική τους σημασία, όταν τοποθετηθούν κατάλληλα σε προτάσεις ή ευρύτερες ενότητες λόγου.
- Η διδακτική ενότητα μπορεί να κλείσει με επικοινωνιακού τύπου δραστηριότητες ή εργασίες που θα αποβλέπουν σε εμπέδωση και επέκταση των όσων μέχρι στιγμής έχουν μάθει: Για παράδειγμα, θα μπορούσαν να φέρουν στην τάξη διάφορες εικόνες ή πίνακες σχετικούς με το θέμα της διατροφής ή και να κάνουν οι ίδιοι ζωγραφιές με το ίδιο θέμα. Θα μπορούσαν ακόμη να αναζητήσουν και να φέρουν στην τάξη άρθρα εφημερίδων και περιοδικών ή αποσπάσματα από μελέτες που περιγράφουν διατροφικές συνήθειες, παλαιότερες και σύγχρονες, των λαών του κόσμου. Θα μπορούσε επίσης να γίνει μια συζήτηση στην τάξη τόσο για το θέμα της πολυφαγίας που προκαλεί παχυσαρκία, όσο και για το θέμα της άρνησης του φαγητού που οδηγεί στη λεγόμενη *νευρική ανορεξία*. Τέλος, οι μαθητές θα μπορούσαν να συζητήσουν για τη νηστεία που συνοδεύει τις μεγάλες γιορτές και για την ευεργετική της επίδραση στους ανθρώπους. Να αναζητήσουν παραμύθια, παραδόσεις, μύθους, έθιμα ή οποιαδήποτε άλλα κείμενα που σχετίζονται με τη διατροφή κλπ.

Ενότητα 10 «Τεχνολογία μόνο για...ανηλίκους»

⊕ Προτεινόμενη διάρκεια: 3-4 ώρες

☒ Διδακτικοί στόχοι:

- Να εξοικειωθούν οι μαθητές με τα επιτεύγματα της σύγχρονης τεχνολογίας στον τομέα της πληροφορικής.
- Να πληροφορηθούν σχετικά με τις δυνατότητες του ηλεκτρονικού υπολογιστή.
- Να καταλάβουν, σε γενικές γραμμές, τι είναι και πώς λειτουργεί το διαδίκτυο (ίντερνετ) και να αντιληφθούν ότι πρόκειται για μια σύγχρονη επανάσταση στον τομέα της γνώσης και της επικοινωνίας.

- Να κατακτήσουν δημιουργικά ένα βασικό λεξιλόγιο που θα τους επιτρέπει να συζητούν επαρκώς για τα σχετικά θέματα.
- Να αντιληφθούν το μέγεθος των μεταβολών που συντελούνται στην εκπαίδευση με τη χρήση των υπολογιστών και του διαδικτύου (εικονική πραγματικότητα, διδασκαλία εξ αποστάσεως κλπ.).
- Να επισημάνουν τις δυνατότητες αλλά και τους κινδύνους που ελλοχεύουν για τα νέα παιδιά στο διαδίκτυο.
- Να πεισθούν ότι η επικοινωνία στο διαδίκτυο δεν μπορεί να αντικαταστήσει την άμεση ανθρώπινη επαφή, γι' αυτό η χρήση του υπολογιστή πρέπει να γίνεται με μέτρο.
- Τέλος, οι μαθητές πρέπει να καταλάβουν ότι βαδίζουμε προς έναν κόσμο χωρίς τετράδια και βιβλία, όπου οι γνώσεις θα είναι αποθηκευμένες σε φλασάκια και σιντί (cd).

☑ Προτεινόμενες δραστηριότητες και στρατηγικές διδασκαλίας ανά υποενότητα:

(α) «Σχολείο και διαδίκτυο»:

- Οι μαθητές, με την καθοδήγηση του δασκάλου, κάνουν μια πρώτη συζήτηση για τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές, για το διαδίκτυο (ίντερνετ) και για τις νέες συνθήκες απόκτησης των γνώσεων που δημιουργούνται σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο.
- Συζητούν επίσης για τις νέες δυνατότητες πρόσβασης στη γνώση που ανατρέπουν τις παραδοσιακές μεθόδους διδασκαλίας των μαθημάτων στην εκπαίδευση.
- Κατανοούν το περιεχόμενο των όρων 'εικονική πραγματικότητα' και 'εξ αποστάσεως εκπαίδευση'. Είναι φυσικό ότι, στην περίπτωση που το σχολείο διαθέτει την απαραίτητη υποδομή, η κατανόηση επιχειρείται άμεσα με αντίστοιχες εφαρμογές.
- Οι μαθητές συζητούν για το διαδίκτυο και αντιλαμβάνονται, σε γενικές γραμμές, τι είναι, πώς λειτουργεί και τι μπορεί να προσφέρει στον επισκέπτη και ειδικά στο παιδί.
- Συζητούν επίσης για τις άπειρες δυνατότητες των επιλογών που υπάρχουν στο διαδίκτυο, καθώς και για τους κινδύνους που δημιουργούνται για ένα παιδί που δεν διαθέτει την απαιτούμενη εμπειρία και ωριμότητα. Γι' αυτό η επίσκεψη στο διαδίκτυο πρέπει να γίνεται με τη βοήθεια κάποιου έμπειρου ατόμου (μεγαλύτερου αδελφού, γονέα, δασκάλου κλπ.).

(β) «Συντροφιά με τον υπολογιστή μου...»:

- Οι μαθητές, ξεκινώντας από τις εικόνες και τις απόψεις των προσώπων που υπάρχουν στο βιβλίο, συζητούν για την προσφορά αλλά και για τον τρόπο χρήσης του υπολογιστή.
- Μερικά άτομα έχουν 'θεοποιήσει' τον υπολογιστή και ασχολούνται αποκλειστικά με αυτόν. Οι μαθητές πρέπει να καταλάβουν ότι ο υπολογιστής είναι ένα εργαλείο που πρέπει να διευκολύνει τη ζωή μας και να μας κάνει καλύτερους. Γι' αυτό πρέπει να τον χρησιμοποιούμε με μέτρο.
- Η ζωντανή ανθρώπινη επαφή δεν μπορεί να αντικατασταθεί από μια εικονική πραγματικότητα. Για τον λόγο αυτόν προγραμματίζουμε την ενασχόλησή μας με τον υπολογιστή και στη συνέχεια παίζουμε και συζητάμε ζωντανά με τους φίλους και τους δικούς μας.
- Οι μαθητές συζητούν στη συνέχεια για τα μειονεκτήματα και τα πλεονεκτήματα μιας ενδεχόμενης ηλεκτρονικής ψηφιοποίησης των σχολικών γνώσεων, άρα και κατάρτησης της ανάγνωσης από βιβλία καθώς και του γραψίματος με στυλό ή μολύβι.
- Τέλος, η ενότητα μπορεί να κλείσει με μια επίσκεψη σε εργαστήριο ή αίθουσα ηλεκτρονικών υπολογιστών, όπου οι μαθητές θα διαπιστώσουν από κοντά και στην πράξη τις δυνατότητες και τον τρόπο χρήσης τους. Θα μπορούσαν επίσης να φέρουν στην τάξη άρθρα εφημερίδων και περιοδικών ή βιβλία και μελέτες που αναφέρονται στις δυνατότητες της σωστής χρήσης αλλά και στις αρνητικές επιπτώσεις της κατάχρησης των ηλεκτρονικών υπολογιστών.

☒ Διδακτικοί στόχοι:

- Η παρούσα διδακτική ενότητα πρέπει να διδαχθεί ως συνέχεια και προέκταση της 3^{ης} και 7^{ης} ενότητας του δευτέρου επιπέδου, καθώς και της 4^{ης} ενότητας του τρίτου επιπέδου, που έχουν ως θέμα την οικογένεια και τον γάμο.
- Οι μαθητές πρέπει να αντιληφθούν ότι ο γάμος, πέρα από το τελετουργικό, είναι μια διαδικασία που οδηγεί στη δημιουργία οικογένειας και για τον λόγο αυτόν πρέπει να αντιμετωπίζεται με σοβαρότητα, υπευθυνότητα και σύνεση.
- Η οικογενειακή ζωή έχει πολλές απαιτήσεις, δυσκολίες και ευθύνες, γεγονός που σημαίνει ότι τα άτομα που πρόκειται να παντρευτούν πρέπει να έχουν την απαιτούμενη ωριμότητα και ηλικία για ν' ανταποκριθούν στις απαιτήσεις αυτές και, προπαντός, να διαθέτουν οικονομική ανεξαρτησία.
- Η σωστή λειτουργία της οικογένειας και η ανάπτυξη των απαραίτητων συναισθηματικών δεσμών που συμβάλλουν στην ενότητά της είναι πρωτίστως έργο της μητέρας, η οποία είναι αμφίβολο αν μπορεί να ανταποκριθεί επαρκώς στον ρόλο της αυτόν, όταν παντρεύεται σε πολύ μικρή ηλικία.
- Οι μαθητές πρέπει να αντιληφθούν επίσης ότι η εγκατάλειψη των σπουδών καταδικάζει κοινωνικά το άτομο και του στερεί τη δυνατότητα για μια καλύτερη ζωή στο μέλλον.
- Μαθαίνουν τι είναι το ημερολόγιο και ασκούνται στο συγκεκριμένο είδος κειμένου, ώστε να μπορούν να καταγράφουν και οι ίδιοι σημαντικά γεγονότα της ζωής τους.
- Περιγράφουν ήθη και έθιμα σχετικά με τον γάμο αλλά και άλλες κοινωνικές εκδηλώσεις και γιορτές της φυλής τους.
- Περιγράφουν το πανηγυριώτικο γλέντι και τη συμβολή των Τσιγγάνων μουσικών σ' αυτό.
- Συζητούν για τη μουσική τους παράδοση και για τη συνεισφορά τους στη συγκεκριμένη αυτή πλευρά του νεοελληνικού πολιτισμού.

☑ Προτεινόμενες δραστηριότητες και στρατηγικές διδασκαλίας ανά υποενότητα:

(α) «*Η φίλη μου παντρεύεται*»:

- Οι μαθητές, ύστερα από την ανάγνωση του ημερολογίου της Μαρίας, κάνουν μια γενική συζήτηση στην τάξη για τη σημασία και τη σκοπιμότητα του γάμου, με τον οποίο δυο άτομα αποφασίζουν να ενωθούν για όλη τους τη ζωή και να κάνουν οικογένεια.
- Η απόφαση αυτή είναι πολύ σοβαρή και, για τον λόγο αυτόν, απαιτείται τα άτομα να έχουν κάποια ηλικία, να είναι δηλαδή ώριμα, ώστε να εκτιμήσουν τα δεδομένα και ν' αναλάβουν τις σχετικές υποχρεώσεις, έχοντας επίγνωση των δυσκολιών και των προβλημάτων που θ' αντιμετωπίσουν.
- Ιδιαίτερα τα κορίτσια, όταν παντρεύονται πολύ μικρά, δεν διαθέτουν την εμπειρία ούτε έχουν τις προϋποθέσεις για ν' ανταποκριθούν με επάρκεια στις υποχρεώσεις και τους ρόλους της γυναίκας και μητέρας.
- Από το άλλο μέρος, οι σπουδές αποτελούν στην εποχή μας προϋπόθεση για να μπορέσουν οι νέοι να διεκδικήσουν μια καλύτερη θέση για τον εαυτό τους στο μέλλον. Αυτό σημαίνει το άτομο που εγκαταλείπει τις σπουδές του δεν έχει καμιά πιθανότητα να αλλάξει τη ζωή του προς το καλύτερο στο μέλλον.
- Με το πνεύμα αυτό οι μαθητές συζητούν και κρίνουν τις απόψεις των διαφόρων προσώπων που αναφέρονται στο ημερολόγιο της Μαρίας (των μελών της οικογένειας της Γεωργίας και του αδερφού της του Γιάννη, της γιαγιάς της Μαρίας, της ίδιας της Μαρίας και του πατέρα της).

- Συζητούν επίσης το γεγονός ότι η Γεωργία είναι παντού απύσχα. Κανείς δεν φαίνεται να έχει ζητήσει τη γνώμη της για ένα θέμα που αφορούσε προσωπικά την ίδια.
- Οι μαθητές συζητούν επίσης για το κειμενικό είδος που λέγεται 'ημερολόγιο'. Προσπαθούν να βρουν πότε και γιατί γράφει κάποιος ημερολόγιο.
- Γράφουν και οι ίδιοι ημερολόγιο που περιγράφει κάποιο σημαντικό γεγονός της ζωής τους.
- Αναφέρουν ήθη, έθιμα και τραγούδια του γάμου.

(β) «Στο πανηγύρι»:

- Οι μαθητές, παίρνοντας αφορμή από τον διάλογο του βιβλίου, συζητούν για τα πανηγύρια (π.χ. τι είναι τα πανηγύρια, πότε και γιατί γίνονται, ποιοι συμμετέχουν σ' αυτά και τι κάνει ο καθένας, πώς ψωνίζουν, πώς γλεντούν κλπ.).
- Στη συνέχεια συζητούν για τα γλέντια που γίνονται στα πανηγύρια, για τους χορούς που στήνονται εκεί, για τα συγκροτήματα που συμμετέχουν και για τη συμμετοχή τσιγγάνων μουσικών σ' αυτά.
- Συζητούν κατόπιν για τα πανηγύρια που γίνονται στον δικό τους τόπο και για τα σχετικά έθιμα που υπάρχουν εκεί.
- Τέλος επισημαίνουν τη συμβολή των τσιγγάνων μουσικών στον τομέα της μουσικής και ιδιαίτερα του δημοτικού τραγουδιού που συνδέεται με τις ρίζες και αποτελεί έναν από τους πυρήνες του νεοελληνικού πολιτισμού.
- Η ενότητα θα μπορούσε να κλείσει με μια μουσική εκδήλωση στην οποία θα έπαιζαν μουσική οι τσιγγάνοι μαθητές του σχολείου, οι οποίοι και θα επεδείκνυαν το ταλέντο τους στον συγκεκριμένο τομέα.

I. ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Οι προγραφικές ασκήσεις που παρατίθενται ως ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ I στο Βιβλίο του Μαθητή «ΜΙΛΩ ΚΑΙ ΓΡΑΦΩ ΕΛΛΗΝΙΚΑ» Α' Επιπέδου, αποσκοπούν στο να εισαγάγουν βαθμιαία τους μικρούς μαθητές στη διαδικασία της γραφής με συστηματικό και, ταυτόχρονα, παιγνιώδη τρόπο.

Τα θέματα είναι παρμένα από τη φύση και τη σύγχρονη ζωή και έχει καταβληθεί προσπάθεια να είναι σύμφωνα με τις εμπειρίες και να ανταποκρίνονται στα ενδιαφέροντα του συγκεκριμένου μαθητικού κοινού.

Οι μικροί μαθητές ασκούνται, με την ευκαιρία των προβλεπόμενων δραστηριοτήτων, στον σχεδιασμό ευθείας, καμπύλης και τεθλασμένης γραμμής ή καλούνται να αντιγράψουν το πρωτότυπο σχήμα, με μια διαδικασία που μοιάζει με παιχνίδι και ζωγραφική, παρά με γραφή.

Πριν την εκτέλεση κάθε δραστηριότητας ή και κατά τη διάρκειά της, ο δάσκαλος προτρέπει τα παιδιά να μιλήσουν για το συγκεκριμένο φαινόμενο ή θέμα, να διηγηθούν τις δικές τους εμπειρίες και να πουν τις απόψεις τους, στον βαθμό βεβαίως που η συγκεκριμένη δραστηριότητα το επιτρέπει. Για παράδειγμα, πριν σχεδιάσουν τον δρόμο που πρέπει να κάνει η μέλισσα μέχρι το λουλούδι, μπορούν να κάνουν μια σύντομη συζήτηση για τις μέλισσες, τα λουλούδια και τον τρόπο που αυτές κατασκευάζουν το μέλι. Ανάλογη συζήτηση και σχόλια μπορούν να κάνουν για τους φράχτες και τους λόγους της κατασκευής τους, για τα αυτοκίνητα και τα καύσιμα, για τα ποντικάκια, τα βατραχάκια, τις πεταλούδες κλπ. Όλα αυτά μπορούν να αποτελέσουν μια καλή ευκαιρία για να συζητηθούν στην τάξη θέματα σχετικά με το περιβάλλον, τα ζώα, τις ανθρώπινες κατασκευές κλπ.

Τέλος, οι μαθητές σχεδιάζοντας σαπουνόφουσκες, φρούτα, χαλιά, μπάλες κλπ., πρέπει να έχουν την αίσθηση ότι παίζουν και η άσκηση στην ικανότητα της γραφής να προκύπτει ασυναίσθητα και αβίαστα.

Οι μαθητές, αφού σχεδιάσουν τις προβλεπόμενες γραμμές, χρωματίζουν στη συνέχεια τα σχέδιά τους με τα χρώματα που αυτοί θέλουν. Κατά τη διάρκεια της συζήτησης τους ρωτάμε να μας πουν το όνομα του χρώματος που χρησιμοποίησαν κάθε φορά και τους λόγους για τους οποίους επέλεξαν το χρώμα αυτό. Καλό θα ήταν, σχετικά με το θέμα αυτό, να υπάρχει στην τάξη μια αφίσα με τα βασικά χρώματα, για να εξοικειώνονται τα παιδιά ταχύτερα και ευκολότερα με τα ονόματά τους.

Επίσης, ο δάσκαλος εξηγεί στα παιδιά πώς πρέπει να κρατούν το μολύβι τους, πότε και πώς πρέπει να το ξύνουν και πώς πρέπει να κινούν το χέρι τους για να σχεδιάζουν σωστά.

Τέλος, ο δάσκαλος απαιτεί από τους μαθητές να διατηρούν καθαρά τα τετράδια και τα βιβλία τους, τους δίνει ανάλογες συμβουλές και οδηγίες και προφανώς τους ελέγχει τακτικά για να διαπιστώνει την επιμέλεια και τη συνέπειά τους.

II. ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΡΑΦΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

- Στις ενότητες – ασκήσεις που περιλαμβάνονται στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II του Βιβλίου του Μαθητή, έχουν επιλεγεί ορισμένα από τα γράμματα της αλφαβήτου (φωνήεντα και σύμφωνα) και, κυρίως, αυτά των οποίων η γνώση αποτελεί προϋπόθεση για τη γραφή και των υπολοίπων.
- Σε ένα πρώτο στάδιο, το παιδί ασκείται στην αναγνώριση και στη βαθμιαία συνειδητοποίηση των γραμμάτων, με μια σειρά απλών αλλά ευχάριστων για το ίδιο δραστηριοτήτων (π.χ. παρατηρεί, κυκλώνει, χρωματίζει, τραγουδά, διαβάζει και, τέλος, γράφει).

- Οι προβλεπόμενες δραστηριότητες σχετίζονται τόσο με τον προφορικό, όσο και με τον γραπτό λόγο και βαίνουν παράλληλα. Στόχος των δραστηριοτήτων που αναφέρονται στον προφορικό λόγο (π.χ. διαβάζω, τραγουδώ) είναι να συνειδητοποιήσουν οι μαθητές τους αντίστοιχους φθόγγους και να ασκηθούν, ώστε να τους προφέρουν σωστά. Στόχος των δραστηριοτήτων που αναφέρονται στον γραπτό λόγο (π.χ. παρατηρώ, κυκλώνω, χρωματίζω, γράφω) είναι να μπορούν να αναγνωρίζουν και να αντιγράφουν με σωστό τρόπο τα γράμματα.
- Ο ταυτόχρονος συνδυασμός των δραστηριοτήτων και των δυο ειδών αποβλέπει στην ταύτιση του φθόγγου (ήχου) με το αντίστοιχο γραπτό του σύμβολο (γράμμα) και στην ευκολότερη συγκράτησή του από τη μνήμη του μαθητή. Με λίγα λόγια, ο μαθητής καθίσταται με τον τρόπο αυτόν ικανός να παρατηρεί, να αναγνωρίζει, να συνδέει και, τέλος, να διαβάζει και να γράφει σωστά.
- Μετά την εξάσκηση στη σωστή γραφή του κάθε γράμματος, η διδασκαλία στρέφεται σε λέξεις που περιέχουν το συγκεκριμένο γράμμα, αφού, όπως είναι γνωστό, τα γλωσσικά στοιχεία μπορούν να συνειδητοποιηθούν και να συγκρατηθούν ευκολότερα ως τμήματα ενός ευρύτερου συνόλου, παρά ως μεμονωμένα στοιχεία.
- Η εκμάθηση των γραμμάτων υποβοηθείται και από την παρουσία σχετικών εικόνων. Η εικόνα επιτρέπει και διευκολύνει το παιδί να συνδυάζει ευχάριστα την ορθή προφορά με τη γραπτή μορφή των γραμμάτων και να σταθεροποιεί τη σχέση αυτή ταχύτερα και ευκολότερα. Αυτόν ακριβώς τον στόχο έρχονται να ενισχύσουν και οι ερωτήσεις που σχετίζονται με τη βασική εικόνα της άσκησης – ενότητας και οι οποίες, υπενθυμίζουμε, ότι είναι απλώς ενδεικτικές.
- Τέλος, ο δάσκαλος μπορεί να εμπλουτίσει το προτεινόμενο υλικό ή να το προσαρμόσει ανάλογα στο επίπεδο της δικής του τάξης, εφαρμόζοντας παρόμοια διαδικασία και για τα υπόλοιπα γράμματα, η διδασκαλία των οποίων δεν περιλαμβάνεται στο παρόν παράρτημα.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΕΑΕΚ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΗΝ ΚΟΡΥΦΗ
Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Εκπαίδευσης και Αρχικής
Επαγγελματικής Κατάρτισης

ISBN: 978-960-6774-04-1